

İçindekiler

- Söz ve EylemdeGündem.....	2
- Toplumsal ve Siyasal Gündemden.....	4
- Olasılıklar ve Olanaklar - Murat Sağlam.....	20
- Üretici güçler, Üretim ilişkileri ve Kapitalizmin bugünü - N.Fırat.	25
- Kıdem Tazminatı Üzerindeki Oyunları Açığa Çıkaralım - Ali Gök.	32
- ‘Erkek’çe Öldürmek! - Ahmet Gökçe.....	34
- “Buradayız Ahparig!” - Yusuf ErdemAli Gök.....	36
- Kahramanca Mücadele Acı Yenilgi (Çeviri) - Bahman Azad.....	39
- Kandil’i, Avrupa’sı Yok KCK Yürütme Konseyi Başkanlığı Var ...	49
- Kapitalizm Kanla Beslenmeye Devam Ediyor- A. Kızıltoprak.....	57
- “Dövüşenler Ölenlerin Tutmaz Yaşını”- Nazım Hikmet.....	63

Anadolu Yayıncılık adına İmtiyaz Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü: Özcan Işık
Aylık, Siyasi, Yaygın Türkçe Yayın
Adres: Osmanağa Mahallesi, Kırtasiyeciler Sk.
No: 8 Kat:2 Kadıköy-İstanbul
İrtibat Tlf : 0216 347 87 09
Baskı tarihi:Şubat 2013
Basım yeri: Özdemir Matbaacılık,
Dvutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi
Blok No: 145 Topkapı-İstanbul
Tlf. 0212 577 54 92

İletişim:

Web. www.sözveeylem.org

İstanbul: Tlf: 0216 347 87 09

İzmir: 847 Sk. No:32 Kat:2 Daire:7

Kemeraltı/Konak

Manisa-Turgutlu: Turan Mah. Kurultay
Sk. No:21 Kat:1 Turgutlu

Söz ve Eylemde Gündem

Komünistlerin Önündeki Büyük Görev

Bütün dünyayı pençesine alan kapitalist kriz, yıkıcı etkilerini her geçen gün daha da artırıyor. Dünyanın farklı ülkelerinde işçi sınıfı ve geniş emekçi yığınlar büyük bir öfke ve kararlılıkla sokaklara dökülüyor ve sınıflar mücadelesi, giderek daha da sertleşiyor. Burjuvazi de boş durmuyor elbette; bir yandan hazırlıksız yakaladığı işçi sınıfını alabildiğine hırpalıyor; öte yandan dünyanın pek çok yerinde ve özellikle Ortadoğu’da yeni Emperyalist savaşın provasını yapıyor.

Türkiye burjuvazisi de bu pastadan kırıntı kapmanın telaşı içerisinde. İşçi sınıfının devrimci bir Komünist Partiye sahip olmayışından da yararlanarak elini daha rahat hareket ettirebiliyor. Komünistler şunu çok iyi bilirler ki; proleterler ve emekçiler, örgütsüzseleler hiçbir şeydirler, sadece tarihin nesnesi olurlar; fakat örgütlüyseleler her şeydirler; işte anacak o takdirde, tarihin öznesi, toplumun dönüştürücü gücü olurlar. Türkiye burjuvazisi de şunu çok iyi biliyor ki işçi sınıfı ve yığınlar ne kadar öfkeli olurlarsa olsunlar ve nesnel koşullar ne denli olgunlaşırsa olgunlaşın; devrimci komünist bir irade olmayınca, yani öznel koşullar oluşmamışsa / oluşturulamamışsa mücadele doğru bir yöne evrilmez. Kısacası öznenin/öznel etkenin olmayışı sayesinde burjuvazi bu denli rahat ve gözü kara biçimde hareket edebiliyor.

İşte bu nedenledir ki bugün, komünistlerin önünde devasa ve çok ivedi bir görev duruyor: işçi sınıfının devrimci öncünü yaratmak, yani

devrimci bir anlayışla Komünist Partisini inşa edip proletaryanın bu en etkili devrim silahını kuşanmasını sağlamak. Bu zorunlu, ivedi ve çetin görevin üstesinden gelebilmek için, atılması gereken ilk adım; kendimizi bu hedefe uygun biçimde yeniden örgütleyerek, hızla öznel etken olma noktasına taşıyabilmek. Komünist parti inşa görevi gibi bir görevi üstesinden gelebilecek kadroları yaratmak. Kısacası, doğru siyasal bir hattı örecektir kadrolar olma noktasına kendimizi taşıyabilmeliyiz.

Bunun için önce kendimize inanmak ve görevleri doğru ve net biçimde formüle edip önümüze koymak, ilk adımımız olmalı. Bu adımla birlikte ve aynı anda; işçi sınıfı ve yığınlar içinde doğru çalışma tarzını yakalamamız gerekiyor. Ve ayrıca dışımızdaki komünistleri de komünist parti inşa sürecinde doğru bir hattı içselleştirerek yanımıza alabilmeli, ideolojik ve politik bir ortaklığı sağlayabilmeliyiz. Genç, dinamik, inançlı, devrimci komünist kadrolar yaratılması; sınıf ve toplum içinde devrimci kökler salabilmenin olmazsa olmaz koşuludur.

Aynı şekilde Merkez organı ve kadroları sürekli besleyen teorik çalışmalar yapılmalı, günün sorunlarına çözümler getiren, önümüze net siyasal hedefler koyan siyasal analizleri sürekli üreten bir yapılanmayı kurabilmeliyiz.

Bir önemli görev de teorik ve siyasal yayın organımız çevresinde bir dağıtım ağı, okuyup tartışma birimleri, eğitim grupları ve örgütlenme ağı örebilmek görevidir. Sabırlı ve inatçı bir ça-

lışmayla bu görevin üstesinden gelebilirsek eğer, söz ve eylem birliği esası üzerinde yükselecek devrimci örgütlenmenin de nüvelerini yaratmış, sağlam temellerini atmış oluruz.

Komünistler olarak örgütlü devrimci mücadeleyi bir yaşam biçimi haline getirebilirsek; örgütlülüğümüzü, iş ve görev bölümünü, yetenek ve becerilerimizi sürekli geliştirip pekiştirmeye başarabilirsek, aşağıdaki çetin görevlerin de üstesinden gelebiliriz:

- Kendimizi işçi sınıfının ve yığınların önderi yol göstericisi konumuna taşıyabilmek. Bunu yapabilmek için işçi kitlerinin içinde, onlarla birlikte olmayı, sınıfın bağrında hem ideolojik hem pratik olarak faaliyet yürütmeyi ve bütün bu faaliyetleri de merkezi, disiplinli bir ortaklaştırma içinde yapabilmeyi başlatmak ve bu alanda deneyimler kazanarak yol alama. Bu görev; komünistlerin en başta gelen görevleridir. Çünkü, “İşçi sınıfının kurtuluşu, kendi eseri olacaktır.”

- Alan faaliyetlerini önümüze katmalı; programlı bir çalışma anlayışıyla işyeri, sendika, okul, mahalle, dernekler... kısacası yaşamın her alanına müdahil olabilmeli, gittiğimiz her yerde hareketimizin propaganda ve ajitasyonunu ustalıkla yapabilmeliyiz. Bu çalışmalar içinde özellikle genç işçi ve öğrencileri kazanma noktasına eğilmeliyiz. Gençlik dinamizmdir; hareketimizin daha enerjik bir yapıya bürünmesini sağlar. Bütün bunları yaparak komünistler olarak, kendimizi sürecin gerçek öznesi düzeyine taşımış oluruz.

Siyasi gericilik ve örgütsüzlük döneminin umut kırıcı ve çürütücü etkilerine meydan okuyarak, geriliğe teslim olmadan, rehavete kapılmadan büyük bir inançla ve cesaretle daha bugünden komünist parti inşasının temel taşlarını örmek işine dört elle sarılmalıyız. Devrimci özneyi yaratmakta kılavuzumuz hiç kuşkusuz Marksizm –Leninizm’ olacaktır. Örgütlerin ve bireylerin kendi oportünizmlerini gizlemek için “ şartların değişmiş ve dönemin farklı oluşuna sarılmak saçmadır ; bir mücadele örgütünün inşası ve siyasi ajitasyonun yürütülmesi, ‘durgun, barışçı’ her şart altında ve devrimci ruhun zayıflaması ne kadar belirsiz olursa olsun her dönemde esastır. Üstelik

böyle dönemlerde ve böyle şartlarda bu tür çalışma özellikle gereklidir, çünkü patlama ve taşma zamanlarında örgütün kurulması çok geç olacaktır. Parti bir anda faaliyete geçebilmek için hazır durumda olmalıdır.” (Lenin: Örgütlenme Üzerine sf. 11)

Ne yazık ki şu anda elimizde hazır bir parti yok; olmayanı yaratma süreci zorlu bir süreçtir. Ne var ki biz zor olanı yapmak için yola çıktık ve tarih böyle bir görevi önümüze koymuş durumda. Yeter ki biz sorumluluklarımızı bilelim ve üzerimize düşen bu tarihsel sorumluluğu gerçekleştirme iddiasını taşıma becerisini göstereyim.

Önümüzdeki görevin zorluğu ve çapıyla kıyaslandığında güçlerin ve birikimin yetersiz olduğunu söylemeye bile gerek yok, Üstelik sınıf hareketinin yükseldiği bir dönemde olmayışımız da önümüzdeki güçlükleri bir kat daha artırıyor. Ama sınıf savaşı hiçbir durumda güçlerin olgunlaşmasını beklemiyor. O kendi yolundan yürüyor. Çünkü gerçek yaşam, insanın kafasında kurguladığı mükemmel koşulları hiçbir zaman vaat etmiyor. Lenin’in dediği gibi “İşe koyulmak için mükemmel koşulları bekleyen devrimciler, en kötü devrimcilerdir”

Şimdi esas sorun, tüm olumsuzluklara ve yetersizliklere rağmen yeterliliğe ancak savaşım içinde ulaşılabileceğini bilerek işe koyulmaktır. Gerekli olan bilinç, kararlılık, cesaret, fedakârlık ve sabırla ileri atılmaktır. Bugün sınıf savaşımının bu zor sorunlarının üstesinden ancak kendisini iyi örgütleyebilen, önüne koyduğu hedefe kilitlenen bir kadro ile aşılabılır. Somut hedeflere yönelmeli, gereksiz işlerden kaçınmalı, verim alabileceğimiz alanları tarif etmeli ve bu alanlara yönelmeliyiz. Kadroları, işçi ve yığınların içerisinde yaratabilmeliyiz; çünkü kadro ancak siyasal eylemlilik içerisinde örgütlenir ve siyasallaşır. Bizler bunu başarmak için yola çıktık ve başara-bilmek için var olan gücümüzle çalışmaya koyulmalıyız. Tarihsel sorumluluk ve zorunluluk bize bunu emrediyor. Önümüzdeki görev; devrimci temeleler üzerinde enternasyonalist karakterde savaşçı bir “Komünist Partisi”ni inşa etmek; işçi sınıfımızı ve emekçi halklarımızı böyle bir siyasi öndere kavuşturmaktır.

Toplumsal ve Siyasal Gündem'den

— Düzenleyeler: Yusuf Erdem - Mustafa Kalyoncu – Ferda Kar

İş cinayetlerinin Arkası kesilmiyor!

Antep'te yaşanan İşçi Katliamını Lanetliyoruz!

Antep'teki ucuz-güvencesiz ve kaçak işgücüyle hiçbir önlemin alınmadığı tehlikelerle dolu bir işyerinde “hızlı” ve “kârlı” üretim anlayışının yol açtığı “iş kazası” adı verilen cinayet haberi üzerine İzmir-Söz ve Eylem'in yayınladığı bildirisi:

Antep'te Merkez Şehitkâmil ilçesi 4'üncü Organize Sanayi Bölgesi'nde bugün saat 11.00 civarında Güneydoğu Galvaniz Fabrikası'nda gerçekleşen

patlamada, 8 işçi yaşamını yitirdi, 20'ye yakın yaralı ve 1 işçi ise halen kayıp! Ölü sayısının artabileceği söyleniyor. Ölenler arasında fabrikada kaçak ve ucuz emekle çalıştırılan Suriyeliler de var!

Öncelikle ölen işçilerin ailelerine ve mesai

arkadaşlarına başsağlığı ve yaralılara acil şifalar diliyoruz.

Patlama neden gerçekleşti? Bu konuda, basına farklı iddialar yansıdı.

Basına verilen açıklamalarda su deposu tadilatı, doğalgaz kaçağı vb. gerekçeler ileri sürülmüştür. Ayrıca Hükümet sözcüleri, fabrikanın

yeni yapılmış olduğunu belirtip yeterli güvenliğin alındığına dair açıklamalarda bulunmuşlardır.

Hükümet sözcüleri yalan söylemektedirler.

Patlamaya, kapitalistlerin aşırı kâr hırsı neden olmuştur.

Fabrikada üretim sürerken, gerekli güvenlik önlemleri sağlanmadan, buhar kazanında tadilat yapmaya girişmeleri üzerine patlamanın gerçekleştiği ifade edilmiştir. Ölen işçiler arasında fabrikaya tadilat yapmak için gelmiş işçi-

ler de vardır.

Ayrıca fabrikada buhar kazanları ile yüksek sıcaklıkta ki galvaniz kazanlarının birbirine yakın olması oldukça düşündürücüdür.

Hükümet sözcüleri ne tür gerekçeler uydursa uydursun asıl neden kapitalist sistemin kendisidir.

ASIL NEDEN, kapitalizmin güvencesiz çalışma koşullarıdır!

ASIL NEDEN, kapitalist sistemde insan yaşamının makine kadar değeri olmamasıdır.

ASIL NEDEN, patronların aşırı kâr hırsıyla güvenlikten, sosyal haklardan yoksun kayıtdışı çalıştırdığı işçilerin, iş kazaları adı altında her gün yeni bir iş cinayetine kurban gitmeleridir!

ASIL NEDEN, “Doğu ve Güneydoğu’yu Türkiye’nin Çin’i yapacağız” diyen bakan Mehmet Şimşek’in hedeflediğinin bölgede hızla gerçekleşiyor olmasıdır

ASIL NEDEN, Kürdistan’ın, ucuz ve sosyal haklardan yoksun bırakılmış, açlıkla terbiye edilmeye çalışılan işgücü ve kapitalistleri daha

da zenginleştiren teşvik primleriyle Türkiye, bölge ve hatta küresel sermaye için cazip yatırım alanı haline getirilme politikasıdır

ASIL NEDEN, açgözlü işverenlerin saldırıları karşısında, işçi sınıfının sendikasız ve örgütsüz yapıda her türlü saldırı karşısında savunmasız konumudur.

Ama biz diyoruz ki, iş cinayetlerine yol açan bu sisteme karşı yediden yetmişe herkesin sesini gür bir biçimde çıkartmasının zamanı gelmiştir.

Zonguldak’ta on binlerin ortaya koyduğu başkaldırıya benzer toplumsal tepkilerin, bütün Türkiye’de yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Sadece ortak mücadele iş cinayetlerini engelleyebilir, diyoruz.

İşçiler ölüyor sermaye büyüyor

İş kazası değil iş cinayetleri

Kahrolsun sermaye düzeni

Bu düzeni değiştireceğiz.

Söz ve Eylem- İzmir

HDK İzmir İl Emek Komisyonu, Antep’de yaşanan iş kazasında 8 işçinin ölümü ve 20 işçinin yaralanmasını protesto etti.

HDK İzmir İl Emek Komisyonu, Antep’de yaşanan iş kazasında 8 işçinin ölümü ve 20 işçinin yaralanmasını protesto etti.

Halkların Demokratik Kongresi (HDK) İzmir Bileşenleri, Antep’te galvaniz fabrikasında meydana gelen patlamada yaşamını kaybeden işçilerin, ‘kazaya değil, katliama’ kurban gittiğini belirtti.

HDK İzmir Bileşenleri Karşıyaka İZBAN Metro önünde bir araya gelerek, “Kader Değil, Kâr Hırsı, Kaza Değil, İş Cinayeti” yazan pankart açarak, Karşıyaka İş Bankası önüne doğru

yürüyüşe geçti. Yürüyüş boyunca, “Kaza değil, cinayet”, “Patron kazanıyor, işçiler ölüyor” şeklinde slogan atan HDK’lilere çevreden halkın da alkışlarla deste verdiği görüldü.

Yürüyüş sonunda HDK adına basın açıklamasını okuyan Hacay Yılmaz, Türkiye’de her gün ‘iş cinayeti’ adı altında ‘işçi katliamları’ yaşandığına vurgu yaparak, Antep’te yaşanan olayında bu ‘katliamlara’ son örnek olduğunu söyledi.

İşçi ölümlerinin taşeronlaşma sonucu daha da arttığının altını çizen Yılmaz, işçilerin kâr hırsına kurban edildiğini belirtti.

Hey Tekstil İşçileri; Direnmeyi Sürdürüyor

Hey Tekstil İşçileri; “Hak verilmez alınır, Zafer sokakta kazanılır!” dediler; “Bizler köle değil, işçiyiz; alın terimizin, emeğimizin karşılığını istiyoruz” dediler

dı, darba uğradılarsa da tam bir yıldır, kararlı bir mücadele sürdürdüler. Hey Tekstil’in sahibi olan patronları Aynur Bektaş’ın TBMM tarafından “yılın girişimcisi” olarak ödüllendirilmiş ol-

ve “DİRENE DİRENE KAZANACAĞIZ!” diyerek bir tam bir yıl önce direnişe başladılar.

Bilindiği gibi 420 işçi, çalıştıkları Hey Tekstil adlı firmadan 9 Şubat 2012’de 3 aylık maaşları, kıdem ve ihbar tazminatları verilmeden patronları Aynur Bektaş tarafından iflas gösterilerek işlerinden çıkartıldı. O tarihten bu yana mücadelesini sürdüren 16 Hey Tekstil işçisi, eylemlerini, patronları Aynur Bektaş’ın Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı olması nedeniyle TOBB’un İstanbul Levent’teki merkezi önüne ve firmanın üretim yaptığı markaların mağazalarına taşıdı. İşçiler, haklarını arama sürecinde polisin defalarca müdahalesine maruz kaldılar, üzerlerine gaz sıkıl-

masının bir tesadüf olmadığı anlaşıyor.

İşçilerin kazanıncaya, patronu dize getirip haklarını alıncaya kadar direneceklerini tam bir kararlılıkla dile getiriyorlar. Devrimci- demokrat kamuoyu, örgütler ve tüm sınıf kardeşlerinin onlarla olan dayanışmalarını sürdürecekleri ise kesindir.

Şimdi Hey Tekstil İşçileri, özellikle kendilerine destek veren devrimci-demokrat kamuoyuna teşekkür ediyorlar ve sınıf kardeşlerine ve devrimcilere direnişlerinin birinci yılını doldururken “Bu süre içinde çok şey öğrendik! Deneyimlerimizi sizlerle paylaşmak istiyoruz.” diyorlar.

Şan olsun direnen ve savaşan tüm işçilere!

Şişe Cam İşçileri, Doğru Mücadelenin Nasıl Yapılacağını Gösterdi

Kriz içerisindeki Burjuvazi dünya krizi ile birlikte işçi sınıfı üzerindeki baskıyı her geçen gün artırıyor. İşçi sınıfı ve dünya işçi sınıfı bu süreçte kazanmış oldukları önemli haklarını bir bir kaybetti, kaybetmeye de devam ediyor. Devrimci bir karşı duruş da olmayınca sermaye çok önemli bir yol

dikalar yasası... gibi tüm haklar, sermayeye karşı örgütlü ve kararlı militan bir mücadele verilmemesinden olmuştur.

İşte tam da böyle bir süreçte Şişe Cam işçileri, sermayeye ve sermayenin burjuva partilerine ve devletine karşı nasıl bir mücadele

aldı. Öyle ki bugün işçi sınıfını ağırlıklı kısmı işsiz, güvencesiz, sendikası bir duruma getirildi.

Sermaye bir yandan sendikalaşmanın önünü baraj uygulamasıyla keserken, diğer yandan da az miktarda kalan sendikalı işçileri sendikası bir duruma getirip onları güvencesiz işçi durumuna düşürmeye çalışıyor. Karşısında kararlı bir duruş, kararlı bir direniş koyulmadığında sermaye, hedeflerine adım adım yaklaşıyor. İşçileri güvencesiz bir duruma getirerek onları fiziki olarak ve ruhen çökertirken ağır sömürü koşullarında emekçiyi adeta insanlığından çıkarıyor. İşçi sınıfının bu güne kadar elinden aldıracağı emeklilik yaşı, taşeronlaşma, asgari ücret, sen-

verilmesi gerektiğini dosta düşmana gösterdi. Şişe Cam İşçileri, Tekel işçilerinin Şanlı direnişinden sonra işçi sınıfına tarihe geçecek özellikli bir direnişi ortaya koydu. İşçi sınıfının hak kayıplarının yoğun olduğu ve militan bir duruşun unutulduğu bir dönemde kararlı bir duruş ve eylem, işçi sınıfında moralin yükselmesini sağlayacak en etkili olgudur.

Sermaye; fabrikanın Eskişehir'e taşınacağını, çalışmak isteyenlerin ise alacaklarının sıfırlanacağını açıklayarak, "asgari ücret"ten çalışmak koşulunu dayatarak işçileri ileri yaşlarında sefaletle itmek istedi.

İşçiler ise Eskişehir'deki fabrikada şu anda sendikaları Kristal-iş'in toplu sözleşmesinde-

ki kazanımları üzerinden çalışacaklarını bildirdiler. Bu görüşmeler, işçilerin lehinde sonuç vermeyince sermayenin anlayacağı dilden konuşup eyleme geçtiler. Görüşme ve uyarıların sonuç vermediğini gören işçiler, bıçağın kemiğe dayandığı noktada çoluk çocuğu dahil hep birlikte eyleme başladılar. Fabrikayı işgal etmeleri, 13 gün boyunca işgali devam ettirmeleri, ayrıca çocuklarının da fabrikanın önünde kararlı bir şekilde işgale destek vermeleri sermayenin burjuva hükümetinin ve devletin yüreğine korku sardı.

Fabrika işgali dahil, kararlı ve yürekli eylem işçi sınıfının sempati ve desteğini alırken, sendikacılığın nasıl olması gerektiğini Kristal-ış başta olmak üzere tüm sendikacılara göstermiş oldu. Bu dönemde sendikacılığın işçilerin söz ve karar sahibi olmasını, sendikal demokrasi ve militan eylemin ne kadar önemli olduğunu ŞİŞE CAM işçileri göstermiş oldu.

Sendikal hakların korunması, taşeronlaştır-

ma, asgari ücret, kıdem tazminatlarımız üzerinde oynanmak istenen oyunlar, sendikal örgütlenme üzerindeki her türlü çaba, militan bir mücadeleyi ve kararlı yığınsal bir şekilde direnmeyi kararlı kılıyor.

Şişe cam işçileri; gerektiğinde fabrikalar işgal edilmeden, dışarıdan ise işçi sınıfı çoluk, çocuk kavganın içine girmeden, devrimci demokrat kamuoyunun ve örgütlerin desteğini almadan, militan sendikacılık kavganın içinde olmadan, bedel ödemeyi göze almadan, devletin hangi sınıfa ait olduğunu görmeden, sermayenin işçi sınıfına yaşama hakkı tanımayacağını tüm direnişi sınıfa göstermiş oldular.

Kısaca şişe cam işçileri; haklarını koruyabilmenin militan bir eylemle mümkün olabileceğini, ayrıca hakları alabilmenin de militan, kararlı, yığınsal bir eylemden geçtiğini işçi sınıfımıza mükemmel bir direniş örneği sergileyerek kanıtlamış oldular.

Masada Kaybeden İşçiler Alanlarda Direniyor

2012 Kasımında, kanunlaşan yeni sendikalar ve toplu iş sözleşmesi yasasının 41. maddesinde, bir sendika; bulunduğu iş kolunda çalışan işçilerin en az yüzde üçünün üyesi olması koşuluyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkını kazanıyor. Aynı yasanın geçici 6. Maddesinde, işçi sendikaları için Ocak 2013 istatistiğinin yayım tarihinden 01.07.2016 tarihine kadar %1, 01.07.2018 tarihine kadar %2 olarak, kademeli geçişi öngörüyor. Dolayısıyla 02.07.2018 tarihinde %3'lük orana geçilmiş olacak. Bahsi geçen istatistik, Ocak ayı içinde yayımlandı. Sendikaların bakanlığa bildirdikleri istatistikte yer alan bilgilere göre, 48 sendika yüzde bir, 14 sendika yüzde 2, 7 sendika yüzde 3 barajının altında. Ocak ayı itibariyle yüzde üçlük barajı aşan 23 sendika bulunuyor. Kon-

federasyon bazında bakıldığında DİSK'e bağlı sendikalardan sadece Genel-İş yüzde üç oranını aşmış durumda.

Sektör bazında değerlendirdiğimizde ise, özellikle kamunun hakim olduğu sektörlerde sendikalaşma oranının, özel sektörün hakim olduğu sektörlerle göre daha yüksek olduğu görülüyor. Bu durumdan, devletin sendikalaşma konusuna daha olumlu baktığı anlamını çıkartmak, reformist bir bakışı ortaya koyar. Türkiye'de kamunun, özel sektöre göre tekelleri rekabetten uzak oluşu, mevcut hükümet politikaları ve kamunun hantal ve bürokratik yapısı bu durumun nedeni olarak görülebilir. İstatistik, Türkiye'de 10.881.618 işçinin bulunduğunu, bu toplamdan sadece 1.001.671 işçinin sendikalı, bunun da yaklaşık yarısının toplu sözleşme yapabilme

hakkının olduğunu gösteriyor. İşçi sayısının 3.590.064 ü yaklaşık yüzde 33 ü hizmet ve inşaat sektörlerinde bulunuyor. Hizmet sektöründe yüzde 4.27, inşaat sektöründe yüzde 2.35'lik sendikacılık oranları, sermayenin önümüzdeki süreçte bu sektörleri

maksimum kâr alanı olarak belirlediğini gösterir. Bu oranlar, aynı zamanda yabancı sermaye için alan tespiti anlamı taşıyor.

Sermayenin, ekonomik mücadelelerinde işçileri örgütsüz bırakma hamlelerine karşı sendikaların geliştirdikleri mücadele anlayışı, işçilerle sendikaların iki ayrı olgu olarak gündeme gelmesine sebep olmuştur. İçinde bulundukları koşullara ve sendikalara rağmen işçiler, işveren

ve devletin baskılarına direniyor.

Tekirdağ Avrupa Serbest Bölgesi'nde bulunan Daiyang Fabrikası'nda grevdeki işçilerin, grev kırıcı olarak Güney Kore'den getirilen işçilere tepki göstermesi, polisin grevdeki işçilere saldırmasıyla karşılık buldu.

Ama ne yazık ki işçi sınıfının içinde bulunduğu bilinç ve örgütsel gerilik, sermaye sınıfının işçileri karşı karşıya getirebilmesine olanak veriyor. İşçi sınıfı; sermayenin bu oyununu ancak bilinçlenerek, örgütlenerek bozabilir, sermayenin sınır tanımazlığına işçi sınıfının uluslararası dayanışması ve kavga birliğiyle karşı koyabilir.

Maden Şirketleri Doğayı Tahrip Ediyor Emekçiler Direniyor

Akhisar'da düzenlenen Çaldağı ve Gördes'deki nikel madeni çıkaran şirketlerin doğada yol açtığı tahribata ilişkin panele katılım yüksek oldu.

19 Ocak Akhisar Nikel Madeni Paneli

Turgutlu ve Gördes'te yıllardan beri Nikel madeni çıkarılması faaliyetlerinin, insan ve doğa üzerindeki zararlarına karşı, kararlı bir mücadele sürdürülüyor. Her iki bölgede de ısrarlı bir bilgilendirme ve aydınlatma çalışmalarıyla birlikte, hukuksal mücadele ve eylemlilikler devam ediyor. Her iki bölgenin halkı da önlerine çıkan büyük engellere karşın önemli

derecede yol aldı. Bölgelerinde oluşturdukları Çevre Platformlarıyla toplumun önemli bir kısmını kazanmak yolunda önemli mesafe kat ettiler. Her iki bölge de ayrı ayrı çalışmalarını bölgelerinde sürdürmekle birlikte, birlikte ortak çalışmalar da yürütüyorlar.

Turgutlu Çaldağı'ndaki nikel madenini şu an VTG isimli maden şirketi satın aldı. Altı yıldan beri sürdürülen inatçı ve kararlı mücadele sonunda şirket, önce Basporos sonra Sardes şimdi ise karanlık bir el değiştirmeye VTG Nikel şirketinin satın aldığı Çaldağı Nikel şirketi oldu.

Gördekteki Nikel madeninin satın alan

ise Vestel şirketi. Her iki maden içinde ÇED' (çevre etki değerlendirme) hazırlayan ENKON isimli kuruluş. Bu kuruluşun hazırlamış olduğu ÇED raporunu Çevre ve Orman Bakanlığı olumlu bulup onaylamış.

Turgutlu'da çıkarılmak istenen Nikel, açık

sanlığa zararlı olduğunu -onurlu bilim insanlarının da desteği ve yardımıyla sayesinde inatçı bir çalışma sürdürerek halka anlatmayı önemli ölçüde sağladılar.

Zararın yalnız Turgutlu ve Gördes sınırlarında kalmayacağı, 100 km.lik geniş bir alanı da

lıç usulüyle çıkarılacak. ENKON şirketi Turgutlu'daki Nikel Madeninin ÇED'i hazırlarken açık lıç sisteminin doğru bir yöntem, kapalı nikel çıkarma yönteminin ise zararlı bir yöntem olduğunu söylüyor.

Aynı firma, yani ENKON şirketi Gördes'teki Nikel madeniyle ilgili kapalı sistemin doğru olduğunu, açık lıç yönteminin zararlı olduğunu söylüyor.

Uzun yıllar iki bölgeyi karşı karşıya getirmeye çalıştılar. İki bölgenin kararlı ve inatçı insanları, bu oyunlara gelmediler ve sonuçta her iki yönteminde Doğaya, doğal yaşama ve İn-

etkileyeceği gerçeğinden hareketle mücadeleyi, çevre ilçe ve illerde de yaygınlaştırma kararı alındı. Bu temelde İzmir kent konseyinden sonra 19 ocak 2013 günü Akhisar'da yüksek bir katılımı ve ilgili kesimin de dikkatle izlediği bir panel düzenlediler. Panele katılan 600 'e yakın insanın yarısının kadın olması ve izleyicilerin paneli sonuna kadar izlemesi, panelin etkisinin canlı göstergesiydi. Ayrıca Turgutlu'dan da TUR-ÇEP üyesi dergimiz okurlarının da içinde bulunduğu 30 'yakın insan, Akhisar'daki panelle destek verdi.

HDK: Ermeni halkının yanındayız İrkçılığa Geçit Vermeyeceğiz!

Halkların Demokratik Kongresi (HDK) İstanbul Meclisi'nin girişimiyle HDK bileşenleri kalabalık bir kitle halinde Ermeni yurttaşlara yapılan son saldırıları protesto etmek, Ermeni halkının yanında olduklarını göstermek ve Ermeni komşuma dokundurtmayacağım demek için 27 Ocak Pazartesi günü saat 13.00'te Kocamustafapaşa otobüs duraklarında buluşup Samatya Meydanı'na yürüdüler. "Ermeni halkının yanındayız, ırkçılığa geçit vermeyeceğiz" pankartı taşıyan yürüyüş, siyasi parti ve hareketlerden temsilcileri ile milletvekilleri Sebahat Tuncel, Ertuğrul Kürkçü'nün yanı sıra Akın Birdal, Hosrof Dink, Garo Paylan, Ferhat Tunç ve Suavi de katıldı.

Yürüyüş
çağrı metninde, durum şöyle özetlenmekteydi: "Ermenilerin yoğun olarak yaşadığı Fatih ilçesine bağlı Samatya'da hepsi Ermeni ve yaşlı olan insanlara dönük sistematik bir saldırı var. Son bir ay içerisinde bir kadın öldürüldü, bir kadının saldırı sonucu gözü kör oldu, bir kadın da kaçırılmak istendi; 84 yaşındaki Maritsa Küçük, 28 Aralık'ta evinde darp edilip yedi yerinden bıçaklanmış olarak bulundu. 87 yaşındaki

başka bir Ermeni kadın da, Aralık ayı başında evinde dövülerek darp edilmiş, iki hafta yoğun bakımda kalmış ve bir gözünü kaybetmişti. Apostolik Ermenilerin Noel'i kutladığı gün olan 6 Ocak'ta ise yine yaşlı bir kadın, üç kişi tarafından kendisine para vereceklerini söyleyerek kaçırılmaya çalışıldı. Bu üç olayla ilgili polis kimse hakkında işlem yapmadığı gibi yeni saldırıların yaşanmaması için herhangi bir tedbir de almadı."

Yürüyüş sırasında 'Ermeni komşuma dokunma!', 'Nefret sizin, insanlık bizim!' dövizleri taşındı. Samatya halkının çoğu balkon ve pencerelelerinden alkış ve ıslıklarla eyleme destek verdi. Maritsa Küçük'ün öldürüldüğü evin önüne ka-

ranfiller bırakıldı.

Samatya Meydanı'nda bir konuşma yapan TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu üyesi ve Mersin Milletvekili Ertuğrul Kürkçü, saldırıların ırkçı zihniyetle gerçekleştiğine dikkat çekerek bu saldırıları araştırması gereken emniyet teşkilatının bizzat saldırıların sorumlusu olabileceğinden şüphe ettiklerini söyledi.

Yiyecek Ekmeği Bulamayan Onu Çöpe Nasıl Atar?

Akşam Gazetesi'nin 5 Aralık baskısında "Korkutan Araştırma" başlığı ile verilen haberde, "Açlık algısı" araştırmasına göre, Dünya nüfusunun %12'si, Türkiye nüfusunun ise %16'sı (12 milyon) yeterli gıdaya ulaşamıyor.

Barem Research ve Global ortağı WIN/Gallup International'ın yaptığı araştırmaya göre Türkiye genelinde %16,2 olan "sürekli" veya "zaman zaman" yeterli gıda bulamayanların oranı, çalışanlar arasında %12, çalışmayanlar arasında ise %19,3 seviyesinde. Araştırmaya göre Türkiye'de alt düzey statüdekilerin üçte birinden fazlasının yeterli gıdaya ulaşamadığı için açlık çekmektedir.

Başbakan, sokağa bakarken gözlerini, bu tür araştırmalara da kulağını kapıyor olmalı ki TMO'nun yaptığı araştırmaya dayanarak, ekmek israfını önleme kampanyası başlattığı toplantıda şunları söylüyor: "Günde altı milyon adet, yılda iki milyar ekmek maalesef çöpe gidiyor. Yılda ekmek israfının karşılığı olan bir buçuk milyar lira ile 162 bin asgari ücretliye maaş ödenebilir, 500 okul, 500 yurt, 500 km bölünmüş yol yapılabilir." ()

Başbakan, Bakanlar Kurulu toplantısında, "Önemle üzerinde durduğumuz konu, kamu kurum ve kuruluşlarının gayrimenkullerinin israfı konusu olmuştur. Senede iki ay kullanıp sonra atıl tutulan tesisler yerine, memurlar tatillerini devletin anlaştığı otellerde yapsınlar. İşin sevk ve idaresi budur. Anlayış budur. Ama bu tür anlayışlar maalesef bizde yerleşmiyor." diyerek bize de yerleşik cümle kurma fırsatı vermiş oldu.

Yok Sayın Başbakan, haydi ekmek konu-

sunda gözler görmüyor, kulaklar tıkalı deyip geçeriz; ancak sosyal tesisler konusunda durum pek de öyle değil. Maalesef bizler de, sizdeki bu sürekli depresen "satış anlayışı"ni içimize yerleştiremiyoruz.

Gelelim Başbakan'ın işgal ettiği yükseklerden bakarak yapmış olduğu tasarruf paketine. Başbakan'ın baktığı yerden bizler de o tepeye bakarak tasarruf önerilerimizi sıralıyoruz. Fazla detaya girmeden sadece Cumhurbaşkanlığı bütçesinden bahsedersek, 2007'de A. Necdet Sezer döneminde 33.893 dolar olan Cumhurbaşkanlığı bütçesi Abdullah Gül tarafından 2013 yılı için 157.560 bin olarak açıklandı. İşçiye memura ise "hazine imkânları uygun değil, ancak %6 zam verebiliyoruz" diyor. Bunu doğru kabul edip kaba bir hesap yaparsak; Cumhurbaşkanlığı 2013 bütçesi 2007'den bu yana her yıl %6 artışla, fazlasını da eklersek 57 milyon dolara ancak ulaşıyor. Dolayısıyla 2013 yılı için 100 milyon lira tasarruf edilebilir gibi gözüküyor.

Şimdi siz bu 100 milyon tasarrufla, Apaçi helikopteri mi ? Gaz bombası mı ? Panzer mi alırsınız bilemeyiz. Ama hesap budur. Ayrıca 2013 MİT bütçesindeki %32 artış, Anayasa Mahkemesi bütçesindeki %52, Milli Güvenlik Sekreterliği'nin bütçesindeki %32 artış var. Bu da Kürt halkına ve işçi sınıfına karşı savaşın artarak süreceğini, bu konudaki harcamalarda "hazinenin imkânlarının" çok elverişli olduğunu gösteriyor. Devletten "barışçı çözüm" bekleyenlere önemle duyurulur

(1) Milliyet Gazetesi 18 Ocak 2013

Sistemin 4+4+4'ten Beklentisi Gerçekleşiyor

Kapitalist sistem içerisinde, eğitim sistemi de burjuva sınıf çıkarlarına hizmet eden bir araç durumundadır. Eğitimin tarafsızlığı diye bir şey düşünülemez. Kapitalist ekonomik koşullarda, azınlıktaki mülk sahipleri, ekonomik süreçlere karar verabiliyorlarsa, bu ekonomik süreçlerin oluşması ve mülk sahibi sınıfın yararına bir durumda gerçekleşmesine hizmet eden, bir yönetici, koordinatörler grubu yer alıyorsa, çoğunluğu oluşturanlar, isyanı başkaldırıyı unutup, bütün işleri görüp, duruma boyun eğiyorlarsa, her eğitim yılı sonunda bu sınıflardan gelenler kendileri için ayarlanmış yaşam için, hazırlanmış olmaları gerekir.

Kapitalist eğitim sistemi bu süreci yönetir. Bu gün mevcut eğitim sisteminin niteliğine bakıldığında, bu sonucun 80 darbesiyle, devletin yeni organizasyonunda eğitimin ele alınmasının, önemli bir etkisi olduğu yadsınamaz. Darbenin uluslararası planlayıcıları, darbecilere eğitim konusunda da engin deneyimlerini aktarmış görünüyorlar.” Hükümetin 1960 yıllarda neyin yanlış gittiğini anlama çabasının bir parçası olarak Carnegie Eğitim Komisyonu, ABD’de eğitimin durumunu masaya yatırdığında, sonucun “çok fazla eğitim”den kaynaklandığına karar vermişti. Komisyonun raporuna göre insanlar, toplumda çok fazla söz hakkına ve çok fazla gelire sahip olma, işlerinde çok fazla tatmin duyma ve çok fazla itibar ve saygınlık kazanma beklentisi içindeydi. Ama ekonomiye hazır hale getirilirken toplumun pek çok üyesinin yüksek beklentileri çöpe atılmış, onlar da bunun sonucunda isyan etmişti. Komisyona göre çözüm, eğitimin nüfusun çok

büyük bir kesiminde yüksek beklentiler yaratma eğiliminin zayıflatılmasıydı. Üniversite eğitimi daha aşağı bir düzeye çekmek, ilk ve ortaokullardaki eğitimi ise daha ezberci ve mekanik hale getirmek gerekiyordu; tabi, gelecekte yönetim katına çıkmak üzere eğitilenler bu kesimin dışındaydı.”(1)

Türkiye’de de bu süreci açıkça gözlemliyoruz. Eğitimde niteliksel çöküşün ardından 4+4+4 yasasıyla gençlerin eğitimden kopararak fabrikalara çekilme süreci hızlandırılmıştır. Yeni yasayla 8 yıllık eğitimden sonra öğrenciler son 4 yılı yaygın eğitimde tamamlayabiliyor. 5 yaşında okula başlayan bir çocuğun, 8 yıllık eğitimden sonra 13 yaşında işçi olma yolu açılmış oluyor. Cumhuriyet gazetesi haberine göre Milli Eğitim Bakanı Ömer Dinçer 2012-2013 eğitim-öğretim yılının birinci döneminde ortaokuldan sonra örgün eğitimi bırakan öğrencilerin sayısı 136 bin 115 olarak açıkladı. Bakanlığın verilerine göre, birinci dönemde örgün eğitime devam ederken 9.sınıfı bırakarak açık liseye kayıt olan öğrencilerin sayısı 95 bin 561, 10. sınıfı bırakan öğrencilerin sayısı 21 bin 639. 11.sınıfı bırakan öğrencilerin sayısı 13 bin 737 ve 12. sınıfı bırakan öğrencilerin sayısı ise 5 bin 178 olarak açıklandı. 10 yıllık AKP iktidarı süresince, iktidar tarafından sergilenen bir çok illüzyona tanıklık ettik. Bu yasa da bir illüzyondur. Amaç gençliğin iradi davranışlarını ortaya koyacakları bir dönemde, onları tartışmadan, fikir üretme ortamından kopartarak ekonomik zorla baskılamaktır.

(1) Kapitalizmin ötesinde yaşam bgst yay.s:169

Mükellefiyet ya da Ekonomik Zor

Osmanlı İmparatorluğu döneminde, 1867 yılında, Zonguldak çevresinde bulunan 13-50 yaşlarındaki her erkeğin, maden ocağında çalışması zorunluluğu getiren kanun, 1921 yılında kaldırıldı. Zorunlu çalışma mükellefiyeti 1940'ta "Mili Korunma Kanunu" adıyla savaş koşulları gerekçe gösterilerek yeniden yürürlüğe kondu. "İkinci Mükellefiyet" adıyla anılan kanun, 1947 yılında kaldırıldı.

Ülkede kapitalizmin gelişimiyle, devlet tarafından uygulanan Hukuki zor; jandarma, polis zoru, ekonomik zora dönüştürüldü. Artık işçiler yaşamlarını devam ettirmek için her türlü kötü, güvenliksiz çalışma koşullarında, yerin 630 metre altında çalışmak zorundalar. İş güvenliği önlemlerinin hiçbirinin alınmadığı maden ocaklarında yıllardır meydana gelen kazalarda, binlerce işçi hayatını kaybetti, halen de kaybetmeye devam ediyor.

Son olarak 7 Ocak'ta Zonguldak Kozlu'da, 8 işçi meydana gelen patlamada hayatını kaybetti. Taşeron firma tarafından işletilen ocaktaki patlama sonrasında, üç çalışan gözaltına alınıp ifadeleri alındıktan sonra serbest bırakıldı. Manzara, tüm işçi cinayetlerinde yaşananlarla aynı.

Birçok gazete suçlu olarak taşeron firmayı görürken, devlet sözcüleri de araştırmanın titizlikle sürdüğünü ve suçluların adalet önüne çıkarılacağını duyurdu. Taşeronlaşma, işçiyi güvencesizleştirirken, bu tür olaylar karşısında devletin güvencesi oluyor. Devlet ise işçi cinayetleri sonrasında zeytinyağı gibi üste çıkmayı da biliyor.

Daha önce yaşanan maden kazasında Çalış-

ma Bakanı ölen işçiler için: "Onlar güzel öldüler." diyerek, geride kalanlara ölümden niçin "mutlu" olmaları gerektiğini anlatmış oluyordu. Başbakan ise, önlemsizliğin, kuralsızlaştırmanın yol açtığı iş cinayetlerini "Madenciliğin kaderinde bu var." sözüyle işin mahiyeti ve kaderle izah ediyordu. Başbakan, yeni evlenen çiftlere ısrarla -bir zamanlar Adolf Hitler ile Benito Musoli'nin yaptığı gibi- "En az üç çocuk yapın." derken, öyle anlaşıyor ki; üç çocuktan birinin kaderini maden ocakların derinliklerinde can vereceğini, ikincisinin Kürt halkına karşı yürütülen haksız savaşta öleceğini hesap ediyor. Üçüncüsünün kaderi ise muhtelif: ya yoksulluktan sürünecek ya da iş cinayetleri, doğal afet, "ahlak" ve töre cinayetleri, trafik kazaları. Bu katliamcı devlete ve aşırı kâr, aşırı hızlı üretim peşinde koşan, aşırı kural tanımaz sermayeye gerçekte üç çocuk yetmiyor.

Maden ocağındaki patlamadan birkaç gün sonra, TTK Genel Müdürü Burka İnan tarafından bir genelge yayımlandı. Genelgede özetle; maden kazalarının sebebi olarak ocağa inen işçilerin bankalara olan kredi borçları gösterildi. Kredi borçlarının işçileri olumsuz etkilediği ve dikkatsizleştirdiği, bu durumun ölümlere yol açtığı ve iş verimini düşürdüğü belirtilerek, bankalara olan borçlarını bir yıl içinde ödemedikleri takdirde işten çıkarılacakları yer aldı. Bir Banka mutemedi gibi davranan TTK Genel Müdürü, maden cinayetlerinin suçlusu olarak işçileri göstermek isterken hem küçük köylülüğün ardından işçilerin de bankalara ipotekli olduğunu, hem de iş cinayetlerinin gerçek suçlusunun kapitalizm, yani mali sermaye egemenliği olduğunu deşifre etmiş oldu.

Fransa Elli üç Yıl Sonra Askeriyle Mali'de

Ferda Kar

Emperyalist Fransa'nın askeri gücü, tam 53 yıl sonra yeniden Mali'de. Fransa bu askeri çıkarmayı gerçekten bu ülkedeki terörizmi önlemek için mi yaptı? Böylesi bir durumda, devrimci analiz; görüntünün ve ileri sürülenin altındaki asıl gerçeği arayıp bulmakla yükümlüdür. Fransa'da derin bir kriz ortamında iktidara gelen Sosyalist Parti döneminde, işsizlik oranı % 14 ile yılın en yüksek seviyesine ulaşmış durumda. Mevcut ekonomik büyüme, Fransa'da istihdam yaratmak ve işsizliği düşürmek için yeterli değil. Ocak ayında çıkartılan yeni istihdam yasası, Fransa ekonomisinin rekabet gücünü artırmayı hedefliyor. Fransa'da ekonomik tablonun günden güne kötüleşmesi, Cumhurbaşkanı Hollande'ı zor günlerin beklediğini gösteriyor.

Hollande, bu durumu düzeltmek için ilk adım olarak beş yıllık görev süresi içinde 60 bin öğretmene kadro vermeyi hedefliyor ve şu gerekçeyi ileri sürüyor: "Okulun yeniden yapılandırılmasını, ülkenin yeniden ayağa kalkmasını, üretimin ve umudun temel şartlarından biri olarak görüyorum. Yani bu sosyal birlikteliği garanti altına almak ve işsizliğe karşı savaşmak için yapılan bir yatırım ve bu, çok acil." diyor. Nedense burjuvazi krizden çıkışta okullara hep özel bir önem atfediyor.

Lenin, Emperyalizm adlı eserinde, bir Fransız burjuva yazarının, "sömürge politikasının

iktisadi sebeplerine, günümüzde toplumsal sebeplerin eklenmesi gerektiğini" ileri sürerek yaptığı açıklamayı aktarıyor. "Yalnız işçi yığınlarının değil, aynı zamanda orta sınıfların üstünde de ağırlığını duyuran bir sürü hayat güçlüğü yüzünden, bütün eski uygarlıklar ülkelerinde sabırsızlık öfke ve kin biriktirmekte ve bunlar insanlık barışını tehdit edici bir kıvama gelmektedir; bunların yurt içinde infilak etmesi istenmiyorsa, dışarıda kullanılmalıdır." Yani sermaye ihracı, aynı zamanda bir çelişki ihracıdır. Burjuvazi, gelişmekte olan ülkelerin kaynaklarını yağmalayarak, bu yolla elde ettiği aşırı kârlardan kendi işçi sınıfına kırıntılar vererek, sınıf çelişkilerini hafifletiyor, kendi krizini başkalarının krizi haline getirebiliyor.

Mali 1960 yılında bağımsızlığına kavuşan bir ülke olmasına karşın ekonomik ve diplomatik bakımdan Emperyalist ülkelere bağımlı bir ülke. Fransa Mali'ye yapılan askeri müdahalenin, Mali'nin terörist bir ülke haline gelmemesi için yapıldığını ileri sürüyor. Bu müdahaleye girilirken ABD, Almanya ve İngiltere'nin desteğini de alan Fransa'dan harekâtın ne kadar süreceği konusunda bir açıklama gelmedi. Fransa dış işleri bakanı, operasyon bir kaç hafta sürecek derken, Fransa'nın Londra büyük elçisi daha açık bir ifadeyle ihtiyaç duyulduğu kadar süreceğini söylüyor.

Emperyalist ülkeler bu tür müdahaleleri plan-

larken, öncesinde kara propaganda aracını işler hale getiriyorlar. Dolayısıyla bu ülkelere yapılacak müdahalenin, haklı sebebi gibi gösterilebilecek bir çok yalan haber dünya kamuoyuna servis ediliyor. 1960 yılında çekildiği, çoğunluğunu Müslümanların oluşturduğu 14.5 milyon nüfuslu Mali'ye müdahalenin sebebi gerçekten terör odakları mı? Bir çok Afrika ülkesi gibi, siyasi istikrarsızlığın hüküm sürdüğü Mali'de bulunan siyasi gruplar, karmaşık bir yapı içeriyor. Mali'de Azavad Milli Kurtuluş Hareketi, Ensaruddin, İslami Mağrip el-Kaidesi, Batı Afrika Cihad ve Tevhid hareketi isimli dört grup bulunuyor. Ülkenin kuzeyinde bağımsız bir devlet kurmak isteyen Fransa destekli Muhammed Ag

kuzey bölgesi zengin uranyum, petrol ve altın gibi yer altı kaynaklarına sahip. Yıllık 50 ton altın üreticisi olan Mali, Fransa'nın vazgeçemeyeceği bir ülke. Fransa'nın kendi elektriğinin yüzde 80'ini nükleer enerjiden sağlıyor olmasından dolayı, ileride uranyum tedarikinde bir sıkıntının, Fransız ekonomisini zora sokacağı düşünüldüğünde, Fransa'nın Mali'ye müdahalesi daha da anlaşılır oluyor.

Ayrıca Fransa'nın bu müdahalesini, Afrika'nın emperyalist devletler tarafından yeniden paylaşılması girişimlerinden bağımsız olarak ele almak da doğru değil. Bu açıdan bakıldığında hangi biçim altında saklanırsa sak-

Necm liderliğindeki Azavad hareketine karşı, İslami Ensaruddin hareketinin, Azavad'ın elinde bulunan bir çok şehri ele geçirerek güneye doğru yönelmesi, Fransa'nın Mali planlarını alt üst etti.

Bölgedeki bu istikrarsız durum, Fransa'nın Mali'de mevcut hammadde kaynaklarına ulaşmasını risk altına sokuyor. Özellikle ülkenin

lansın müdahalenin, Çin'in Afrika'da artmakta olan etkisinden bağımsız olmadığı görülecektir. Askeri müdahalenin ABD, İngiltere ve Almanya tarafından destekleniyor olması, Çin'i Afrika'dan dışlamaya yönelik bir "ittifaka" işaret ediyor. Önce Libya'dan kovulan Çin, şimdi de Mali'den kovuluyor ve sırada yeni işgaller bekliyor.

Özgürlüğün İlk Günü

Luis Baez – Pedro de la Hoz

Santiago de Cuba’da gece idi. Céspedes Park ve çevresindeki sokaklarda iğne atılsa yere düşmüyordu. Uzunca bir süredir ilk defa insanlar, bu boyun eğmeyen şehirde, daha kolay nefes alabiliyorlardı – artık ne polis sirenleri, ne sokaklarda cenaze alaylarında ağlayan anneler, ne de diktatörlüğün gençliğe yönelttiği dizginlenmemiş öfke vardı.

Burası beş yıl, beş ay ve beş gün önce öz-

desteklemek için ayaklanan şehirdi bu. Frank Pais’in ölene kadar direndiği şehir.

1 Ocak Perşembe gecesı, saat 23,ü az geçe, Belediye Binasının balkonunda biri belirdi. Olayları değerlendirmek ve Devrimin zaferini sağlama almaya yönelik acil kararlar almaya odaklanmış olması nedeniyle günlerce uyumamış olmasına rağmen, enerji ve kararlılık yayıyordu.

gürlük ve adalet için mücadelenin, Moncada Kışlasına yapılan saldırı ile başladığı şehirdi. Fidel’in “ Tarih Beni Beraat Ettirecektir” konuşmasını ilk duyan, bu şehir olmuştu. 30 Kasım 1956’da, Granma yatıyla gelen ekibi

Bu kişi, Moncada’nın önde gelen lideri, Sierra Maestra kahramanı Fidel Castro Ruz’dur. Bundan böyle, Kübalılar için, artık onun soyadını söylemek gerekmeyecekti. Artık o, yalnızca “Fidel”di ve adının anılması insanların onun

peşinden gitmeleri, onu Başkomutan, kardeş, baba, eri doldurulamaz bir kılavuz, ilkeli, içten bir arkadaş olarak benimsemeleri için yeterli olacaktı.

Birkaç saat önce radyoda, Santiago halkının burada toplanması için bir çağrı yapılmıştı. Bu çağrı, işiden kişiye, evden eve, şehrin her köşesine yayılmıştı.

Devrimci güçlerin zaferini önlemek üzere Batista ordusu ve ABD yetkilileri tarafından hazırlanan plan, devrimci liderin stratejik düşüncüsü ve halkın Devrime verdiği coşkun destek sayesinde, amacına ulaşamamıştı.

31 Aralık 1958 günü, diktatör Fulgencio Batista ülkeyi terk ederken, ABD Dışişleri Bakanlığı ve CIA, 26 Temmuz Hareketi'ni "Küba'yı yönetecek kapasite ve gerekli sorumluluktan yoksun" bir örgüt olarak tanımlıyordu.

Amerika Birleşik Devletleri, 28 Aralık'ta, Palma Soriano'da Fidel'le görüşerek, ona, Batista'nın kaçmasına izin vermeyeceği, bir askeri darbe girişimi ile halk ayaklanmasının gözle görünür hale gelen zaferini engellemeyeceği ve arabuluculuk için ABD elçiliğinin arabuluculuğuna baş vurmayacağı sözünü veren General Eulogio Cantillo'nun suç ortaklığına bel bağlamıştı. Bu subay, vermiş olduğu sözü çiğneyerek kendisini, sahte bir başarı üretme manevralarına kaptırdı, adadan kaçan Batista'ya uçağa kadar eşlik etti ve devrimin kaçınılmaz zaferini önleme çabasıyla, ABD ile anlaşmalar yaptı. Batista'nın kaçışını öğrenen Fidel, derhal gerekli tedbirleri aldı. Bu olayın olağanüstü bir tanığı, Luis Buch, yaşadıklarını Gobierno Revolucionario: primeros pasos (Devrimci Hükümetin ilk adımları) adlı kitabında anlattı.

"Ben Radio Rebelde'de idim. Buradan işçilere ve genel olarak halka, sakın olmaları, halka ait herhangi bir şeyi tahrip etmemeleri çağrılarını yayınlanıyordu. Kısa bir süre sonra Fidel'in konuşacağı duyuruldu. Aynı anda, Havana'dan aradılar. Arayan, General Cantillo idi. Fidel geldiğinde, 'Cantillo'nun kendisiyle görüşmek

için ısrarla aradığını' bildirdik.(...) Hepimiz Fidel'in cevap vermesi, yaratılan durumu Cantillo ile görüşmesi gerektiğinde hemfikir olduk. Fidel bize baktı ve şunları söyledi: ' Ben deli değilim. Yalnızca delilerin, var olmayan şeyler hakkında konuştuğunu bilmiyor musunuz ? Cantillo, Genel Kurmay Başkanı değil, ben de var olmayan bir şeyle konuşmayacağım, çünkü deli değilim. Devrim bütün güce sahiptir.'(...) Fidel'in elinde bir taslakla, odada dolaştığını ve bir mobilyaya yaslanarak, bu metni gözden geçirdiğini hatırlıyorum. (...) O anda, Fidel'in o tarihi anı nasıl yönettiğini gördüğümde, devrimin zafere ulaştığını anlamıştım."

Granma çıkarması ve Devrimci Silahlı Kuvvetler'in 45. Kuruluş yıldönümünü anma töreninde, Fidel şöyle anlatıyordu: " Ocak ayının ilk gününde, oligarşi ve emperyalizmin Devrimin zaferini önlemek için yaptıkları son girişim, başkentte bir askeri darbe girişimi, sizlerin, İsyancı güçlerin durdurulamaz ilerleyişine verdiğiniz kararlı destek sayesinde ezildi. Devrimci birliklere, herhangi bir ateşkesi kabul etmeksizin başkente doğru ilerleyişlerine devam etmeleri emri verildi ve derhal genel grev çağrısı yapıldı. Ülke, bir uçtan diğere kadar felç olmuş durumdaydı. Radyo istasyonları, Radio Rebelde'ye bağlanarak, devrimci komutanlığın talimatlarını yayınladılar. Böylece, zaferimizi saptırmaya yönelik bu utanmazca girişime yıkıcı bir darbe vurulmuş oldu. 72 saat içinde şehirlerin tümü işgal edilmiş, tarihçilerin de doğruladığı gibi 100,000 silah, kara, deniz ve havada kullanılan tüm ağır teçhizat halkın eline geçmişti.

Fidel, yeni yılın ilk gününde Santiago'ya girmeye hazırlanmıştı. Adanın merkezinde muzafer olan Camilo Cienfuegos ve Ernesto Che Guevara komutasındaki kollara Havana'ya ilerleyerek, başkenti ele geçirmelerini emretmişti. Camilo, Columbia üssünü ve Che de Cabana kalesini alacaklardı. Radio Rebelde ve yayınlarını birleştiren tüm radyo istasyonları, şu çağrıyla yayınlıyorlardı: " Santiago'lu yurttaşlar,

Santiago garnizonu, kuvvetlerimiz tarafından sarılmıştır. Bu akşam saat 18:00'e kadar silahlarını bırakmazlarsa, birliklerimiz şehre ilerleyerek, düşman mevzilerini zorla alacaklardır.”

“Bugün saat 18:00 itibarıyla, şehirdeki tüm hava ve deniz trafiği yasaklanmıştır.

“Santiago de Cuba: diktatörlüğün, oğullarınızı ve kızlarınızı katleden uşakları, dün gece bir darbe girişimini deneyen subayların işbirliği sonucunda kaçmış olan Batista ve diğer suçlular gibi kaçamayacaklardır.

“Santiago de Cuba: henüz özgür değilsin. Yedi yıl boyunca size zulmeden, en iyi oğullarınızın ve kızlarınızın katilleri hâlâ sokaklardalar. Savaş bitmedi, çünkü katiller hâlâ silahlıdır.

Subaylar, darbeyi organize edenler isyancıların Santiago de Cuba'ya girmemelerine karar verebileceklerini sanıyorlar. Ele geçirmiş olduğumuz diğer birçok şehir gibi, savaşılarımızın yiğitlikleriyle alabileceğimiz bir şehre girmemiz yasaklandı. Onlar, anavatanı kurtarmış olanların Santiago de Cuba'ya erişmelerini önlemek istiyorlar. Tarih, 1895'de olduğu gibi tekrarlanmayacaktır. Bugün, mambisler* (1868 – 1878 arasındaki On Yıl Savaşlarında ve 1895 – 1898 arasında Bağımsızlık Savaşı'nda İspanyollara karşı savaşan Kübalı gerillalar) bu kez, Santiago de Cuba'ya gireceklerdir.”

Aslında, 19. yüzyılın sonunda José Martí tarafından örgütlenen kurtuluş mücadelesinin son aşamasında, yeni doğmakta olan ABD emperyalizmi, Küba'nın bağımsızlığını engellemek için müdahale etmişti. 1898 yılında yenilgiye uğramış olan sömürgeci İspanyol kuvvetlerine karşı mambisler ve ABD birliklerinin son savaşı, Santiago de Cuba'nın hemen dışında meydana geldi. Ancak, şehre girme zamanı geldiğinde, yalnızca ABD birlikleri şehre girdiler. Müdahaleci ABD birliklerinin komutanlığı, mambislerin İspanyollara karşı aşırı davranışlarda bulunabileceklerini ve bu nedenle güvenilirlilik olmadıklarını düşünüyordu. Bu aşağılama Tümgeneral Calixto García tarafından şiddetle

kınanmıştı.

20 Yüzyılın mambisleri, Fidel önderliğinde 1 Ocak 1959'da Santiago'ya girdiler ve yeni temellere dayanan, özgür ve egemen bir cumhuriyet kurmak için işe koyuldular.

Küba'nın ikinci büyük şehrindeki garnizon, herhangi bir askeri harekate gerek kalmadan teslim oldu. Raul Castro, alayın silah bırakmış olduğu Moncada'ya gitti.

Fidel gece geç vakitte Cespedes Park'a geldi. Comandante Juan Almeida, yeni Yılın ilk gecesinde, Santiago'nun merkezindeki olayı şöyle anlatıyor: “Biz Cespedes Park'ın karşısındaki Belediye Binasında bulunuyorduk. Daha önce CMKC radyo istasyonuna gitmiştik. Oradaki insanlar arasında bir söylenti dolaşmaya başladı. Ne olduğunu sorduğumuzda, bize Polis Müdürünü gördüklerini söylediler, diktatörlüğün bu canî temsilcisi, bu katil, koluna 26 Temmuz Hareketi'nin kırmızı – siyah bantını bağlamıştı. Coşkulu sevincin o ilk anlarında her şey çok garipti...Balkonlardan birinden sarkıtılmış bir Küba bayrağı gördük ve Yeni Yılda geleneksel yurtseverlik sembolü olan ulusal marşın ilk notaları duyuldu... Belediye Binasının balkonundaki uyduruk platforma çıkan birkaç konuşmacı, çeşitli sektörlerin temsilcileri, zaferden duyulan sevinci dile getirdiler. Devrimci Hükümet, yalnızca birkaç gün önce, henüz çatışmalar sürerken oluşturulan kabinesini tanıttı. Fakat herkes bizzat Fidel'in kendisini, canlı olarak duymak istiyordu. Onun ilk kelimeleri şunlardı: “Nihayet Santiago'ya geldik. Yol uzun ve zordu, ama biz geldik.”

Comandante'nin sözleri tekrar tekrar alkışlar ve tezahüratlarla kesildi. Konuşması bir nutuktan ziyade, Santiago halkı ile içten ve açık bir diyalogdu. Politika günleri geride kalmıştı. Doğrudan sözün, akıl ve gerçeğin egemen olacağı yeni bir gün doğuyordu.

(Caravana de la Libertad adlı kitaptan alıntılar, 2009).

Olasılıklar ve Olanaklar-2

Murat Sağlam

Üretici Güçler ve Sınıf Mücadelesi

Bugün Türkiye işçi sınıfının ve sınıf mücadelesinin içinde bulunduğu durumu; kapitalist sistemde son 30 yıl içinde meydana gelen gelişmelerden bağımsız olarak ele almak mümkün değildir.

19. yüzyıl ortalarında üretici güçlerdeki gelişme, kapitalist üretim sürecinde ve sınıf mücadelesinde önemli değişimlere yol açtı. Sanayinin manifaktür aşamasından makineliliğe geçişle birlikte, hem kapitalist meta üretim süreci değişime uğradı, hem de kapitalist sistemde yeni bir işbölümü oluştu. Manifaktür üretiminin son döneminde artan hammadde ihtiyacının dışarıdan (sömürgelerden) karşılanmaya başlanmasıyla, kapitalist meta üretimi de ulusal pazarda başlayıp biten bir süreç olmaktan çıktı. Üretim sürecinin bu özelliği, makineliliğe geçişle daha da belirginleşti. Makineliliğin üretimin olanaklı hale getirdiği yığınsal meta üretiminin koşullandırdığı hammaddelerin artan önemi, dünya çapında yeni bir işbölümünün doğmasına yol açtı. Kapitalist üretim tarzının gelişmiş olduğu ülkeler, sanayi üretiminde ilerlerken, dünyanın geri kalanı -sömürgeler ve geri ülkeler- tarımsal üretim ve hammadde kaynaklarıyla sanayinin hizmetine girdi. Bu, aynı zamanda sanayinin ticarete doğrudan el atması demekti. Böylece ticaretin sanayi karşısındaki eski üstünlüğü son bulurken, ticari krizler sanayi krizlerine, ticari savaşlar da pazar savaşlarına

dönüştü.

Geçen yüzyılın başında kapitalizmin tekelci kapitalizme -emperyalizm- yükselmesiyle mevcut uluslararası işbölümü, hafif sanayi dallarının süreç içinde daha az gelişmiş ülkelere – ucuz işgücüne – kaymasıyla daha da pekişti. Tekelci aşamada mali sermayenin ve sermaye ihracının artan önemiyle birlikte mevcut işbölümü temelinde, daha geri ülkelerin sanayi bakımından daha gelişmiş ülkelerin denetimine girdiği yeni bir bağımlılık ilişkisi kuruldu.

Aynı zamanda sermayenin yoğunlaşma ve merkezileşme düzeyinin yükselmesi, büyümesi demek olan bu süreç, hızlı ve yığınsal bir proleterleşme süreci eşlik etti. Ayrıca sermayenin yoğunlaşması ve merkezileşmesine paralel olarak işçi sınıfı da büyük fabrikalarda toplulaştı.

Kapitalist meta üretiminde meydana gelen bu değişimin sınıf mücadelesi üzerindeki önemli etkisi; işçinin bireysel etkinliğinin kolektif etkinlikle yer değiştirmesi, bu temelde sendikal mücadelenin – ekonomik mücadele – serpilip gelişmesi oldu.

20. yüzyılın başında yaşanan bu değişim ve bunun sınıf mücadelesi üzerinde yarattığı etkiler, başlıbaşına bir inceleme ve başka bir yazı konusudur. Ancak burada şu kadarını belirtmek gerekir ki sendikal mücadelenin güçlenmesi, otomatik olarak sınıfın siyasal mücadelesinin güçlenmesine yol açmadı. Tersine, işçi hareketi içinde “ekonomizm, Bernsteinçilik, Menşevizm ...” gibi yeni eğilimler ve yeni bölünmeler

bu süreçte ortaya çıktı.

Üretici güçlerde ortaya çıkan -özellikle de II. Paylaşım Savaşı'nın yol açtığı sanayi yıkımından sonra yaşanan- hızlı gelişme, günümüzde hem kapitalist meta üretim sürecinde hem de dünya kapitalist işbölümünde önemli değişmelere yol açtı. Özellikle son 30 yılda üretici güçlerdeki gelişmeyle sanayide kullanılan makinelerin boyutları küçülürken, işlevleri ve kapasiteleri büyüdü. En önemlisi de üretici güçlerdeki gelişme, meta üretiminde yüksek bir standardizasyonu olanaklı hale getirdi. Bu gelişmelerle meta üretim sürecinin mekânsal birliği bir kez daha parçalandı. Meta üretim süreci, dışarıdan hammadde tedarikiyle bir mekânda – fabrika vb. – başlayıp biten bir süreç olmaktan çıkıp metaların farklı parçalarının farklı mekân ve ülkelerde üretilmesi ve sonra da bir araya getirilerek birleştirilmesinden oluşan bir süreçte dönüştü. Meta üretim sürecindeki bu değişim, aynı zamanda kapitalist sistemde yeni bir işbölümünün de temeli oldu.

Parça üretimi üzerinden bir meta üretim sürecinin olanaklı hale gelmesiyle, emperyalist tekeller üretimlerinin bazı bölümlerini daha ucuz işgücünün olduğu alanlara – geri ülkelere – kaydırma olanağını elde etti. Böylece tekellerin çevresinde, onlara ya doğrudan bağlı, ya da tedarikçi anlaşmalarla hizmet eden bir “taşeron” sermaye oluştu. Tekeller için aynı zamanda ucuz işgücüne doğrudan ulaşma olanağı sağlayan bu taşeronlaşma ile, tekeller aynı zamanda üretici güçlerdeki gelişmenin kâr oranları üzerindeki azaltıcı baskısını da önemli ölçüde etkisizleştirme olanağını elde etti.

Üretici güçlerdeki gelişmenin sağladığı yüksek düzeyde üretim standardizasyonu, parça üretimi üzerinden bir meta üretim sürecini olanaklı kılarken, iletişim ve ulaşım alanındaki gelişmeler de üretim sürecinin mekânsal bölünmesinin yol açabileceği denetim zaafalarını ve zaman kayıplarını en aza indirgeyerek bu süreci destekledi.

Eski işbölümü üzerinde gerçekleşen –yukarıda açıkladığımız- bu yeni işbölümünde, gelişmiş kapitalist ülkeler – emperyalist ülkeler – teknoloji üretimi, lüks meta üretimi ve ucuz işgücüyle üretilen parçaların bir araya getirilmesi biçiminde bir sanayi üretiminde yoğunlaşırken, gelişmekte olan ülkeler eski işbölümündeki rollerinin – tarımsal madde ve hammadde üretimi – yanında ucuz ve yığınsal meta üretimi ve parça üretimiyle bu sanayinin hizmetine girdi.

Gelişmekte olan ülkelerdeki irili ufaklı firmaların özelleştirme, satın alma, ortak olma ve tedarikçi anlaşmalarla emperyalist tekellere bağlanması üzerinden gerçeklik kazanan bu işbölümüyle birlikte eski işbölümünün bu ülkelere dayattığı “ithal ikameci kalkınma modeli” de ithalat temel kalmak kaydıyla, ihracata dayalı bir kalkınma modeli ile yer değiştirdi. Bu değişim, sanıldığı gibi dünya ticaretinin az gelişmiş ekonomilere açıldığı anlamına gelmiyor. Tersine, bu ülkelerin ihracatçı gözükmeye yol açan asıl etken, bu yeni işbölümünün dayandığı parça üretiminin ihracıdır.

Bu işbölümünün kapitalist sistemde önemli bir yaygınlığa ulaştığı 1900’lü yılların sonunda, büyük tekellerin kendilerine bağlı “taşeron” şirketlerle olan iç ticaretinin dünya ticareti içindeki payının % 40'lara varması, gelişmekte olan ülkeler için “ihracata dayalı sanayileşme” olarak lanse edilen sürecin gerçek karakterini ortaya koymaktadır.

Üretici güçlerin gelişmesine bağlı olarak, meta üretim sürecinde meydana gelen değişikliğin, bir uluslararası işbölümüne yol açması iki önemli faktöre bağlı olarak gerçekleşti. Bunlardan birincisi, sermaye akışını kolaylaştıracak olan yüksek bir sermaye risk güvenliğinin sağlanması, ikincisi ise, ucuz ve sorunsuz bir işgücünün varlığıdır. Birbirini koşullayan bu iki koşul da 1980 sonrası süreçte oluşular. Sermaye akışının zorunlu kıldığı risk güvenliği özellikle 1980 sonrasında ticareti ve mali piyasaları yeniden düzenleyen bir dizi uluslararası anlaşmayla

riskleri en aza düşürecek ölçüde sağlandı. 1990 sonrası Sovyetler Birliği'nin çöküşü ve bunun işçi hareketinde yol açtığı ideolojik, politik ve örgütsel dağılma ile sermaye risk güvenliği belki de kendi tarihi içinde en üst noktaya vardı. İkinci koşul olan ucuz işgücünün hazır hale getirilmesi ise, bir yandan gelişmekte olan ülkelerde, işçi sınıfının sahip olduğu bütün hakları ortadan kaldıracak bir gerici politik iklimin oluşturulması, öte yandan da yeni ucuz işgücünün devreye sokulmasıyla gerçekleştirildi.

Kapitalist üretim sürecinde ve uluslararası işbölümünde orya çıkan bu değişimin sınıf mücadelesi üzerindeki etkilerine gelince; her şeyden önce, bu süreç işçi sınıfının bileşiminde ve mücadele koşullarında önemli değişikliklere yol açtı. İmalat sanayindeki küçülmeye karşın, hizmetler sektörünün geleneksel hizmet alanlarının artı-değer sömürüsüne eklemlenmesiyle büyüdü. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde, yeni işbölümüne dayalı hızlı ekonomik büyüme (nispeten hızlı) ile nüfusun yeni kesimleri proletaryanın saflarına katıldı. Parça üretimine dayalı olarak büyük fabrikaların küçülmesi, işçi sınıfı içindeki bölünmeleri de çoğalttı. Taşeronlaşma olarak adlandırılan güvencesiz ve esnek çalışma üretim sürecinin tümünün egemen karakteri oldu. Bu süreci, sendikasızlaştırma ve sendikaların da etkisizleşmesi süreci izledi.

Bu süreç; aynı zamanda, uzun bir dönemdir işçi hareketinde egemen olan sendikal harekete dayalı bir siyasal mücadele anlayışının iflasının da son noktası oldu. Siyasal mücadeleden uzaklaşmış işçi sınıfının ekonomik mücadelesini yürütme yeteneğini kaybetmesinin kaçınılmazlığı gibi, sendikal hareketin temeli üzerinde kurulu bir siyasal mücadele anlayışının çıkışsızlığı da sınıf mücadelesinin son elli yıllık deneyimiyle bir kez daha kanıtlanmıştır.

Türkiye'nin bu yeni kapitalist işbölümü içinde yer alışı, 12 Eylül darbesi koşullarında gerçekleşti. Süreç, işçi sınıfının ekonomik, politik örgütlülüğünün dağıtılması, DİSK'in kapatılması, DİSK'in örgütlü olduğu özel sektörde işçi

hakları ve ücretlerin budanmasıyla başlatıldı. Bunu devlet işletmelerinin özelleştirilmesi ve tasfiyesi izledi ve kamu sektörünün (okullar, hastaneler, belediyeler vb) taşeronlaştırılması, taşeronlaşmanın bütün sanayi ve hizmet sektörlerine egemen kılınmasıyla büyük ölçüde tamamlandı.

Burjuvazinin işçi sınıfına açtığı bu savaş, zaman zaman işçi sınıfında ciddi karşı koyuşlarla (Netaş grevi, bahar eylemleri", KESK'in başını çektiği mücadeleler, Tekel eylemi vb) karşılık bulsa da hem siyasal hareketin sürece müdahale edemeyecek ölçüde likide olması, hem de sendikal hareketin devletin denetimi altına girmiş olması, süreci tersine çevirmeye yetmedi. İşçi hareketi, sermayenin saldırılarına karşı girdiği her savunma savaşından biraz daha örselenerek, umut ve güç kaybederek çıktı.

Bu süreç içinde işçi sınıfının bileşiminde de önemli değişimler oldu. Örneğin, sınıf hareketinin etkisizleştirildiği 80'li ve 90'lı yıllarda kapitalizmin yakaladığı nispeten hızlı büyümenin ve özellikle Kürt halkına karşı yürütülen kural tanımaz savaşın neden olduğu göç sonucu genç bir nüfus işçi sınıfının saflarına katıldı. Gerek işten atılmalar, gerekse işçi sınıfı içinde nispeten örgütlü siyasal hareketlerin yaşadıkları iç likidasyonların doğal sonucu olarak 1970'li yıllarda sendikal harekette etkin bir rol üstlenen aktif işçilerin sınıf mücadelesinin dışına düşmesi, işçi sınıfının deneyimli kesimleriyle sınıfa yeni katılan bu genç işçiler arasında sağlıklı bir ilişkinin kurulmasını engelledi.

İşte bu nedenledir ki "sınıf mücadelesinin nesillere bağlı sürekliliği ve kökleşmesi" bir kez daha kesintiye uğradı. Sendikal ve politik mücadele deneyiminden yoksun yeni nesil genç işçiler, sadece eski önyargılarını sınıf hareketine taşımakla kalmadılar, aynı zamanda daha iyi yaşam arzularını da beraberlerinde getirdiler. Genç işçilerin proleterleşmesinin önünde en önemli engellerden biri olan bu karmaşık ruh hali, onların kolayca burjuva ideolojisinin etkisi altına girmelerine yol açtı. Üstelik bu

değişimin, siyasal hareketlerin sınıfla bağlarının koptuğu, dumura uğradığı, sınıfın siyasal hareketlere karşı güvensizliğinin büyüdüğü koşullarda gerçekleşiyor olması, sınıf içindeki burjuva etkiyi daha da güçlendirdi. Ayrıca, topraklarından kopartılarak büyük kentlere göç etmek zorunda bırakılan Kürt yoksullarının işçi sınıfı saflarına katılmasıyla sınıf içinde yeni bir şoven ve hiyerarşik bölünmenin temelleri atılmış oldu. Böylece dinsel ayrışmadan sonra etnik ayrışma da işçi sınıfı saflarına taşındı. Sınıf savaşımı etnik ve dinsel ayrışmanın kalın örtüsüyle örtüldü. Ücret farklılaşmalarına dayanan ve bireysel kurtuluşu temel alan kapitalist rekabetle birlikte etnik ve dinsel ayrıma dayalı rekabette işçi sınıfı bölük bölük bölündü. İşçi sınıfı rekabet içinde bölündükçe, mücadele gücünü kaybederek yoksullaştı, yoksullaştıkça rekabeti daha fazla saflarına çekerek bölündü.

Bu süreç bir sendikasızlaştırma, aynı zamanda burjuva partilere bağlı bir sendikalaşmanın sınıf hareketinde egemen kılınması süreci oldu. Sendikalar AB fonlarından aldıkları paylar ve devletle girdikleri girift ilişkilerle, kendi ayrıcalıklı konumlarını korumanın peşine düşerek işçi sınıfının çıkarlarıyla açık bir uyumsuzluk içine girmekle kalmadılar, her türlü burjuva ideolojisinin, şovenizmin, milliyetçiliğin, tarikatçılığın vb. sınıf içine taşınmasının da aracı oldular. Bugün de burjuvazi, özellikle sendikaları kullanarak işçi sınıfının önemli bir kesimini denetim altında tutuyor.

Bu, bir durum tespitidir. Buradan hareketle sendikal örgütlenmenin, işçi sınıfının sendikal birliğinin sınıf hareketi içindeki yeri ve rolünü abartmak kadar, küçümsemek, hatta bunu “inkâra” vardır, düşülebilecek en vahim politik hatadır.

Sendikalar işçi sınıfının kitlesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptirler; ne var ki bu etki istikrardan yoksun bir etkidir. Bu etki; sınıf hareketinin genel düzeyine bağlı olarak sınıf mücadelesini geliştirici yönde olabileceği gibi, tersine köstekleyici bir rolü de üstlenebilmek-

tedirler. Bununla birlikte sendikal hareket, işçi sınıfının ideolojisi ve politikasıyla sınıfın en geniş kesimlerinin buluşma alanlarıdır. Sınıfın devrimci partisi bu alanda önder işçilerle buluşarak, onları bilinç ve örgütlülükle donatarak, sınıfın en geri kesimlerine ulaşarak, onlarla politik bağlar kurarak... pratikte de sınıfının öncü partisi olma niteliğini kazanır. Bu nedenle sendikalar, sınıf mücadelesinde önemlidirler. Aynı nedenle burjuvazi sendikal hareketi etkisizleştirmek, yozlaştırmak, denetim altına alabilmek için milyarlar harcıyor; işçi aristokrasisini, reformist hareketleri besliyor. Ve işte tam da bu nedenle işçi sınıfı; sendikal harekete sahip çıkmak, sendikalar üzerindeki burjuva bürokratik denetimi kırıp bu hareketi sınıf mücadelesinin kitlesel – etkin bir aracı olarak yeniden örgütlemek durumundadır. Şüphesiz, sendikal harekete bu tarzda devrimci bir müdahalenin başarısı, her şeyden önce sınıf içinde politik mücadelenin gelişmesine, işçi sınıfının devrimci örgütlenmesine bağlıdır. İşçi sınıfı üzerinde burjuvazinin bir denetim aracı olan bugünkü sendikal yapının oluşmasının, sınıfın siyasal geriliği üzerinde yükseldiği dikkate alındığında, değişimin de önce işçi sınıfının siyasallaşmasıyla geleceği kolayca görülebilir.

Sınıf hareketinin bugün içinde bulunduğu her bakımdan gerilik, tek başına “nesnel koşullar”, “devlet teorisi” ve sendikal hareketteki yozlaşma, bürokratlaşma vb. ile açıklanamaz. Bu süreçte en büyük sorumluluk, sınıf adına hareket ettiğini savunan siyasal hareketlerdedir. Çünkü, sınıfın geriliği gibi, ekonomik mücadelenin işlevsizleşmesi de içinde yaşadığımız koşullar kadar, siyasal mücadelenin niteliğiyle, teorik, politik ve pratik mücadele anlayışıyla bağlantılıdır.

Devrimci bireylerin olduğu kadar devrimci partilerin de gerçek nitelikleri, sınıf mücadelesinin sertleştiği, devrimle karşı-devrimin birbirine galebe çalmak için olanca güçlerini seferber ettikleri, yani sınıf mücadelesinin en keskin dönemeçlerinde gizlenemez bir biçimde ortaya

çıkar. 12 Eylül, bu açıdan Türkiye devrimci hareketi için tam bir turnusol kâğıdıdır. Sosyalist hareketin hiçbir bileşeninin; gerek teorik, politik ve örgütsel anlayışı, gerekse işçi sınıfıyla ilişkisinin niteliği ve sınıfı hareket ettirme kapasitesi bakımından işçi sınıfının devrimci kurtuluşuna layık öncü bir parti hüviyetine sahip olmadığı, bizzat sınıf savaşımı pratiğiyle ortaya çıkmıştır. Sosyalist hareket, 12 Eylül’e karşı ne bir toplu karşı koyuş gerçekleştirebildi ve ne de mevzilerini koruyarak, en az kayıpla geri çekilmeyi beceremedi. Böylece o dönemin sosyalist hareketinin bileşenlerinin, devrimci bir sınıf partisinin sahip olması gereken iki önemli niteliği de taşımadıkları görüldü.

12 Eylül’le ortaya çıkan örgütsel dayanıksızlık, Sovyetler Birliği’nin çözülmesi sonrasında su yüzüne çıkan ideolojik dayanıksızlıkla birleşince, sosyalist hareketteki örgütsel dağılma ideolojik savrulmayla birleşti.

Sosyalist hareketler “yenilginin” ideolojik, politik ve örgütsel nedenlerini araştırarak, buradan hareketle devrimci sonuçlar çıkaracak yerde, “yenilginin” güç yetmezliğinden kaynaklandığı üzerine temellenen ve güçsüzlüğe dayalı bir birlik anlayışlarından oluşan likidasyonlar zinciriyle likide edildi. Her biri yeni bir dağınıklıkla betimlenen bu likidasyon süreçlerinde var olduğu kadarıyla devrimci ruh da tüketildi.

Sovyetler Birliği’nin yıkılmasının ardından ‘nasıl bir sosyalizm’le başlayan ve “Marksizm–Leninizm”in, sınıf mücadelesi temelini sorgulayan ideolojik savrulma, sınıf mücadelesinden topluca göç etmekle sonuçlandı. Sınıf mücadelesinden bu vazgeçiş; ya sosyalizmin kapitalizme benzer bir otoriterliği içinde barındırdığından hareketle sınıftan koparılmış soyut bir demokrasinin kutsanması biçiminde teorileştirildi ya da sosyalizm uzak bir geleceğe itilerek “demokrasi için mücadele”nin, günün tek gerçek mücadelesi olduğu biçiminde bir oportünizmle sosyalizm mücadelenin üzeri örtüldü. Sonuçta kapitalizmin eğik düzlemine oturan ve hızla aşağı doğru kayan bu iki eğilim aynı nok-

tada birleştiler. Soyut bir demokrasi, insan hakları söylemiyle burjuva siyasetle “kaynaştılar”.

Sosyalist hareketteki bu ilk ayrışmayı, Kürt özgürlük hareketinin yükselen mücadelesine bağlı olarak gelişen ikinci ayrışma izledi. Kürt özgürlük mücadelesinin yükselmesine burjuvazinin şovenizm ve milliyetçilik dalgasını yükselterek cevap vermesi, “sosyalist” çevrelerde şoven bir yaklaşımın güçlenmesine yol açtı. Sosyalizm adına ulusların kendi kaderlerini tayin etme hakkını tanıyan; ama sorun, Kürt sorunu ve Kürt halkının -ayrı devlet kurma hakkı da dahil- siyasal hakları olunca, bu hakkı şoven ve milliyetçi bir yaklaşımla reddeden bir anlayış gelişti. Bu anlayışla ulusal – şoven ve reformist anlayış sosyalizm kulvarını terk ederken, aynı sorun devrimci harekette, sosyalist olmayı Kürt halkının mücadelesini desteklemeye indirgeyen yeni bir ayrışmaya yol açtı.

Elbette Kürt Özgürlük Mücadelesinin desteklenmesi, komünistlerin enternasyonalist görevidir. Bu destek olmadan şovenizmin ve milliyetçiliğin işçi sınıfı üzerindeki etkisi kırılamaz; Kürt işçilerinin güveni kazanılamaz ve işçi sınıfının birliği sağlanamaz. Ancak Kürt Özgürlük Mücadelesinin desteklenmesi, komünistlerin kendi görevlerini savsaklamasına yol açıyorsa, Kişi ya da örgütler verdikleri destekle kendilerini sosyalist, komünist sayma aymazlığına düşüyorsa, bu mücadele kaçınılıktır, kuyrukçuluktur. Komünistlerin Kürt Özgürlük Mücadelesine verecekleri en anlamlı destek, kendi görevlerini yerine getirmeleri; yani işçi sınıfını devrimci temelde örgütleyerek, ayağa kaldırarak burjuvazinin karşısına işçi ve emekçi halkların mücadele birliğiyle dikilmeleridir.

Sosyalist hareketin 12 Eylül’den bu yana yaşadığı sürecin özeti; sosyalist hareketin Marksizm–Leninizm’den kopması, işçi sınıfına yabancılaşmasıdır. Ve bu durum aynı zamanda işçi sınıfının bugün içinde bulunduğu geriliğin de en önemli nedenidir.

(devam edecek)

Üretici güçler Üretim ilişkileri ve Kapitalizmin bu günü

N.Fırat

İçinde bulunduğumuz kriz ortamında kapitalist sistem, kendi devamını garanti altına alabilmek için uyguladığı ekonomik politikaların yeterli olmadığının bilincinde olarak krize politik bir çözüm bulma anlamında, tüm gücüyle dünyanın yeniden paylaşılmasına, savaşımlara, işgallere yönelmektedir. Sosyalist harekette ise muhalif güçler hızla yol alan süreci anlamaya çalışırken, ezberlerinin olabildiğince bozulduğunu, süreci mütemadiyen adlandırmakla yetindiklerini görmekteyiz. Aslında bir zihin bulanıklığı var. Bu belki de egemen sınıfın çok istediği bir şey. Kriz sürecini daha rahat atlatmasına olanak vereceğini düşündüğünden olsa gerek, kapitalist sistemin ideolojik araçlarının bu zihin bulanıklığının derinleştirilmesine halen katkıda bulunduğunu görmekteyiz.

90'lı yıllar boyunca proletaryanın ideolojik planda çözümlerine, gerilemelerine şahit olduk. Bu süreç yapısal olmaktan ziyade sosyalizmin dünya ölçeğindeki gerileyişinin bir tezahürü olarak ortaya çıkmıştır. Gerileme sürecinde yaşananların nedenleri nedir diye biraz geriye doğru bakacak olursak, burjuva ideolojisinin geliştirdiği terminolojinin ilk önce akademik camiada, oradan sol aydınlara aktarılması sonucu yenilik adına hemen benimsendiğini ve benzer argümanlarla düşünme gibi ideolojik bir

teslimiyet sürecinin yaşandığını söyleyebiliriz. Neo liberalizm, küreselleşme, fordizm, post-fordizm gibi kavramlar üzerine düşünürken yenilik adına kullanılan kavramların temel sömürü ilişkilerini perdelemekteki etkisinin belki de pek farkına varamadık.

Bu nedenle de sınıflar ortadan kalktı, tarihin sonu geldi, liberalizm zafer kazandı gibi nidalar içimizi burksa bile, yaratıcı karşı yanıtlar oluşturamadık.

Son otuz yıla baktığımızda sosyalist külliyatın, toplumsal yapıların içinde bulundukları süreci değişim- dönüşüm anlamında yeterince kavrayabildiği söylenemez. Burjuvazinin ideolojik cephesinin saldırıları yeterince karşılanamamıştır.

Kapitalist sistemin 2008 yılı itibarıyla girmiş olduğu kriz, 1873 krizine oldukça benzerdir. O dönemde Paris komünü yenilmiş, tüm işçi direnişleri bastırılmış, işçi sınıfının krize devrimci bir yanıt üretme olanağının oldukça azaldığı bir süreçte 1873 krizi başlamıştı. Ancak belki bu gün durum daha da vahimdir. İşçi sınıfı hareketinin örgütlülük seviyesi ve prestiji bu güne oranla, o zamanlar daha üst seviyelerdeydi.

Kapitalist sistemin krize girmesi ile başlayan süreç, işçi sınıfı hareketindeki gerileme sürecinin sonunu ilan etmiştir. Ancak gerileme süre-

cinin sona ermesine rağmen, sosyalist düşünce ve ideolojinin hakimiyet (üstünlük) alanındaki önceki konumunu yeniden edindiğini söylemek zordur. Bu hakimiyet (üstünlük) sürecinin sağlanabilmesi için son otuz, otuzbeş yılda yaşanan süreçlerin tarihsel materyalizmin süzgecinden geçirilmesi, bozunuma uğramış kavramlar ve kategorilerin yeniden inşası zorunludur. Temel kavramlar alanında ortaklaşmanın sağlanabilmesi için de, toplumsal yapıların yeniden bir değerlendirmeye tabi tutulması elzemdir. Burada kullanılacak alan, doğal olarak tarihtir yani tarih bilimine başvurmak gerekmektedir.

Althusser'e göre, Marx'ın kurduğu tarih bilimi ya da bilinen adıyla tarihsel materyalizm; üretim biçimlerinin üretim sürecindeki yapılarını, bunların oluşum süreçlerini, birinden diğerine geçiş biçimlerini inceler. Marx, 1859'da Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı'nın önsözünde üretim tarzı kavramını kullanarak toplumsal yapıların birinden diğerine geçiş sürecini anlatır. Daha sonra da bunları öğelerine ayırıp üretici güçler ve üretim ilişkileri kavramlarını kullanarak, burjuva ekonomi politikinın yaratmış olduğu gizemliliğe yanıt vermeye yönelir.

Marksist yazında ise bu iki kavram arasında yürüyen bir öncelik tartışması, tarihsel materyalizmde iki farklı yorumun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Üretici güçlerin önceliği kavramı ile üretim ilişkilerinin belirleyen olup olmadığı sorusunun yarattığı ayırımı ilişkin tartışmada, her iki görüşte, Marx'dan çeşitli alıntılarla savlarını güçlendirmeye çalışmakla beraber, Marx'ın 1859 önsözüne yazdığı paragraf oldukça nettir. Ayrıca Felsefenin Sefaleti'nde, Alman İdeolojisi'nde, Grundrisse'de, Kapital'in 1. cildinde üretici güçlerin önceliği kesindir. Ancak bu öncelik tartışması tek başına bir tarafın diğer tarafı sürekli olarak belirlediği, bir tarafın aktif diğerinin pasif olduğu bir durumu bize vermez. Maddi temel bir kez kurulduktan sonra üretim ilişkileri de üretici güçleri geliştirirler. Üretici güçler, üretim ilişkileri ile denk

geldiği ölçüde üretim tarzını bize verirler. Üretici güçler kavramının üretim ilişkileri arasındaki dinamik ilişkinin belirlenmesi ve üretim ilişkilerinin değişmesini ne yönde tetiklediğini incelemek ise zorunlu bir tartışma alanı haline gelmektedir.

Bu alanda birçok yazar oldukça farklı görüşler ileri sürmektedirler. Üretici güçler kavramını içinde insan faktörünü barındırmadığı gerekçesiyle eleştirenlerin yanı sıra, üretici güçler kavramını bir tür verimlilik kavramı ile eşitleyerek, önceki toplumdan bir sonraki toplumun daha verimli olacağını düşünen ilerlemecileri ve bunun yanı sıra bu kavramı yeterince savunamayan ve teorinin sorunlu yönü olarak değerlendiren birçok yazarı sayabiliriz. Ancak bu konuda temel olarak üretim kavramına girmemiz ve oradan yol almamız gerekmektedir.

Üretim:

Marx, gündelik yaşamda alıştığımız üzere üretim kavramını sadece mamul mal üretimi olarak anlamaz. Ona göre üretim insanın bütün eylemliliğini içerir. Klasik iktisatçıların endüstri dışı gördükleri hizmet sektörü de Marx'a göre üretimin içindedir. Kapitalin 3. cildinde ulaştırma sektörünü sanayi olarak tanımlayarak üretim alanı içerisinde gördüğünü net bir şekilde ifade etmiştir. Ayrıca Grundrisse'de üretim ve tüketim ilişkisini incelerken tüketim sürecini de bir üretim olarak değerlendirir. Marx'ın üretim tanımını edindiğimiz alışkanlıklarımızdan vazgeçerek, hayal edebileceğimiz en kapsamlı biçimde düşünmek zorundayız. Hatta öyle ki, üretimin dışında ve ona karşıt olarak değerlendirdiğimiz tüketim kavramı bile üretimin kapsamına girer. Üretim ve tüketim arasındaki özdeşliği Spinoza'dan bir alıntıyla bağlar “determinatio est negatio (her belirleme bir olumsuzlamadır – karşıtların birliği)” .(Grundrisse s.131 Birikim Yayınları, 2. baskı 2012)

Marx, üretim sürecini tüketim kavramı ile şu şekilde ilişkilendirir; “Kullanılan üretim

araçları da tüketilmektedir. Demek ki, üretim eyleminin kendisi de, bütün uğraklarında, aynı zamanda, bir tüketim eylemidir de. Tüketim de, aynı biçimde, dolaysız üretimdir. Örneğin tüketimin özel bir biçimi olan beslenmede, insan, kendi vücudunu üretir. Ama bu, şu ya da bu tarzda, herhangi bir yandan insanın üretimine katkıda bulunan bütün öteki tür tüketimler için de doğrudur. Üretim olmadan tüketim olmaz. Ama tüketim olmadan da üretim olmaz, çünkü o zaman üretim amaçsız olur. Gereksinim olmadan üretim de olmaz. Ama tüketim, gereksinimi yeniden üretir. Üretim ise, buna karşılık düşen bir biçimde, 1. Tüketime, maddesini, yani nesnesini sağlar. Demek ki, bu bakımdan üretim, tüketimi yaratır, üretir. 2. Ama üretimin tüketime sağladığı, yalnızca nesne değildir. O, tüketime, belirlenmişliğini, karakterini, sonunu da sağlar. Üretimin ürettiği şey, yalnızca tüketimin nesnesi değildir, aynı zamanda, tüketim tarzıdır da ve bu da yalnızca nesnel değil, aynı zamanda öznel tarzda yapılmaktadır. Demek ki, üretim tüketiciyi yaratır.3. Üretim, gereksinime yalnızca maddi bir nesne sağlamakla kalmaz, maddi nesneye de, bir gereksinim sağlar. Üretim demek ki, tüketimin nesnesini, tüketim tarzını, tüketim güdüsünü yaratmaktadır. Aynı biçimde, tüketim, üretimin amacını belirleyici bir gereksinim biçiminde olmasını sağlayarak üreticinin yeteneğini kıskırtır.” (a.g.y. sy.132-133.) Üretim kavramı en geniş planda insan etkinliğinin tümü olarak kavranmalıdır.

Üretici Güçler ve Üretim İlişkileri :

Üretim kavramını en geniş çerçevede tanımladıktan sonra Marx'ın Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı'nın önsözünde ya da Kapitalin değişik bölümlerinde örneğin, Kapital 1. cilt s. 371, sık sık üretici güçler kavramına başvurduğunu görürüz. Engels de bu kavramı Marx'ın ölümünden sonra yaygın olarak kullanarak, bu kavramın Marxizmin temel argümanlarından biri olduğunu sık sık ifade etmiştir.

“Üretimde, insanlar, yalnız doğa üzerinde değil, birbirleri üzerinde de etkili olurlar. Ancak belirli bir biçimde işbirliği yaparak ve etkinliklerini karşılıklı olarak değiş-tokuş ederek üretimde bulunurlar. Üretmek için birbirleriyle belirli bağlantılar ve ilişkiler içine girerler ve ancak bu toplumsal bağlantı ve ilişki sınırları içindedir ki, doğa üzerinde etkili olur, üretimde bulunurlar.

Üreticilerin kendi aralarındaki bu toplumsal ilişkiler, etkinliklerini değiş-tokuş etme ve tüm üretim eylemine katılma koşulları, üretim araçlarının niteliklerine göre, doğal olarak farklı olacaktır. Yeni bir savaş aletinin, ateşli silahın icadı ile ordunun tüm örgütlenmesi zorunlu olarak değişmiştir; bireylerin bir ordu oluşturabilme ve bir ordu olarak davranabilme ilişkileri değişik bir biçim almış ve farklı orduların birbirleriyle olan ilişkileri de değişmiştir.”(K. Marx ve F. Engels, Seçme Yapıtlar I, Sol Yayınları, Aralık 1976, 2. baskı.)

“Demek ki, insanların, içinde üretimde bulundukları toplumsal ilişkiler bütünü, toplumsal üretim ilişkilerinin niteliği, maddi üretim araçlarındaki, üretici güçlerdeki değişme ve gelişme ile birlikte değişir, değişik bir biçim alır.

Üretim ilişkileri bir bütün halinde toplumsal ilişkiler denilen şeyi, toplumu ve özellikle, belirli bir tarihsel gelişme aşamasındaki bir toplumu, özgün, ayırt edici nitelikte bir toplumu oluşturur. Antik toplum, feodal toplum, burjuva toplum, her biri, aynı zamanda, insanlık tarihinde özel bir gelişim aşamasını belirten bu türden üretim ilişkileri bütünü oluştururlar. (agy. s. 195)

Burada salt insandan değil, kolektif bir emekten, işbirliğinden, kolektif bir üretim sürecinden söz edilmektedir. İnsanın tek başına kendi bilinçli etkinliğinden ziyade, yeniden üretim sürecini sağlamak adına doğayla ve toplumla kurmak zorunda olduğu ilişkiler yumağı olarak anlaşılmalıdır. Bu nedenle de üretici güçlerin düzeyi, üzerinde çalışılan hammadde,

kullanılan araç, üretilmesi hedeflenen ürün ve bu faaliyeti yürüten emekçinin beceri ve birikiminin niteliğine bağlıdır. Bu anlamda üretici güçler önceliklidir ve üretim ilişkilerini belirlemektedir.

Öncelik fikrinden ziyade, Marx'ın teorik önermesinin sorunlu olduğunu iddia edenler hiç de az değildir. Birçok Marksist aydın üretici güçlerin toplumsal ilişkileri belirlediği fikrine itiraz ederek aşırı determinizm eleştirisinde bulunmaktadırlar. Marx tarafından üretilen, Engels tarafından yaygınlaştırılan, üretici güçler kavramının belirleyiciliği noktasındaki “aşırı determinizmin” insanı eylemsizliğe iteceğini düşünerek karşı çıkanlara da sıkça rastlanmaktadır.

Terry Eagleton, 2011’de Türkçeye çevrilererek ve Yordam Yayınları’ndan çıkan “Marx Neden Haklıydı?” yapıtında, bahsedilen “aşırı determinizmi” mahkum etmeye çalışır, karşıt olarak da Gerald A.Cohen’in “Karl Marx’ın Tarih Teorisi” kitabını ele alır ve onu aşırı determinizmle suçlar. Bu tür Marksistlerin sayısının da oldukça az olduğunu iddia eder.(agy s.63) .

Eagleton yine, Ekonomi Politığın Eleştirisine Katkı’nın önsözünde yer alan tümceyi eleştirmekle devam eder, ”Gelişmelerinin belirli bir aşamasında toplumun maddi üretim güçleri var olan üretim ilişkileriyle, yani aynı şey yasal olarak ifade edilirse o zamana kadarki mülkiyet ilişkileri ile çelişkiye girerler. Bu ilişkiler üretim güçlerinin gelişmesine ayak bağı olur. O zaman sosyal devrim çağı başlar” tümcesindeki teorik önermede sorun olduğunu iddia eder. Üretici güçlerin neden bazen hızlı bazen yavaş geliştiklerini açıklamaz. Kendi diliyle söyleyecek olursak eğer;”Önemli bir teknolojik gelişimin var olan kimi inisiyatiflere göre değil de, var olan sosyal ilişkilere bağlı olup olmadığını açıklamaz” der. (Marx Neden Haklıydı? s.55 Yordam Yay.20111. basım) Hatta daha da ileri giderek bu teorik önermenin kapitalizme özgü olduğunu iddia eden yazarlarla aynı konumda kendisini tanımlar. Yine ayrıca Eagleton,

“Marx’ın çalışmalarından çıkan sonuç, üretim güçlerinin belirli sosyal ilişkileri doğurduğu fikrinden başka bir şey olmasaydı, cevap açık olacaktı. Bu, tam bir determinizm anlamına gelirdi ve böylesi bir durumda günümüz Marksistlerinden çok azı bunu kabul etmeye hazır olurdu.” (agy s.65) . Neden sonuç ilişkisinden çok, gereği olan bir durumu, determinizm diye adlandırmakla Eagleton, “üretici güçler ve sosyal ilişkileri birbirinin dışında iki ayrı nesne gibi kavradığını ve bu kavrayışı günümüz Marksistlerinin çoğuyla paylaştığını bize söylemiş oluyor.” (yine agy, s.65). Ayrıca güya, Marx’ın aşırı determinizmini, insanların kendi tarihlerini, kendine mahsus tuhaf fetişist bir yaşamı olan üretim güçlerinin yaptığını söyleyerek gülünçleştirir ve mahkum etmeye çalışarak teorinin çok etkileyici bir savunusu şu kaynakta bulunabilir diyerek Cohen’i işaret eder.

İlk önce Eagleton’un karşıtı olarak gördüğü Cohen’in bu süreci nasıl gördüğünü anlatarak yola çıkacağız ve böylece bizlerin de nerede durduğu daha da somutlanmış olacaktır.

Cohen, Marx’ın “üretim tarzı” ifadesini üç şekilde kullandığını söylemektedir. Bunlar, maddi tarz, toplumsal tarz ve karma tarzlardır. Cohen’e göre maddi tarz, üretimi tekniğe indirger. “Maddi tarz: Bu, insanların kendi üretken güçleriyle çalışma şekli, içine girdikleri maddi süreç türleri, aralarındaki uzmanlaşma ve işbölümü biçimleridir. Çevrili alanlar parça çiftliğinin yerini aldığı, motorlu tezgah, el tezgahına üstün geldiğinde, daktilo tüy kalemini kapı dışarı ettiğinde, maddi üretim tarzında bir değişiklik var demektir. Burada “tarz”, “teknik”le neredeyse aynı anlama gelir. Sovyet kolektif tarımı ile Amerikan “tarım işletmesi”, benzer yöntemler ve üretim aletleri kullanarak toprağı sürüyor, tohumu ekiyor ve hasadı biçiyorlarsa, aynı maddi üretim tarzını sergilerler.(Gerald A. Cohen, Karl Marx’ın Tarih Teorisi, Çev. Ahmet Fethi, Kuram Yayınları, İstanbul 1998, s. 101-102)

Cohen, ikinci olarak toplumsal tarz diye bir

tanımlama yapar, toplumsal tarz; Cohen Kaptalın 3. cildinden aktarma yaparak bir tanımlama geliştirir. Üretimin üç boyutundan bahseder ve şöyle der; üretimin amacı, üreticinin artı emeğinin biçimi, üreticileri sömürme araçları olarak tanımlayarak bir dolayım kurar. (Gerald A. Cohen, Karl Marx'ın Tarih Teorisi, Çev.: Ahmet Fethi, Kuram Yay., İstanbul 1998, s.101-102)

Üretimin amacı kavramından kastedilen olgu üretim tarzının işleyişinde kullanılan değişimin, kullanım değerini ile değişim değerimi olduğu sorusu ayırt edici niteliktedir.

Üreticinin artı emeğinin biçimi yani sömürünün niteliği, o üretim tarzının ne olacağının sorusunu büyük ölçüde yanıtlar.

Üreticileri sömürme araçları olarak kast edilen olgu ise üreticinin ne tür bir zilyetlik ilişkisi üzerinden sömürüldüğüdür. Köleci toplumda kölenin zilyetliği bulunmaz ve aynı zamanda özgür de değildir. Feodal toplumda ise serf, toprağa zilyetlik bağı ile bağlanmıştır. Toprağın sahibi gibi görünse de Feodal beye karşı olan taahhütlerini yerine getirme zorunluluğu onu bir mülk edinme ilişkisinden uzaklaştırır. Kapitalist toplumda ise işçinin hiçbir bağı bulunmaz ve özgürleşmiştir. Bu özgürleşen üretici, üretim aracına sahiplik ilişkisinden, mülkiyetten de özgürleşmiştir. Bu üç nokta bize toplumsal tarzın ne olduğunun bilgisini verir.

Üçüncü olarak da karma tarz diye bir tanım yaparak tanımlamalarını netleştirir. şöyle ki maddi tarz insanların üretken güçlerle çalışma şeklini kurar, toplumsal tarz ise üretimin amacı artı emek biçimini ve sömürü ilişkilerini kapsar. Son olarak Marx'ın üretim tarzı kavramını üretimin işleyiş şeklinin hem maddi hem toplumsal öz niteliklerini bütün teknik ve toplumsal yapılanmasını anlatacak şekilde kapsadığını belirtiyoruz der. Buna göre üretim tarzının farklı süreçlerini tanımlamış olur.

Eagleton'a göre, "birçoklarınca kötülüğü ile ünlü cümle olarak adlandırılan Felsefenin Sefa-

leti'ndeki o tümceyi aktarırsak ne demek istediğimiz daha net anlaşılacaktır."

"Toplumsal ilişkiler üretici güçlere sıkı sıkıya bağlıdır. Yeni üretici güçler sağlamak için insanlar, kendi üretim biçimlerini değiştirirler; kendi üretim biçimlerini değiştirmek yaşamlarını kazanma yollarını değiştirmek için de bütün toplumsal ilişkileri değiştirirler, Yel değirmeni size feodal beyli toplumu, buharlı değirmen ise sını kapitalistli toplumu verir.

Üretici güçler kavramı, Cohen' e göre ilk olarak maddi tarz olarak adlandırılır. Maddi tarz ya da üretici güçler, üretim sürecinin ya da üretim tarzının içinde, ancak üretim ilişkilerinin dışındadırlar. Üretim ilişkileri ise toplumsal tarz olarak adlandırılarak, bu iki kavramın birbirinden farkları ortaya konmaya çalışılır. Bu nedenle de maddi tarz, toplumsal tarzın dışında ama üretim tarzının içindedir. Dışsallık kavramını bu şekilde değerlendirmek gerekir, aksi halde Marxist teorinin ana kategorisi olan üretim tarzı kavramı gerçek içeriğinden uzaklaşır duruma gelecektir. Cohen' in bu tür bir durumu kastetmediği kitabın diğer bölümlerinde görülmektedir.

Cohen, maddi tarzı, üretken güçler arasında teknik bir işbölümü olarak ifade eder. Cohen'e göre maddi tarz, üretken güçlerle tanımlanır. Bu nokta daha çok tekniğin konusu haline gelmektedir. Tekniğin konusu olması onun üretim ilişkileri sürecinin tam da ortasında olduğunu göstermez, yukarıda anlatıldığı üzere onu üretim ilişkilerinin içine sokmaz. Cohen' e göre, Maddi üretim ilişkileri_Toplumsal üretim ilişkileri_Mülkiyet ilişkileri şeklinde somutlanan süreç, üretici güçlerin toplumsal formasyonun içinde olduğu iddiasının aksini kanıtlamış olur. Üretici güçler o halde üretim ilişkilerine dışsaldır. Sözü edilen dışsallığı, bize üretici güçlerin, üretim ilişkilerinin içindeki çatışmaları tetiklediği, itilim verdiği şeklinde yorumlamak gerekir diye düşünüyorum. Aşırı determinizme eleştirilen Cohen, Althusser' i yeterince pozitifizmi bilmemiş olması itibarıyla eleştirme-

sine karşın, bu konuda, Althusser' le aynı çerçevededir. Ancak Althusser daha sonra Lenin' başvurarak ondan ayrılır ve üretim ilişkilerinin toplumsal formasyonu son kertede belirlediğini söyler ve devamla üretim ilişkilerindeki hakim eğilimin yanı sıra pre-kapitalist toplumsal formların belirli geçiş süreçlerinde varlığını koruyacağına ısrarlıdır.

Tartışmanın bu kısmında Eagleton' a dönecek olursak Cohen'e karşı haksızlık edildiğini, onun üretici güçler, üretim ilişkileri sürecinde anlattıklarının aslında insan iradesinin de insanın içinde bulunduğu koşulların dışında olmayacağını anlatmak üzerine şekillendiğini görmemiz gerekir. Ayrıca Eagleton'un gözden kaçırdığı bir diğer olgu da teknolojik gelişmelerin üretim ilişkilerine yansımalarının hemen gerçekleşmesinin mümkün olmadığıdır. Bu gün kullanılan teknolojilerin bir kısmının bir yüzyıl önce Nikolai Tesla tarafından üretim sürecinden bağımsız olarak sihirbazlık gösterisi olarak sunulduğunu hatırlamak gerekir.

Eagleton'ın tanımlamalarında emekçi ile emek gücü ve emek gücünün kapasitesi arasında bir ayırımında bulunmaması ilginçtir.

“Pazarda, para sahibi ile doğrudan yüz yüze gelen aslında emek değil emekçidir. Onun sattığı kendi emek gücüdür. Emekçinin emeği fiilen harcanmaya başlar başlamaz artık emekçiye ait olmaktan çıkmıştır ve bunun içinde bu emeğin şimdi onun tarafından satılması söz konusu olamaz. Emek değerinin özü ve içkin ölçüsüdür, ama kendisinin bir değeri yoktur.”(Kapital, 1.cilt, s. 510, Sol Yayınları, Alaatin Bilgi çevirisi.)

Bu alıntıya bakarak, Marx'ın kavramları ile düşünecek olursak eğer, emeğin kullanabilme kapasitesi (yeteneği, kolektif süreçte ne tür bir işbölümünü becerbildiği olguları) başka bir şey, ücretli emek kullanımı başka bir şey olmalıdır. Ayrıca yine maddi üretim ilişkileri derken insanlarla nesneler arasındaki ilişkiyi, toplumsal üretim ilişkileri dediğimiz zaman ise insanların diğer insanlarla kurduğu ilişkileri göz

önüne getirmeliyiz diye düşünüyorum.

Ayrıca Cohen analizinde, Eagleton'un itirazının aksine Marxist teoriye sıkı sıkıya bağlıdır. Marx'ın “sosyal devrim çağı başlar” önermesini Ortodoks bir biçimde savunur. Kapitalizmin kriz dönemlerinde sistemin, proletaryanın sınıf bilincine daha yüksek bir noktaya doğru itilim verdiğini iddia etmektedir. Eagleton ise buna karşı çıkarak kriz dönemi öncesi egemen sınıf olan burjuvaziye devirmeye niyetlenmiş ve proletaryanın neden kriz sürecini beklediğini sormuştur. Bu noktada doğru yanıt Eagleton' da değildir.

Marx, Kapital'de sistemin sürekli olarak krizlerle sarsılacağını öngörürken herhangi bir ekonomik yıkılış teorisinden bahsetmez. Marksist teori, bir felaket teorisi, Marx da bir felaket teorisini değildir. Tarihin diğer evrelerinde olduğu gibi tüm yıkılışlar politik niteliğe sahiptir. Bu nedenle Kapital'de kapitalist sistemin krize girmesinden kasıtın aslında üretici güçlerin engellenmesi demek olduğunu da görmek gerekir. Bu engellenme aynı zamanda sosyalizmin alt yapısının imkânlarını da içinde taşır. Bu bahsettiğimiz nokta aynı zamanda proletaryanın yeterli bilinç ve örgütlülükte olmasını da gerektirir. Diğer yandan ise dışsallık meselesine yeniden döndüğümüzde burada önemli bir tartışma alanının oluştuğunu görürüz.

Ayrıca, üretici güçlerin kapitalizm öncesi neden uzun bir durgunluk dönemi yaşadıkları sorusunun yanıtı artık ürünün birikimi ile ilgilidir. Feodal sistemdeki artığa el koyan ekonomi dışı zorun, genel sermaye birikim düzeyini aşağılara çektiğini görmeden eleştiride bulunmak diğer bir yanıltır. Bu konuda yine Marx ,Kapital'in 1. cildi, s. 409'da,” İşçi ile makine arasındaki çekişme” adlı bölümde “Almanya'da kullanılan kurdele dokuma tezgahlarına karşı işçilerin ayaklandıkları görülmüştür” der. Sınıfın tepkisini ise şöyle anlatır “Makinenin kullanılmaya başlanmasıyla, işçi sermayenin somutlaşmış şekli olan bu emek aracının kendi-

siyle savaşımaya başlamıştır. Kapitalist üretim tarzının maddi temeli olduğu için özel üretim aracı şekline karşı çıkmıştır “ der. Marx endüstrileşme sürecinin işçi sınıfı tarafından hemen kabul edilen bir şey olmadığını, bu sürecin bir sınıf savaşımı alanı olarak da tezahür ettiğini gözler önüne serer. Burada üretici güçlerin gelişim düzeyinin bir noktadan sonra üretim ilişkileri içerisindeki saflaşmaların da nedeni haline geline geldiğine dikkat edilmesi gerekir. Yine Kapital’de yazdığına göre bu tezgahların, 1570’lerde keşfedilmesine rağmen Almanya topraklarında kullanıma ancak bir yüzyıl sonra, İngiltere ile hızlanan rekabet sonrası girebilmiştir.

Benzer olarak, İnkalar üzerinde yapılan araştırmalar, “tekerleğin” bilindiğini ancak üretim sürecinin bir parçası olarak değil bir oyun aracı, çocuklara yapılan bir oyuncak olarak kullanıldığını göstermektedir. İnkalar’ın üretim yapısı incelendiğinde onların bir artık biriktirme durumunda olmadığını, bu nedenle de artığın bir yerden başka bir yere nakli gibi bir ihtiyacın oluşmadığını görebilmekteyiz. Ayrıca 10. yüzyılda otomatik kapıların saraylarda kullanıldığını söyleyen pek çok tarihçi olduğunu bilmekteyiz. Burada tayin edici alan olarak görülmesi gereken teknolojinin, üretim süreci içerisindeki kullanılma biçimlerinin ne tür sonuçlara yol açtığıdır. Teknik bir icadın kendisi başka bir süreç içerisinde gerçekleşir. Onun kullanımı ve yaygınlaşması ise üretim sürecinin, rekabetin, sınıf mücadelesinin dinamiklerine bağlıdır. O zaman üretici güçler ve üretim ilişkileri arasındaki ilişkiyi, şu şekilde tanımlamak doğru tanımlama olacaktır. Üretim ilişkilerinin tümü, toplumun iktisadi yapısını, belirli toplumsal bilinç şekillerine tekabül eden bir hukuki ve siyasal üstyapının üzerinde yükseldiği somut temeli oluşturur. Öyleyse, üretici güçlerle karşılıklı ilişki içinde bulunan üretim ilişkileri, belli bir hukuk ve siyaset tarzının gerçek temelidir. Bunlar bu temel üzerinde ayakta durur ve biçimlenirler.

Üretici güçler aslında egemen sınıf olan bur-

juvazi tarafından, Althusser’in de dediği gibi esir alınmıştır. Yeni teknolojilerin üretim süreçlerine sokulması, rekabetçi konumun üretim süreçlerinin üretkenliğini artırmaya yöneliktir. Kapitalist sistem, tekelci evreye geçtiğinde de rekabetin ortadan kalkmayacağını, bütün hızıyla devam edeceğini bildiğimizi var sayarsak eğer, rekabet kavramının kapitalist sistem için hâlâ önemli bir itilim olduğunu görmemiz gerekecektir. Cohen’in de dediği gibi tüketicinin alım gücü sınırlı olduğundan sermaye grupları, tekeller, alıcıları elde etmek için rekabete ihtiyaç duyarlar. Reklam sektörünün devasa gelişimini bu çerçevede görmek gerekir. Kapitalist yapı, mütemadiyen üretkenliği artırmaya yönelirken iki amacı vardır. Kâr oranını maksimize etmek ve büyümeyi sağlamak. Hiçbir zaman bu iki olgudan vazgeçecek adımlar atamaz. Taylorizm’le başlayan ve Fordizm’le devam eden emek üretkenliğinin artırılması çabaları, eldeki teknik imkanların elverdiği ölçüde işleri basitleştirerek maharetin önemini azaltmaya çalışır. Emek gücünün gitgide daha az maharet gerektirmesi, onun daha fazla üretim yapabilmesine olanak tanır. Burada yapılmaya çalışılan şey emek gücünü, mümkün olduğunca en alt seviyeye getirmeye çalışmak ve sömürü oranının yükseltilmesi hedefleniyor olmasıdır. Kapitalistler işlerin basitleşmesini bir ilâve boş zaman olarak değerlendirme çabası içine girmezler. Üretim zamanının kısalması daha fazla üretim, daha fazla kâr, daha fazla büyüme demektir. Üretkenlikteki artışlar, sisteme, rekabet çerçevesinde varlığını sürdürmesinin ana yolundan ayrılmama imkanı verir. Aynı zamanda bu durum insanlığa kendi gücünü ölçülü kullanmasını öğretir. En az emek harcayarak üretken amaca ulaşmayı da sağlar ve sosyalizmin üzerinde kurulacağı maddi temeli de oluşturmuş olur. Ayrıca zahmetin ya da yerine göre maharetin azalması, boş zaman süresini artıracak bir diğer nosyondur.

Burjuvazinin Kıdem Tazminatı Üzerinde Oynadığı Oyunları Açığa Çıkaralım

Ali Gök

Dünya krizinin ağır koşullarının devam ettiği günümüzde, Türkiye burjuvazisi krizin faturasını işçi sınıfından çıkarmak için “Köpeksiz köyde değneksiz gezmek” misali saldırılarını aralıksız sürdürüyor. Kazanımlarını kaybeden işçiler açlık sınırının altında bir yaşam düzeyine itilirken, burjuvazi de sorunlarını kısmen de olsa çözme fırsatını yakalamış oldu.

Kısaca söyleyecek olursak sigortasız çalışma eskisinden daha yaygın biçimde sürüyor, emeklilik yaşının ve gün sayısının uzatılmasıyla işçiler mezarda emekliliğe mahkum durumda. Taşeronlaştırma girişimiyle sendikaların altı oyuldu, örgütsüzlük yaygınlaştırıldı, sosyal haklar budandı, ücretler açlık sınırının altına çekildi. Taşeronlaştırma ile birlikte iş cinayetleri de günlük sıradan olaylar halini aldı, ölümler ve sakatlıklar birbirini izliyor.

İşçi sınıfına saldırılar burada kalmadı. Sendikal yasanın değiştirilmesiyle sendikalaşmanın önüne baraj engeli konularak zaten sınıf için hiçbir şey yapmayan sendikalar daha da işlevsizleştirildi. Ama burjuvaziye bu bile yetmiyor, gittikçe yükselen bir baraj sistemi ile işçileri kendi denetiminde bir sendikaya mahkum ediyor. Saldırıların sendikalardan ve işçilerden hemen hiçbir ciddi tepki görmeksizin gerçek-

leşmesi burjuvaziye daha da saldırganlaştırıyor. Sırada ise kıdem tazminatı bekliyor.

Hükümet aylar önce bu konuda nabız yokladı, süreci takip etti, karşısında belli tepkileri fark edince geri çekildi, belli konularda yol aldıktan sonra Kıdem tazminatını tekrar masaya koydu. Çalışma ve Sosyal Güvenlik bakanı kıdem tazminatıyla ilgili “masada değil, rafa da kaldırmadık” diyerek burjuvazinin bu konuda niyetini açıkça ifade etti. Ayrıca daha sonra “bu işi Haziran ayında bitirmek istiyoruz” diyerek tavrını daha net bir şekilde ortaya koyarak, yeni saldırı tarihini de belirlemiş oldu.

Sermayenin doğruları söyleyerek ayakta kalması imkansızdır. Doğal olarak yalan söyleyerek yığınları etkilemesi gereklidir. Bu yalanları yaymada yazılı ve görsel iletişim araçlarına, burjuvaziye yakın “işçi” sendikalarına böyle dönemlerde hayati görev düşmektedir. Kıdem tazminatını aylar önce yalanları peş peşe sıralayarak gündeme getirdiler.

Hükümet yetkilileri, işverenlerin türlü gerekçelerle (iflas, tasfiye, vurgun vurup ortadan kaybolma v.b.) işçilerin kıdem tazminatlarını ödemediklerini belirttiler. Bunu önlemek için işverenlerin her ay devletin belirteceği bir hesapta işçilerin kıdemlerini yatırmalarını ve böylece işçilerin kıdem haklarının devlet güvencesinin

altına alınacağını; ayrıca işverenlerin şu anda yürürlükte olan, bir yıl çalışan işçinin bir aylık brüt ücret karşılığında kıdem tazminatı hak ettiği halde işten atmalarda bunun ödenmediğini; ya da kıdem tazminatı hakkının oluşmaması için işverenlerin işçileri on bir ay çalıştırıp işten çıkardıklarını; bunu önlemek için işverenlere aylık kıdem hakkını fona yatırma zorunluluğu gerektireceklerini, böylece işçilerin kaybolan kıdem haklarını aylık ödeme zorunluluğuyla devlet tarafından denetleneceğini ve ödemelerin devlet denetimindeki fonda nemalandırılacağını ileri sürerek işçilerin olası tepkileri ortadan kaldırmaya çalıştı.

Devletin asıl hesabı ise yasa tasarısının hazırlık sürecinde ortaya çıkmaya başladı. Tasarı sadece kıdem tazminatına işverenin katkısını azaltarak ve işten atılmalarda kıdem ödeme zorunluluğunu işverenden alarak, toplu işten atılmaların önünde yine de bir engel teşkil eden kıdem tazminatını ortadan kaldırmakla kalmıyor, aynı zamanda kıdem tazminatını iki ya da üç yıllık çalışmaya bir aylık brüt maaş hesabıyla kuşa çeviriyor. İşverenler için, özellikle sendikalaşmaya karşı toptan işten atılmaların önündeki ekonomik engelleri kaldırırken, tasarıda yer alan işçinin en az onyıl biriken kідeme dokunamayacağı maddesiyle, devlet de kıdem tazminatı fonunu istediği gibi kullanma olanağını elde ediyor.

Bütün bu yalanların ortaya çıkması ile birlikte işçilerden ve kamuoyundan gelen tepkiler ve sendikaların böyle bir girişimi genel grev sebebi sayarız uyarısıyla başbakan Erdoğan'ın direktifi ile kıdem tazminatı yasası belli bir dönem için donduruldu. Önümüzdeki dönemde sınıfa yönelik yeni bir saldırının kıdem tazminatıyla başlatılacağından kuşku yoktur. İşçi sınıfı üzerine burjuva denetim aracı konumuna gelen sendikaların vurdumduymazlığı ve işçilerin içinde bulundukları gerilik, burjuvazinin yeni kıdem tazminatı yasasının çok fazla zorlanmadan yasalastırabileceğini gösteriyor. Bu noktada grev işçi sınıfının en bilinçli kesimlerine, sosyalistlere, komünistlere ve Halkların Demokratik

Kongresi bileşenlerine düşüyor. Bu güçlerin bir araya gelip bugünden başlayarak yürütecekleri somut mücadele, sendikaların da soruna kayıtsız kalmasını önleyecek, genel grevi kuru bir tehdit olmaktan çıkartıp, gerçek bir tehdide dönüştürecektir.

Komünistler, sendikalar, tüm emek güçleri sermayenin ve hükümetinin kıdem tazminatıyla ilgili yeni saldırısının altında yatan gerçekleri sınıfa sabırla, inatla ve sonsuz bir özveri ile anlatmak, bununla ilgili tüm eylemlikleri örgütleyerek burjuvaziyi inatçı ve yığınsal eylemliklerle geri püskürtmek zorundadır.

Burjuvazinin hazırlanmakta olduğu yeni saldırıya karşı emek güçleri bugünden başlayarak mücadeleyi, “SİGORTASIZ İŞÇİ ve SENDİKASIZ İŞYERİ kalmamalıdır” temel belgisi ve aşağıdaki çerçevede bir eylem programında somutlayabilmelidir.

1-Kıdem tazminatının önünde en büyük engel olan güvencesiz çalıştırma ve işten atılmalar yasaklanmalıdır.

2-İşçinin kıdem tazminatı hakkı her yıl bir brüt maaş üzerinden yıl sonunda ek maaş olarak ödenmelidir. Kıdem hakkının tasarrufu işçinin kendisine aittir.

3) Bir yıl çalışan işçinin bir aylık brüt hakkının 12 ile 15 güne indirilmesine hiç bir suretle izin verilmez. İşçi sınıfının büyük kısmının asgari ücretle çalıştığı bir ortamda zaten bu aylık tutar bin tl civarındadır. Bunun yarıya indirilmesi kabul edilemez.

4) Şu anda geçerli olan kıdem haklarının ödenmesi belli durumlar dışında (emeklilik-ölüm-askerlik-kızların evlenmesi) işverenlerin işçiyi işten çıkarmasına bağlayan yasa maddesi değişmeli, işçi kıdem hakkını kendisi de işi bıraktığı anda alabilmelidir.

5) Geliştirilmeye açık bu temel üzerinde yürütülecek eylem planı, asgari ücretin bugünkü miktarının üç katına çıkartılması hedefiyle birleştirilmelidir.

‘Erkek’çe Öldürmek!

Ahmet Gökçe

Pippa Bacca ve Sarai Sierra; birisi İtalyan uyruklu, diğeri Amerikan vatandaşları iki kadın.

Kendilerine duydukları özgüvenle nasıl bir ülkeye gittiklerini iyi hesaplamadan (hesap yapmak zorunda olmaları acı bir insanlık sorunudur ve sorumlusu o hesabı yaptıranlardır) çıktıkları seyahatler sonrası katledildiler.

Pippa Bacca, İtalyan sanatçı ve aktivist.

Pippa Bacca, sanatçı arkadaşı Silvia Moro ile beraber “Barış Geli” adıyla, dünya barışı için düzenledikleri ve 8 Mart 2008’de Milano’dan başlayıp Slovenya, Hırvatistan, Bosna, Bulgaristan, Türkiye, Suriye, Lübnan, İsrail ve Filistin güzergâhından Tel-Aviv’de noktalanması planlanan bir yolculuk sırasında, Kocaeli’nin Gebze ilçesine bağlı Tavşanlı köyü yakınlarında Ballıkayalar mevkiinde tecavüze uğramış ve boğularak öldürülmüştür.

Bacca ve arkadaşı Nisan ayı ortalarında Kudüs’e ulaşmayı planlıyorlardı. Yolculuk başlangıcında, internet sitelerinden “Yolculuk boyunca üzerinde birikecek tüm kirlerle birlikte beraberimizde götüreceğimiz tek elbise beyaz gelinlik olacak.” demişlerdi.

Pippa Bacca’nın katili yakalanıp yargılandı; ancak cezası indirimli olarak uygulandı. Pişmanlık belirtmemesine rağmen yapılan indirim, bu ülke adalet uygulamasına olan güveni bir kez daha sorgulamaya açmıştı.

Bir başka erkeklik örneğimiz; Güney Koreli bir kadın turistin Kocaeli’de kamyonuna bindiği şoförün tecavüz girişimine maruz kalmasıdır. Olay, aynı kentte kamyon şoförünün tecavüz edip öldürdüğü Pippa Bacca’yı akıllara getirirken ikinci Pippa yaşanmasına ramak kalmıştı.

Sarai Serra...Pippa gibi oda Türkiye’de misafir kadınlardan biri. Özgür bir kadın. -Bizim erkeklerimiz özgür kadınları başka türlü seviyor anlaşılan!- aklı erkekliğinde birisi tarafından katledildi. Onun katilini de bu kültür yetiştirdi.

Katledildikleri yer Türkiye! Bir İslam ülkesi! Bir kahramanlık diyarı! Bir ‘adalet’ memleketi! Delikanlılar diyarı!

Kahramanlıklarımız yüz yıllar içinde iki üç olayla sınırlıyken, utançlarımız günlük olmaya başladı delikanlılığın kitaplarında!

Katledilenler çok sade, sıradan yabancı kadınlar. suçsuz kimseler. Belki tek ve ilk suçları o yaşlarına kadar insanları sevmeleri ve onlara fazla güvenmeleri.

Katledenler ise ‘Delikanlı’ erkeklerimiz!

Kalleşçe, puşlukla, alçaklıkla, vahşice, yakışsız, düşük, düşkün... kişiler tarafından yaşam hakları ellerinden alındı.

Sorumluları, sadece işleyenler değil bu cinayetlerin. Bu ülke tümüyle sorumludur! Devlet, birinci derecede sorumludur! Kültürümüz tümüyle sorumludur!

Erkek Devlet'in erkekleri sorumludurlar; oğluyla kızı arasında fark gören ana babalar sorumludurlar;

kadınlarımız sorumludurlar! Ezenlerin kültürünü, yeni kuşaklara bilinçten yoksun ezilen yığınların taşıdığı, bu kölelik kültürünü her daim yeniden ürettikleri bilinen bir gerçekliktir.

Erkeklik, kadınlardan yararlanmak olarak algılandıkça bu sorumluluk artarak sürecektir hiç şüphesiz.

Kadının, insanlığından önce, cinsiyetiyle sıralamaya koyulduğu toplumsal kültürdür bu cinayetleri üreten. Sömürü ve soygun düzeni nasıl ki kadın, erkek, çocuk demeden kan emiciliğine devam ediyorsa, aynı şekilde toplumsal kültürün erkekliği de kadını ve onun cinselliğini sömürmekte ve istismar etmektedir.

Sierra ve Cappa ve diğerleri, bu ülkenin tümünün utancıdır. Öyle olmalıdır. Kimse bu toplumun dokusundaki yanlışları reddetmedikçe, kendisini bu sorumluluktan kurtaramaz.

Egemenlerin baskı, şiddet ve sömürü aygıtı olan devlet, aynı zamanda erkeklik kültürü ve duyguları üzerinde yükselmektedir. Sömürü sistemine ve kutsal mülkiyete yönelen en küçük bir direniş karşısında şahin kesilen devletin kadınları koruyamamasının, özellikle de ülkemiz kadınlarına yönelen çok sayıda cinayet karşısında bu denli vurdumduymaz davranmasının nedeni bu kültürdür

Kendi kadınları başta olmak üzere, kadının zayıf anlarını kollayan erkekliğe ve erkek egemen kültüre güç veren devlet yapısına son vermeden, devlet olarak kadın cinayetlerine karşı yeterince önlem almadan, daha doğrusu erkekliğin yüceltilmesine son vermeden bu sorunlar tükenmeyecektir.

En sıradan bir olayda bile karşılaştığımız zorlukları aştığımızda kullandığımız ilk söz "Nerdeyse erkekliğimden utanacaktım!" oluyor. Erkeklik utançtan kurtulmayı önlüyor, diye düşünüyoruz. Oysa tam tersine erkeklik(!) mantığı, utançlarımızın artmasının başlıca nedenlerindendir, bunu fark edemiyoruz.

Katletmek erkeklik değil caniliktir.

Erkekliğiyle milliyetini yan yana koymasını bilenler, erkekliğiyle utancını yan yana koymaktan da kaçınmazlar.

Doğa katli, emek katli, kültürel miras katli, kadın katli... hepsi kapitalist sistemin ve ona uygun şekillenmiş devletin yarattığı insan tipolojisinin

tipik örneği olan erkek(!) tarafından yapılmaktadır.

Erkek olduğunu ispat etmek için işlediği cinayetlerle kendisini insanlıktan çıkaran, erkeklik değil 'kalles'(!) kişilikler, bu kültürün, bu sistemin ürünleridir.

Öyle sanıyorum ki utançlarımızın çoğu, "erkekliğimizden"(!) kaynaklanmaktadır.

Buradayız “Ahparig!”

Yusuf Erdem

Hrant’ı düşündüğümde hemen gözümün önünde; onun kaldırırma yüzükoyun yığılmış, sırtında ince bir pardösü, üzerine bir gazete örtülmüş ve ayak-kabılarından birini altı delik görüntüsü canlanıyor ve yaşlı yüreğim şiddetli bir acıyla kavruluyor. Ve sanıyorum bu görüntü bütün kardeş yüreklerde aynı acıyı yarattı ve bu fotoğraf beyinlerimize kazındı.

Bir de hiç unutamadığım, bir görünüm; bütün sahici insanlarda olduğu gibi sözleri yüreğinin ta derinliklerinden gelerek, büyük bir heyecan içinde gözleri dolu dolu anlattığı aşağıdaki anekdottur ve her okuyuşumda, ilk dinlediğim andaki gibi içimi kavurur, Hrant’ın dediği gibi “dökülürüm.”:

“Sivas’ın bir kazasından yaşlı bir bey telefonla aradı. Dedi ki “Oğul aradık seni bulduk, burada bir yaşlı kadın var, herhalde sizden. Kadının Allah’ın rahmetine kavuştu. Yakınını falan bulursan gönder, gelip alsınlar ya da biz burada namazımızı kılıp gömelim. Peki amca ararım” dedim. Verdi adını soyadını; Beatris Hanım diye biriydi, 70 yaşında. Fransa’dan oraya tatile gitmiş. Aradım, 10 dakika içinde buldum yakınlarını, sonuçta biz birbirimizi biliriz, çok azız çünkü. Gittim dükkânlarına sordum “Böyle birini tanır mısınız?” Dükkândaki orta yaşlı kadın döndü, “O benim anam” dedi. Sordum “Annen nerede?” Fransa’da yaşadığını senede 3-4 kere Türkiye’ye geldiğini ama İstanbul’a ya uğradığını ya uğramadığını, doğrudan terkettiği köyüne gittiğini anlattı. Anlattım kızına duru-

mu. O da kalktı gitti.

Ertesi gün telefon açtı. Bulmuş ve tespit etmişti anası olduğunu, ama ağladı birden. Ağlamamasını istedim, naaşı getirip getirmeyeceğini sordum. “Abi” dedi “Ben getirecem ama burada bir amca var bişeyler diyor” dedi ve telefonu ağlayarak amcaya verdi. Kızdım amcaya “Neden ağlatıyorsun kızı” dedim. “Oğlum” dedi “Bir şey demedim... Kızım anandır, malındır ama bana sorarsan bırak kalsın, burada gömülsün... Su çatlağını buldu” dedim. Ben işte o anda döküldüm. Anadolu insanının ürettiği bu deyişten, bu algılamadan döküldüm. Evet, su çatlağını bulmuştu. “Evet biz Ermenilerin bu topraklarda gözü var çünkü kökümüz burada ama merak etmeyin bu toprakları alıp gitmek için değil bu toprakların gelip dibine girmek için...” ()

Hrant’ı devlet için tehlikeli kılan ve bence yok edilmesine yol açan, bu sahici insan kişiliğinde halkların kardeş-liği idesini somutlaştırmış olmasıydı. Söylediği her söz, yazdığı her satır; devletin bunca yıldır katliamlarla, cinayetlerle, özgürlükleri şiddetle reddederek tahkim ettiği nefret ve düşmanlık ideolojisinde tamiri imkânsız gedikler açıyor, birlerine düşman gösterilen halkların kardeş olduklarını, kardeşçe birlikte yaşamaları gerektiğini en inandırıcı biçimde ortaya koymaktaydı. “Kendi kimliğini ötekinin varlığına göre konumlamak hastalıktır. Kimliğini yaşatabilmek için sana bir düşman gerekiyorsa, senin kimliğin hastalık-tır.” demekteydi. Oysa burjuvazi ve onun devleti,

düşmanlık ideolojisi olmadan, yoksulları biri-birine düşürme-den kendini haklı gösteremez, sömürsünün üzerini örtemezdi.

Bu sene de Hrant'ın ensesinden vurularak yüzükoyun kaldırıma yığıldığı yerde –gazetesi Agos'un önünde- yine büyük bir kitleyle onu yıldızlara uğurladığımız günün 6. yıl dönümünde hep birlikte “Buradayız Ahparig!” () haykırılarıyla andık. Sesimize; yüreği-mizi yakan ve bunca yıldır dinmeyen acıyı, adaletsizliğe duyduğumuz derin öfkeyi, tüm mağ-dur ve mazlumlara derinden hissettiğimiz kardeşlik ve dayanışma duygularımızı katarak hay-kırdık.

Niyetim, nesnel bir haber veya bir anma yazısı kaleme almak değil. Oradaki izlenimlerimi, o izlenimlerin bende uyandırdığı çağrışımları, düşünceleri tam bir öznellikle paylaşmak. Yet-mi-şine merdiven dayamış bir devrimci olarak ve yaşlandıkça yüreği daha da yufkalaşan, göz-leri çabucak dolmaya hazır biri olarak- kendi durduğum noktadan duygularımı paylaşmak istiyorum.

• Tam altı yıl önce sevgili Hrant – Anadolu topraklarının yetiştirdiği en vicdanlı, kar-deşliği kendi kişiliğinde yoğunlaştırmış bu güzel insanımız- karanlık bir devlet organi-zasyonunca aramızdan koparılıp alındığında, on binlerce insanın sokakları doldurmuş olması, tepkinin bu denli kitlesel olması ilk anda beni şaşırtmıştı. Şaşırmıştım, çünkü dinci-gerici nefretin, ırkçı-milliyetçi şiddetin ve nefretin, asimilasyonun, farklı olanı horlayıp aşağılamanın ve devletin katliamcı geleneğinin, devletçe arkalanan katliamcı çetelerin kol gezdiği bu topraklarda bütün bunlara karşın ve hâlâ halklar arasındaki kardeşçe birlikte yaşama özleminin için için ve böylesine güçlü biçimde yaşayabildiğini, tıpkı bir yer altı suyu gibi birikerek bir kaynaktan fışkırdığını görmek; beklenen, alışlagelmiş bir durum değildi. Aykırı seslerin sürekli bastırıldığı, tek tük ayrık yığit sesin acımasızca katledildiği bir çorak iklimde on binlerce insanın “Ahparik” diye haykırması, olağanüstü güzel

ve bir o kadar da şaşırtıcıydı. (Tam bu noktada bir paran-tez açarak şunu da dile getirmeliyim ki beni şaşırtan ve karamsarlaştıran bir başka konu var. Aynı insanların İstanbul gibi bir yerde; Sakine, Fidan ve Leyla için “Hevall!” diye haykırarak tepkisini büyük bir ortak mitingle dile getiremez; yine İstanbul meydanla-rında Mazlum Korkmazları, Ape Musaları açık alanlarda kitlesel olarak anmaz. Benim evrensel enternasyonalist bilincim, kardeş komünist yüreğim bunu da anlayamıyor.)

Ne var ki, sesimizi on binlerce insanın sesine kattığımız Hrant'la ilgili o eylemler sıra-sında bile ne yalan söyleyeyim şu kuşkuyu zihnimden atamamıştım: Şimdi acımız taze, tepkimiz güçlü ve canlı. Ne ki bizim toplum çabuk unuttur, heyecanımız saman alevi gibi parlar ve çabuk söner. Yıllar geçtikçe anmaya gelen insan sayısı azalır.

Ne iyi ki öyle olmadı. Bu toplumun çok değişik kesimlerinden haksızlıklara baş kaldı-ran insanları, benim karamsar tahminimi boşa çıkardılar. Hrant'ı toprağa verişimizin üzerinden tam altı yıl geçmiş olmasına karşın, Agos gazetesi önünde toplanan kalabalık her yıl biraz daha büyüdü. Bu sene her senekinden daha büyük bir kitle toplanmıştı; soğuk, yağmur demeden çocuklarıyla birlikte gelen genç anne babalar, gençler, yaşlı-lar... binlerce kişi ordaydı ve en anlamlı sloganlardan birini inançla haykırdık:

“ Biz bitti demeden bu dava bitmez!”

Yalnızca vuranlardan değil, cinayetin arkasında duranlardan, bunları adeta ödüllendi-rircesine terfi ettiren, valiliğe, milletvekilliğine getiren iktidardan, bu örgütlü cinayeti işleyen örgütü görmezlikten gelip cinayeti sergileyen gazetecilerden bir örgüt yaratan yargıdan, halklara karşı işlenen suçların üzerini örtmeyi bir kural haline getiren devlet-ten hesap sormaya, onların yakasını bırakmamaya ant içtik.

Ve gök gürültüsü gibi bir sesle hep birlikte ve defalarca Hrant'a seslendik: “Buradayız Ahparig!” Sana “güvercin tedirginliği” yaşatanla-

ra, seni genç yaşta eli-mizden alanlara bunun ve işledikleri tüm cinayetlerin, katliamların hesabını sormaya devam edeceğiz. Unutturamayacaklar, üzerini örtemeyecekler. Tetikçileri tutuklamakla kendi katliamcı geleneklerinin üzerini kapatamayacaklar.

- Bu sene oldukça kalabalık bir genç kitleyle ve ilginç bir sloganla anma toplantısına katılan bir kesim de “Anti-kapitalist Müslümanlardı. Önlerinde Hraht’ın büyük boy resminin yer aldığı bir beze şu sloganı yazmışlardı:

“AKP ‘Rant’ın, Müslümanlar Hrant’ın yanında!”

- Sloganlar arasında, özellikle devrimci kesimlerden gelen yeni, yaratıcı sloganlardan bazıları dikkat çekiciydi.

* Türk, Kürt, Ermeni

Yaşasın Halkların Kardeşliği!

* Çocuklardan katil yaratan,

Katilleri çocuk yapan “devlet”tir!

Bir ara beğiminde yaklaşık yarım yüzyıl önce-si, gençlik dönemim canlandı. 1967-1968’lerde, altmış sekiz kuşağı olarak Ankara’nın sokakları da aralarında olmak üzere dünyanın bütün büyük kentlerinde hep birlikte coşkuyla söylediğimiz bir marş vardı: Avusturya İşçi Marşı; hani şu kıvıllı yıldızlı bayrak ellerinde, çelik adımlarla geleceğe yürüyen, bu karanlık yolun sonunda doğacak güneşi bugünden gören ve bugüne vurup yarını kuran, sınıfları kaldırmaya kararlı devrimci işçilerin kavga içinde yaratıkları sözleri en az ezgisi kadar güzel anonim marş. Şöyle diyorlardı o marşın bir bölümünde devrim için, gökyüzünü fethetmek için başkaldırmış işçiler:

“Kara deryalarda bir fenersin,
Senin ışığında yürüyoruz.
Biz bu karanlık yolun sonunda
Doğacak güneşi görüyoruz.
Fabrikalarda biz,
Tarlalarda biziz, biziz hayatı yaratan

Din farkı bilmeyiz,

Dil farkı bilmeyiz, sanki doğduk bir anadan!

Anamız amele sınıfıdır,

Yurdumuz bütün cihandır bizim”

Dil, din ve ırk farkı gözetmeden bütün emekçi insanlığı kendi milleti, sınırlara aldırılmayıp yeryüzünün tümünü vatanı sayan engin ve bir bakış açısı. Marks’ın bir yerde işaret ettiği gibi “Biz komünistiz; insanla ilgili, insani olan hiçbir şey bize yabancı değildir.” Tüm bu konularda söyleyecek ve söylemeye değer sözümüz vardır. Ve o alanlarda söylenen ve söylenecek olan sözlerin tümünden farklı, tümünden daha kapsamlı, daha derin ve daha insanca, daha kardeşçe sözler.

Geçenlerde bir yoldaşım bir ileti göndermişti ve yazısını şu tümceyle bitiriyordu: “Yer gök tanışım olsun ki, yeryüzünden başka vatanım; dünyanın tüm işçi emekçilerinden ve dünyanın tüm mazlum halklarından başka milletim yoktur.”

Sınıfların ve dolayısıyla sömürünün ortadan kalktığı, sınırların anlamını büsbütün yitirdiği bir dünyada sömürünün üzerini örtmek üzere yaratılmış bir nefret ve düşmanlık ideolojisi olan “milliyetçilik”, yine halklar ve inançlar arasında nefreti körükleyen, kapitalizmi kut-sayarak ona abdest aldırın cemaat ideolojisi varlık nedenlerini yitirecek; sömürü ve nefret ortamının yerini tüm farklılıkların yepyeni bir barış dünyasını zenginleştirdiği bir özgürlük ve kardeşlik ortamı yeşerecektir. Breht’in dediği gibi “Kendileri konuşsalar, halklar hemen dost olur.”

Evet, burjuvaziye ve onun eli kanlı devletine inat, kardeşimizsin Hrant! Anadolu halklarının ve emekçilerinin ortak kardeşlik sofrasında hep yanımızda olacaksın Ahparig! İki elimiz, seni vuranların ve onların arkasında duranların yakasındadır. Biz bitti demeden bu dava bitmez...

Kahramanca Mücadele Acı Yenilgi

SSCB’de SOSYALİZMİN ÇÖZÜLÜŞÜNÜN NEDENLERİ

(4. bölüm)

Bahman Azad, Mayıs 2000

Sosyalizmin Krizini Etkileyen Öznel / İç Faktörler

Sosyalizmin otuz yıl boyunca en zor ve en elverişsiz nesnel – tarihsel ve uluslararası koşullar altında gerçekleştirdiği etkileyici başarılar, yalnızca sosyalizmin insan toplumunu dünya çapında ilerletme konusundaki muazzam kapasitesini ortaya koymakla kalmamış; fakat aynı zamanda komünizme giden yolun çizilmesinde Komünist Parti’nin önemli ve kritik rolünü de göstermiştir. Sosyalizmin gerilik ve faşizme karşı kazandığı zaferin yanı sıra, II. Dünya Savaşı sonrasında 11 ülkenin daha sosyalist kampa katılması, Komünist Parti ve Sovyet devlerinin sorumluluklarını azaltmamış; aksine, kapitalizmin kuşatması altında sosyalizmi kurmak gibi zor bir görev, yeni ulusal ve uluslararası sorumluluklar eklemiştir. Bu tarihten sonra Sovyetler Birliği, kendi sınırları içerisinde sosyalizmin gelişmesini garanti altına alma görevinin yanı sıra yeni sosyalist ülkelere de ekonomik ve siyasi yardım sağlama sorumluluğuyla karşı karşıya kalmıştır. Bu durum, SSCB’ye ağır bir ekonomik yük getirmiş ve ekonomik üretimde hem nicel hem de nitel bir artışı, emek üretkenliğinde ilave gelişmeleri ve ülkenin toplumsal zenginliğinde çok büyük bir artışı zorunlu kılmıştır.

Aynı zamanda dengesiz “hızlı sanayileşme” modeli -tüm büyük başarılarına rağmen- sürdürmeleri sosyalist inşa sürecine ciddi zararlar verebilecek olan farklı farklı olumsuz ekonomik ve siyasi sonuçlar doğurmuştur. Aslında bu olumsuz sonuçların bazıları, çoktan ortaya çıkmaya başlamıştı ve bu nedenle de mevcut sosyalist gelişme modelinde köklü değişiklikler yapılması gerekiyordu.

Ekonomik açıdan tarım sektörü, korkunç bir durumdaydı. Bu süreçte tarımsal üretim ancak yılda % 1 oranında artmıştı. Köylüler -özellikle kooperatiflerdeki köylüler- düşük bir yaşam standardına sahiptiler. 1950’de köylülerin ortalama gelirleri, devlet çiftliklerinde çalışan işçilerin gelirinin % 10’undan ve şehirlerdeki sanayi işçilerinin gelirlerinin % 5’inden daha azdı.(57) Kırsal bölgelerdeki ve şehirlerdeki işçilerin yaşam standartları arasında önemli bir uçurum oluşmuştu. Tarımsal üretim, şehirlerin gittikçe artan taleplerini karşılamakta yetersiz kalmaktaydı.

Öte yandan uzun süre ağır sanayiye odaklanması ve hafif ve tüketim sanayilerinde bir büyüme olmaması, tüketim mallarının eksikliğine – bu malların kıtlığına- yol açmıştı. Bu durum, özellikle ağır sanayilerde giderek artan bir şekilde üretimi etkiliyordu. Ağır sanayide çalışan işçilere ödenen yüksek ücretler, onların alım gücünü büyük ölçüde arttırmıştı. Fa-

kat tüketim mallarının bulunmayışı, bu yüksek gelirin harcanmasını olanaksız kılıyordu. Daha yüksek gelir elde etmeleri ve böylelikle daha çok ve daha iyi çalışmaları amacıyla işçilere uygulanan teşvikler, onlar için anlamını yitirdi ve sanayi sektöründe emek üretkenliğini olumsuz biçimde etkiledi. Ayrıca gereklilikten kaynaklanmış olsa bile, birkaç on yıldan beri sanayi çıktısı hacminin nicel artışı üzerine yapılan tek yanlı vurgulama, malların kalitesi üzerinde olumsuz etkiler yaptı. Bunun sonucunda üretilen malların kalitesinin yükseltilmesi o zamanki zorunluluklardan biri haline geldi.

Bunun da ötesinde hızlı ekonomik büyüme, sosyalist ekonomide daha farklı ve karmaşık bir altyapı yaratarak ekonominin yönetimini daha da zorlaştırıyordu. Bu noktaya kadar sanayideki büyüme, temel olarak yatırım miktarının yükseltilmesi yoluyla üretimi artırmaya ve işgücünün kırsal bölgelerden şehirlere aktarılmasına dayanıyordu. Ancak yatırımların geri dönüş oranının yükseltilmesi gereği ve mevcut işgücünün üretkenliğinin artırılması her zamankinden daha da fazla önem kazanmıştı. Bütün bu faktörlerin bir araya gelmesi, yeni planlama şekillerinin ve ekonomik yönetim metotlarının benimsenmesini zorunlu kılmaktaydı.

“Hızlı sanayileşme” modeli, bütün bunlar dışında, belirli olumsuz siyasi sonuçlara yol açtı ve sosyalizmin daha fazla gelişmesi için, bu olumsuzlukların ortadan kaldırılması son derece önemli bir hale geldi. Tarımın zora dayalı kolektifleştirilmesi ve bu politikayı izleyen baskılarla birlikte tarımdaki ücret düzeyinin uzun bir süre düşük tutulmuş olması, işçiler ve köylüler arasındaki birliği ciddi şekilde zedelemişti. Buna ek olarak, üretim planlamasında kullanılan idari yöntemler devlet içerisinde bürokrasinin yükselmesine ve giderek büyüyen bir teknokrat katmanının ortaya çıkmasına yol açmıştı. Daha da önemlisi; bu süreç, Komünist Parti’nin, devletin bürokratik işlemlerinin içine çekilmesine neden olmuştu. Sosyalist demokrasi büyük ölçüde kısıtlanmış ve bunun sonu-

cunda kitlelerin, karar alma süreçlerine katılımı son derece azalmıştı.

Parti içi demokrasi birçok nesnel nedenden dolayı, özellikle de savaş yüzünden zayıflamıştı. 1939’dan 1952’ye kadar on üç yılı aşkın bir sürede parti kongresi yapılmadı ve kolektif liderliğin yerini tamamen bireysel liderlik aldı. En önemlisi Komünist Parti ile sosyalist devletin yapıları ve sorumlulukları arasındaki sınır çizgileri ortadan kalktı ve devlet aygıtının yönetiminde olan komünistler arasında bürokratik yozlaşma ve güç ve yetkilerin kötüye kullanımlarının işaretleri hiç olmadığı kadar görünür bir hale geldi.

Bütün bunlar, diğer birçok faktörler birleşerek, sosyalizmin sosyo-ekonomik modelinde ve aynı zamanda topluma önderlik etme yöntemlerinde köklü değişiklikler yapılmasını gerektiriyordu. Jozef Stalin’in ölümünden yaklaşık dört yıl sonra, Şubat 1956’da yapılan Komünist Parti’nin 20. Kongresi, bu sorunları ortaya koydu. Fakat ve yazık ki, 20. Kongre tarafından önerilen çözümler ve benimsenen modeller; geçmişteki sorunları çözmek yerine, daha ciddi sorunların uç verdiği bir zemin haline gelerek, sosyalizmin krize girmesiyle sonuçlandı. Parti, tarihinde ilk kez kendi kontrolünün dışındaki nesnel / dış faktörlerin zorlamasıyla değil, kendi iradesiyle kendi öznel iradesinden kaynaklanan ve Sovyetler Birliği’nde sosyalist inşaa sürecinin zorluklarını arttıran belirli politikaları benimsedi.

1. “Hızlı Tüketimle Büyüme” Modeli ve Ekonomik Krizin Zemini

Komünist Parti’nin 20. Kongresi “Hızlı sanayileşme” modelinden kaynaklanan ekonomik ve siyasi sorunların çözümünü doğru bir şekilde gündeminin başına yerleştirmişti. Hatta, Kongre’den önce Parti liderliği, Merkez Komite’nin Haziran 1953’teki Plenumunda “parti ile devlet içerisinde ve ekonomik faaliyetlerdeki ciddi yetersizliklerin masaya yatırıldığı”nı belirtmişti. Parti yönetimi bu “

önemli bozukluğu”, “kişilik kültü’nün bir sonucu olarak Parti yaşamındaki Leninist Standartların ve Bolşevik önderlik ilkelerinin inkârı”na ve aynı zamanda “Merkez Komite ve Siyasi Büro’nun faaliyetlerinde kolektif liderlik veya doğru dürüst eleştiri ve özeleştiri” olmamasına bağlıyordu. Merkez Komitesi’nin aynı oturumu ayrıca “Parti ve onun önderliğini” ve “SSCB hükümetini” zayıflatmayı amaçlayan bazı “maceracılar” tarafından “sosyalist yasallığın büyük ölçüde ihlâlê uğradığını” tespit etti ve durumu düzeltmek için gerekli kararları aldı. Ayrıca Merkez Komite, Eylül 1953, Haziran 1954 ve Ocak 1955’teki Plenumlarında da “tarımın durumunu” “kritik olarak değerlendirdi” ve “kırsal ekonominin geri kalmasını”, “etkili olmayan önderlik”, “planlamanın gereksiz ölçüde merkezileşmesi” ve “tarımsal çıktıyı arttırmak için kolektif çiftçilere maddi teşvik verilmesi Leninist ilkesinin ihlâlî” de dahil olmak üzere, “nesnel ve öznel nedenlere” dayandırdı. Merkez Komite’nin Haziran 1955 tarihli oturumu ayrıca “üretimin daha iyi örgütlenmesini”, “bilim ve teknolojinin en son başarılarının uygulanmasıyla sanayinin daha güçlü bir şekilde genişletilmesini” sağlama gereğini vurguladı. “Sanayide teknik ilerlemenin”, “ülkenin ekonomik gelişmesini hızlandırmanın, emek üretkenliğini arttırmanın ve komünizm için maddi bir temel oluşturmmanın önemli bir aracı” olduğunu açıkladı. (58)

Ne var ki 20. Kongre, olumsuz siyasi olgulara karşı, üstünkörü ve biçimsel bir yaklaşım tarzı benimsedi. Kolektif liderliğin ve demokratik merkeziyetçilik ilkesinin diğer yönlerinin yıkılışı, devlet kurumlarında bürokrasinin artması, kariyerizm, Parti’nin kadroları ve liderleri tarafından güç ve mevkilerinin kötüye kullanımı ve toplum genelinde sosyalist demokrasi ilkelerinin ihlâlî gibi tüm olguları sadece Stalin’in “kişilik kültüne” dayandırdı. Özellikle de devlet ve Parti kurumları arasındaki sınır çizgilerinin ortadan kalkması veya Parti’nin kendi içerisinde bürokratik eğilimlerin artması bakımından, bu

olguların yapısal köklerini bulmak için bir çaba gösterilmedi. “Parti’de ve ülke içerisinde bu tür olguların bir daha ortaya çıkmamasını” garanti altına almak için “kişilik kültü ve sonuçlarının üstesinden gelinmesi”(59) konusunda kararlar alınmasına rağmen, bu sorunların yapısal köklerine köktenci bir yaklaşımın olmaması, Parti’nin sorunları ilkeli bir şekilde çözümlemesini engelledi. Daha sonraki gelişmelerin gösterdiği gibi bu gönülsüz çaba aslında hem Parti hem de devlet içerisinde bu olumsuz olguların daha da büyümesine yol açtı. Tüm bu olumsuz olguların “Stalin’in kişilik kültüne” yüklenmesi ayrıca sosyalizm düşmanlarına komünizm karşıtı propagandalarını, Stalin’in kişiliğine saldırı bahanesiyle yürütebilmeleri için altın bir fırsat sağladı.

Fakat 20. Kongre’nin belirlediği çizgiye uygun olarak, esasta (ancak tamamıyla değil) benimsenen ekonomik model bundan çok daha belirleyici oldu. 20. Kongre 1956 – 60 döneminde SSCB’nin Altıncı Ulusal Ekonomik Kalkınma Planı için aşağıdaki şu genel çerçeveyi ortaya koydu:

--- ağır – demirli ve demir içermeyen metalürji, petrol, kömür, kimyasal ve mühendislik sanayilerinin geliştirilmesine öncelik vermek;

--- sürekli olarak Lenin’in, ülkenin elektrifikasyonuna ilişkin talimatlarını uygulamaya koymak... Ve inşaat sektörünü, sanayinin ana yapılarının inşaatını, konut inşaatlarını ve kültürel ve diğer hoş vakit geçirme tesislerinin inşalarının gerekliliklerini karşılayabilecek şekilde her yönüyle geliştirmek...

--- ülkenin zengin doğal kaynaklarını en etkin biçimde kullanmak, yeni hammadde, yakıt ve elektrik enerjisi kaynaklarını kullanıma sokmak...

--- bilim ve teknolojinin en son başarılarını sanayiye uygulayarak, teknik ilerlemeyi ara vermeksizin hızlandırmaya çalışmak...

--- daha ileri uzmanlaşma ve fabrikaların eş-

güdümü yoluyla, üretimin örgütlenmesini mükemmel hale getirmek...

--- tüketim mallarının üretim oranını hızlandırmak...

--- tarımı ilerletmeye aralıksız devam etmek, mümkün olan en kısa zamanda tüm tarımsal üretimin, kapsamlı bir şekilde makineleşmesini sağlamak...

--- halkın yaşam standartlarının daha fazla yükselmesini sağlamak: sanayide çalışan, profesyoneller ve büro çalışanlarının, özellikle de düşük ücret alan grupların gerçek ücretlerini arttırmak, kolektif çiftçilerin gelirlerini arttırmak, sanayide çalışan profesyoneller ve büro çalışanlarının ücretlerini düşürmeksizin çalışma saatlerini kademeli olarak azaltmak, emekli ücretlerini arttırmak ve sosyal hizmetlerde gelişmeler sağlamak;

--- emek üretkenliğini arttırmada halkın yaratıcı gücünü ve inisiyatifini her yönüyle teşvik etmek...

--- yerel hükümet kurumlarının, sendikaların ve Komsomol örgütlerinin çalışmalarını sistematik olarak geliştirmek ve ülkenin ekonomik yaşamında bunların rolünü arttırmak (60)

Altıncı 5 yıllık planın benimsediği çerçeve, sosyalist gelişmenin o aşamadaki tüm gerekliliklerini içeriyordu: modern teknolojinin kullanımı ve emek üretkenliğindeki ilerlemeler yoluyla ağır sanayinin gelişmesine sürekli vurgu yapmak; ilerleyen teknoloji ve emek üretkenliği vasıtasıyla yatırımların getirilerinin artırılması; emekçilerin tüketim ürünü ihtiyaçlarına daha yakından dikkat edilmesi; köylülerin yaşam standartlarının yükseltilmesi; tarımın modernizasyonu ve tarımsal çıktının artırılması ve karar alma süreçlerinde sendikaların ve konseylerin rollerinin artırılması. Bu ilkeler; “hızlı tüketimle büyüme” modelinin formüle edilmesine ilham kaynağı oldular. Fakat bu model, bu yönde önemli kilometre taşı sayılabilecek başarılar sağlarken, nihayetinde belirli hatalı politi-

kaların sonucu olarak yolundan saptırıldı.

“Hızlı tüketimle büyüme” modelinde ilk adım, özellikle tarım sektöründe ücret düzeylerinin hızla yükseltilmesi oldu. Asgari aylık ücret, tüm ekonomi genelinde 1957 yılında 27 – 35 rubleden, 1962 yılında 40 – 45 rubleye (61) ve daha sonra 1968’de, 60 – 70 rubleye çıkartıldı. (62) Tarımsal ücretlerin düzeyi, plana uygun olarak, keskin bir biçimde arttırıldı. Bu sektörde yıllık ortalama ücretler 1950’de yıllık 89 rubleden, 1960’a doğru yıllık 330 rubleye ve 1965’e doğru yıllık 614 rubleye (neredeyse 7 kat) yükseldi.(63) Buna karşılık tarım dışı sektörlerdeki işçilerin ücretleri 1950’de 830 rubleden, 1960’da 1008 rubleye ve 1965’de 1190 rubleye (yıllık bir buçuk katı) çıkmıştı.(64) Kolektif çiftliklerdeki çiftçilerin yıllık ücretlerindeki artış daha da etkileyici idi : Yıllık ücretler; 1950’de 43 rubleden, 1960’da 221 rubleye ve 1965’de 483 rubleye (on bir katından fazla) yükseldi. Devlet çiftliklerinde yıllık ücretler 1950’de 459 rubleden 1960’da 559 rubleye ve 1965’de 900 rubleye (hemen hemen iki katı) yükseltildi. (65) Böylece 1950 ile 1965 arasında yıllık ortalama tarımsal ücretler, tarım dışı sektörlerde çalışanların ücretlerinin % 11’inden % 52’sine yükseltilmiş oldu. Ücretlerdeki bu hızlı artış sonraki yıllarda da devam etti.

Ne yazık ki tüketim malları üretimi, ücretlerdeki bu genel ve hızlı artışla başabaş büyümedi. Ücretlerin birkaç kez artmasına rağmen, 1965’e kadar hafif mallar ve tüketim malları sanayisinde kişi başı üretim artışı, örneğin gıda sanayinde % 145 ve ev aletleri sanayinde de % 123 idi. Üretimde dikkate değer tek artış dayanıklı tüketim malları (buzdolabı, televizyon, çamaşır makinesi vb.) sanayinde oldu. Bu sanayi 1950 ile 1965 yılları arasında % 800 oranında büyüdü. Fakat bu artış bile, çalışanların birkaç on yıl boyunca baskı altında tutulmuş olan taleplerinin büyümesini karşılayamıyordu. Örneğin 1965 yılında her 1000 kişi başına ortalama 22 radyo, 16 televizyon, 7 buzdolabı, 3.5 elektrikli süpürge, 3.5 dikiş makinesi ve 8 takım mobilya

üretildi.(66) 1968’de ABD’de, 1000 kişiye 540 telefon düşerken, SSCB’de her 1000 kişiye yalnızca 45 telefon düşüyordu(oran, 12’ye 1). (67)

Öte yandan “hızlı tüketimle büyüme” modeli, hane halkı tüketiminin artışını vurgulaması bakımından batılı tüketim örneğini izlerken, 1944’de % 38’e yükselmiş olan işçilerin sosyal tüketim payı (yani, Komünist tüketim fonundan elde ettikleri gelirlerin payı) 1950 ile 1956 arasında % 35’e düştü – bu rakam, 1935’deki orandan da düşüktü. (68) 1955 ile 1965 yılları arasında tüketimdeki mutlak anlamda artışa rağmen, bu artış, ücretlerin hızlı yükselmesiyle kıyaslanamazdı. Örneğin 1955 ile 1965 arasında kişi başına konut alanı, 4.8 m2’den, 6.8 m2’ye, yalnızca % 42 oranında artmıştı. Bu rakam 1928’deki % 5.8 m2’den biraz yüksekti. (69) 1968’de şehirlerdeki konutların yaklaşık % 30’u hâlâ akarsuya sahip değildi. 1969’da Rusya Cumhuriyeti’ndeki meskenlerin % 20’sinde, akarsu ve atıksu sistemi, % 25’inde ise ısıtma sistemi yoktu ve % 40’ında duş veya banyo bulunmuyordu.(70) Böylelikle sosyal konfor ve yaşam standardı düzeylerindeki yükseliş, ücret düzeylerindeki artışı karşılamıyordu. – 1950 ile 1955 yılları arasında kişi başı tüketimin yıllık artış oranı % 6’nın üzerinde iken, bu oran 1956 – 1960 arasında % 3.5’a ve 1961 – 1965 arasında % 2.7’ye düştü. (71)

Kısa bir süre içinde tüketim mallarının üretiminde, buna karşılık gelen bir artış olmaksızın nakit gelirlerin hızla artması, 1965 ile 1968 arasında işçilerin atıl tasarruflarında yıllık % 20 oranında artışa yol açtı. 1960 yılında bir işçinin ortalama tasarrufu 10 ruble civarında iken, bu kişi başı tasarruf, 1968’de yaklaşık 350 rubleye yükseldi. (şehirde çalışan bir işçinin ücretinin 4 katı) 1969’da ücretlilerin ek gelirlerinin % 70’i tasarruf hesaplarında biriktiriliyordu. Büyük ölçüde bunun nedeni, tüketim mallarının olmayışı idi.(72) Bu eğilim, yalnızca işçilerin, daha verimli ve daha çok çalışmaları için maddi teşvik uygulamasını bitirmekle kalmadı, aynı zaman-

da mevcut mallar için bir karaborsa oluşmasını da cesaretlendirdi. Hükümet bürokratları -özellikle toplumda tüketim mallarının dağıtımında sorumlu olanlar- arasında yolsuzluk ve rüşvete dayalı bir yeraltı ekonomisi yarattı. Üretken olmayan faaliyetlerden elde edilen gelirler hızla arttı. Bu da toplumda ve devlet organları içinde belirli asalak katmanların oluşmasına ve büyümesine yol açtı. “Üretken toplumsal emek karşılığında gelir elde etme” sosyalist ilkesi, bu rüşvetle ve işçi sınıfından para sızdırarak yaşayan asalak katmanlar tarafından gittikçe daha fazla çiğnenir hale geldi. Bu durum, kitlelerin devlete ve dolayısıyla sosyalist toplumun öncüsü olan Komünist Partiye yabancılaşma sürecinin başlangıcı oldu.

Ancak, tüm ekonomi içerisinde ücretlerin mekanik olarak eşitlenmesi politikası, bundan daha fazla zarar vermişti. Hemen 20. Kongre’nin ardından, ücret farklılıklarını ortadan kaldırmaya yönelik adımlar atılmaya başlandı. Yalnızca 1956 ile 1959 arasındaki üç yıl içerisinde, geçen 22 yılda oluşturulmuş olan sosyalist ücret kademelendirilmeleri ortadan kaldırılmıştı. 1966’da Sovyet işgücünün % 87’den fazlası, 40 ile 160 ruble arasında bir aylık gelir elde etmekteydi (% 60’ın geliri 40 ile 100 ruble arasında idi) ve aylık 200 rubleden yüksek gelire sahip olanların sayısı da toplam işgücü içinde % 2.5’i geçmiyordu. Bunun tersine, 1934’de Sovyet işgücünün yalnızca % 52’sinin aylık geliri, 40 ile 160 ruble arasında idi ve ayda 200 rubleden fazla kazananların yüzdesi, toplam işgücünün % 18’ini aşıyordu (çalışanların arasında aylık geliri 40 rubleden az olanların oranı, 1934’te % 1.3 ve 1966’da yalnızca % 1 idi). Sanayide vasıflı ve vasıfsız işçilerin ücretleri arasındaki fark, çok büyük ölçüde azaltıldı. 1930’larda 4’e 1’den daha yüksek olan beceriye dayalı en yüksek ve en düşük ücretler arasındaki fark, 1960’da 2’ye 1’e inmişti ve bu da 1928’deki ücret skalalarına döndüğünü gösteriyordu.(73)

Hem tarım sektöründeki hem de tarım ile ta-

rim dışı sektörler arasındaki ücret farklılıkları da hızla azaltılmıştı. 1950'lerin başlarına kadar bir yanda tarımda ve tarım dışı işlerde çalışan işçilerin gelirleri arasında ve diğer yanda tarım sektörü içerisinde kolektif çiftçilerle devlet çiftliği işçilerinin gelirleri arasında büyük bir fark vardı. Fakat 1955 ile 1970 yılları arasında bu fark hızla azaltıldı. Örneğin 1950'de kolektif çiftçilerin ortalama yıllık gelirleri, devlet çiftliklerindeki tarım işçilerinin gelirlerinin % 10'undan daha düşüktü (42 rubleye karşı, 459 ruble). Bu fark 1960'da % 30'dan fazla (221 rubleye karşı, 645 ruble), 1965'de % 55 (483 rubleye karşı 900 ruble) v 1975'de % 67'ye (1027 rubleye karşı 1528 ruble) düşürüldü. Aynı şekilde tarım işçilerinin ortalama yıllık gelirleri 1950'de, tarım dışı sektörlerde çalışanların gelirlerinin % 11'i kadar iken, 1960'da % 33'üne (330 rubleye karşı, 1008 ruble) ve 1975'de % 70'e (1225 rubleye karşı 1780 ruble) çıkartıldı. Diğer bir deyişle, 1955 ile 1975 yılları arasında Sovyetler Birliği'ndeki tüm tarım işçilerinin ortalama yıllık kazançları, tarım dışı sektörlerdeki tüm işçilerin ücretlerinden 3.6 kat hızlı arttırılmıştı.(74)

Stalin'in birkaç on yıl önce "anti-Marksist ve anti-Leninist" olarak ilan etmiş olmasına rağmen, ücretlerin böyle kısa bir sürede bu şekilde mekanik olarak eşitlenmesi (mutlak anlamda olağanüstü artışlarına bakılmaksızın), Sovyetler Birliğinde üretimin büyüme oranının düşmesinde belirleyici bir rol oynadı. Daha da önemlisi bu mekanik eşitleme, Parti liderliğinin, Haziran 1955 ve Temmuz 1960 Plenumlarındaki (her ikisi de 21. Parti Kongresinden sonra yapılmıştı) değerlendirmeleri de dahil olmak üzere, tekrar tekrar yaptığı değerlendirmelere göre, devletin emek üretkenliğini ve sermaye etkinliğini arttırmak için sanayilere modern teknoloji getirmekte fazla bir ilerleme kaydedemediği bir zamanda yapılmıştı. Gerçekte 1954 ile 1960 yılları arasında tarımsal üretimin asıl artışı, arttırılan üretkenliğin bir sonucu değil, fakat esas olarak Komünist Partinin gençlik örgütünden

(Komsomol) gelen gönüllülerin kırsal bölgelere yayılarak 42 milyon hektar (yaklaşık 104 milyon dönüm) bakir ve işlenmeyen toprağı tarıma açtıkları, Kruşçev'in "bakir topraklar" projesinin bir sonucu idi. Bu büyüme de, hem 2 – 3 yıl içerisinde ekilip biçilmeye başlanan daha önce tarım yapılmayan tüm toprakların artık tükenmiş olmaları ve Sovyet yönetiminin (büyükbaş hayvan yemi olarak mısır üretilmesi gibi) belirli hatalı tarımsal politikaları benimsemesi nedeniyle kısa sürede sınırlarına ulaştı. Sonuç olarak Sovyetler Birliğinin GSMH'sının 1940'larda % 15 olan ortalama yıllık büyüme oranı, 1950'lerde şiddetli bir düşüşle % 10'a ve 1960 ile 1972 arasında % 6.7'ye (1940'daki oranın yarısından az) düştü.(75)

Açıkça görülüyor ki -aynı zamanda SBKP'nin 20. Kongresinde de vurgulanmış olduğu gibi- ekonomik planın önerdiği şekilde, toplumsal tüketimin düzeyinde önemli bir artış ancak "ağır sanayinin sürekli büyümesi" ve ayrıca hem sanayi, hem de tarımda sermaye etkinliğinin ve emeğin üretkenliğinin arttırılması yoluyla başarılabilirdi; bu da büyü ölçüde modern teknolojinin gelişmesine bağlıydı. Ancak, "hızlı tüketimle büyüme" modeli, bunun tam tersini yaptı. Ağır sanayide yatırımların düzeyini arttırmak ve ekonominin teknolojik anlamda modernizasyonuna odaklanmak yerine, aynı zamanda hükümet harcamaları içerisinde sermaye yatırımlarının göreceli payını azaltırken, hükümetin tüketime ilişkin harcamalarını büyük ölçüde arttırdı. Tüketim malları sanayinde maddi ve teknik kapasiteyi oluşturmada, çalışanların satın alma gücünü keskin bir şekilde yükseltti. Ekonomi genelinde ücretleri mekanik olarak eşitledi ve böylece üretimin arttırılması için tüm maddi teşvikleri ortadan kaldırdı. Ve sonuçta toplum içerisinde asalak faaliyetlerin büyümesine uygun bir ortam yarattı ve devlet bürokrasisi içinde yolsuzluk ve rüşvetin ortaya çıkmasına yol açtı. Bu hatalı yönlendirme politikalarının birleşik etkisi sonucunda Sovyetler Birliğinde derin bir toplumsal ve ekonomik kriz

adım adım ortaya çıktı.

O zamanlarda bu büyüyen krizin fark edilememesinin nedeni, parasal ücretlerin seviyesinde görünürdeki yükselme ve çoğunlukla batı tüketim modellerinden ilham alan, tüketim mallarının elde edilmesindeki göreceli artışı. “Hızlı tüketimle büyüme” modeli, çalışanların yaşam standartları ve tüketim düzeylerinin yalnızca birkaç yıl sonra batıya yetişeceği ve hatta onu geçeceği hayalinin oluşmasına yol açtı. Ancak katı gerçek böyle bir hedefin yalnızca teknolojik anlamda ileri bir üretim altyapısına sahip, ileri bir sosyalist toplumda gerçekleştirilebileceği ve Sovyet toplumunun henüz bu durumdan kilometrelerce uzakta olduğuydu. Bu sübjektif/ öznel iyimserliğin ardından kitlesel bir hayal kırıklığı yaşanılması kaçınılmazdı.

2. “İleri Sosyalizm” Modeli ve Siyasi Krizin Temelleri

Kuşkusuz ki birçoğu, Sovyet toplumunun önceki geri durumundan kaynaklanan ve etkileri hâlâ devam eden tüm bu yetmezliklere rağmen, “hızlı tüketimle büyüme” modeli etkileyici başarılar sağladı ve kapitalist ekonomilere kıyasla çok daha yüksek bir büyüme oranı gerçekleştirdi. Askerî olmayan sanayilerdeki büyümenin yetersizliğine rağmen, modern teknoloji askerî sektörde büyük başarılar sağlandı. Sovyetler Birliği, Ekim 1957’de ilk uydusunu uzaya göndererek sosyalizmin bilim ve teknolojiadaki potansiyelini göstermiş oldu. Sosyalist toplum, kısa bir sürede, çalışanların yaşam standartlarını daha önce görülmemiş bir biçimde yükseltmeyi, dengesiz sanayi büyüme modelindeki yetersizliklerin büyük bir kısmını düzeltmeyi başardı. Fakat daha önceki modeller gibi, bu ilerlemelerin de kendi olumsuz sonuçları vardı ve bu sonuçların giderilmesi için, öncü Partinin bilinçli ve bilimsel yaklaşımı gerekiyordu. Ne yazık ki, sonraki süreçlerin gösterdiği gibi Parti, yalnızca yeni ortaya çıkan

sorunların çözümünde etkili davranmakta başarısız olmakla kalmamış, “hızlı tüketimle büyüme” modelinin ekonomik çizgisini izlemeye devam ederek ekonomik krizi daha da ağırlaştırmıştır. Bunun da ötesinde Partinin benimsediği bazı gerçekçi olmayan politik duruşlar, ekonomik krizin siyasi arenaya taşınmasına neden olmuştur. Bu hatalı siyasi kararlar, sadece belirli nesnel faktörlere (bunları aşağıda belirtceğiz) değil, fakat esas olarak sosyalist sistemin başarılarının sübjektif (öznel) bir biçimde abartılmasından kaynaklanmaktaydı.

Bu sübjektivist (öznelci) politik yaklaşımların ilk işaretleri, Sovyetler Birliği Komünist Partisi’nin 21. Olağanüstü Kongresi’nde (27 Ocak – 5 Şubat 1959) ortaya çıktı. “Komünizmi inşa edenlerin Kongresi” olarak adlandırılan bu Kongre, Sovyetler Birliği’nin “insanlık için, sosyalizme giden yolu açtığını” “gururla” kaydederken, “sosyalizmin zaferine bağlı olarak toplumsal yaşamın tüm alanlarındaki değişikliklerin sonunda” Sovyetler Birliği’nin “gelişiminin yeni bir dönemine” tam anlamıyla “komünist bir toplumun kurulması dönemine girmiş olduğu” sonucuna vardı. Bunun neticesinde “komünizmin üst aşamasında”, “herkes-ten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre” ilkesi adım adım uygulanacaktı. (76)

Kongre, aşırı iyimser çıkarımlarına dayanarak sadece “hızlı tüketimle büyüme” modelinin sürdürülmesinin gerekliliği konusunda ısrar etmekle kalmayıp, bu modelin belirli yönlerini birçok alanda da yaygınlaştırdı. Ekonominin tüm sektörlerinde ücretlerin eşitlenmesi ve keskin ücret artışları daha büyük bir hızla sürdürüldü ve özel tüketim mallarının üretimi için devlet yatırımlarını arttırma politikası artan bir oranda devam ettirildi. Bu politikanın kaçınılmaz sonucu; özellikle sanayi sektöründe, ekonomik büyüme oranının devamlı bir şekilde düşmesi oldu.

“Tam anlamıyla komünist bir toplum kurulması döneminin” başladığının ilanı, her şeyden çok, o sırada sosyalizmin büyüme oranıyla,

kapitalist toplumlardaki büyüme oranlarının karşılaştırılmasına olduğu kadar, aynı zamanda böyle bir büyümenin dünya çapında sosyalizme ve Sovyetler Birliğine yönelik olarak yarattığı muazzam güvene dayanmaktaydı. Ortaya çıkan subjektivist (öznelci) yaklaşımın kökleri, aslında bu yüzeysel kıyaslamada yatıyordu. Sonuç olarak sosyalizmin başarılarının ve yetersizliklerinin -kendi önceden tanımlanmış- kısa ve uzun vadeli hedefleri çerçevesinde bilimsel olarak değerlendirilmesi, yerini sosyalizmin başarılarının kendisiyle aynı amaçları taşımayan kapitalist sistemin başarılarıyla kıyaslamaya dayanan rekabetçi bir anlayışa bıraktı. Böyle bir kıyaslamamanın sonucu baştan belliydi: bir yanda sosyalizmin başarılarının abartılması ve bu başarıların verdiği gururla, bir tatmin olmuşluk duygusu; öte yanda ise kapitalizmin ekonomik potansiyelinin ve teknik başarılarının küçümsemesi.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin 22. Kongresi'ni (Ekim 1961), Sovyetler Birliği'nde sosyalist toplumun gelişimi konusunda almış olduğu kararlar, bu subjektivist (öznelci) iyimser eğilimlerin Partinin resmi görünümündeki gerçek yansıması idi. 22. Kongre, Partinin 21. Kongre'den itibaren gerçekleştirilen faaliyetlerini onaylayıp "Sovyetler Birliği'nde sosyalizmin nihai ve tam zaferine" olan inancını pekiştirdi ve Sovyet toplumunun artık ileri sosyalizm aşamasına girdiğini ve "komünist bir toplumun inşasına" giden yolda ilerlemeye başladığını açıkladı. Kongre, buna uygun olarak "komünist bir toplum inşa etme" amacını içeren yeni (üçüncü) Parti programını onayladı ve "Merkez Komiteye, komünizmi inşa etme ve komünizmin maddi ve teknik temelini geliştirmek için önemli bir adım olarak yedi-yıllık planın öngördüğü koşulların uygulanması görevlerini yürütmek üzere Partiyi ve kitleleri seferber etme talimatını verdi."(77)

Açıktır ki Sovyet toplumunun komünizmi inşa aşamasına girdiğine ilişkin bu yeni ve tüm toplumu kapsayan kararın, Sovyet toplu-

munun tüm yönlerini etkileyen belirli ekonomik, politik, teorik ve hatta ideolojik sonuçları oldu. Marx'ın Gotha Programının Eleştirisi'nde açıkladığı gibi, komünizmi kurmanın ilke ve gereklilikleri, sosyalizmi kurmanın ilke ve gerekliliklerinden önemli ölçüde farklıydı. Buna uygun olarak ekonomik planlamanın öncelikleri; parti ve devletin yapıları ve sorumlulukları; parti ile sınıf ve devlet ile Sovyetler Birliği halkı arasındaki ilişkiler ve Sovyetler Birliği ve sosyalist bloğun emperyalizme karşı mücadelesinin uluslararası arenasındaki rolü ve işlevi tümüyle önemli değişikliklerden geçti.

Ekonomik Planlamanın Öncelikleri

Ekonomik açıdan "ileri sosyalist" model, "hızlı tüketimle büyüme" modeliyle aynı ilkelere dayanmasına rağmen "komünizmin inşası" aşamasının başladığının açıklanması, ekonomik planlamanın önceliklerinde, kalıcı olumsuz sonuçlar doğuran ciddi değişikliklere yol açtı. Önceki modelde üretimin artırılması konusu -tüketime vurgu yapılmasına rağmen- ekonomik planlamanın ana hedefi olarak ele alınmışken, 22. Kongre tarafından kabul edilen yeni plan "halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesini" ana hedeflerinden biri olarak ilan etti ve bu hedefi gerçekleştirmek için kullanılacak mekanizmayı/yöntemi şöyle özetledi:

(a)- Bireysel ödemelerin, yapılan işin nicelik ve niteliğine göre artırılmasının yanı sıra perakende fiyatlarının düşürülmesi ve halkın ödediği vergilerin kaldırılması;

(b)- Emeklerinin nicelik ve niteliklerine bakılmaksızın toplumun üyelerinin gereksinimlerini karşılamaya yönelik kamu tüketim fonlarının artırılması, elbette bedelsiz...(78)

Üretimin teknik düzeyi ve emek üretkenliği düzeyinin böyle bir projenin maddi gerekliliklerini karşılayamadığı bir zamanda bu büyük ölçüde komünistçe politikaların benimsenmesi, ancak ve ancak ekonomik sorunlara yol açabi-

lirdi. Birincisi, tüketim mallarının nicelik ve niteliklerinin mevcut talebi bile karşılayamadığı bir durumda, ücretlerin daha da arttırılmasıyla birlikte malların fiyatlarının düşürülmesi, yalnızca karaborsanın daha da büyümesi ve yeraltı ekonomisinin genişlemesi sonucunu doğurabilirdi. İkinci olarak, malların perakende fiyatlarının düşürülmesi, tüketim mallarına uygulanan devlet desteğinin daha fazla arttırılması ve bunun sonucunda özel tüketim alanında devlet harcamalarının artması anlamına geliyordu. Bu politika belirlenmiş olan “kamu tüketim fonunun arttırılması” amacıyla açıkça çelişiyordu. Üçüncüsü, “halk tarafından ödenen vergilerin kaldırılması” birinci sorunu daha da alevlendirecek olan, insanların harcanabilir gelirlerini arttırmanın diğer bir yolu olmanın yanı sıra, hükümetin gelirlerini önemli ölçüde azalttı. Devlet her zaman vergileri, özel tüketim modellerini yönlendirmenin bir mekanizması olarak kullanmıştı ve vergilerin kaldırılması sadece devletin bu alandaki yönlendirici rolünü zayıflatacaktı. Sonuncu ve belki de en önemlisi, parasal ücret farklılıklarının bilinçli – kasıtlı olarak 1920’lerdeki düzeyin bile altına indirildiği bir durumda “emeklerinin nicelik ve niteliklerine bakılmaksızın” herkes için kamu “tüketim fonunun arttırılmasında ısrar etmek, harcanan toplumsal anlamda faydalı emeğin miktarına bakılmaksızın evrensel bir maddi refahı garantileyecek ve bu şekilde üretimin arttırılması için uygulanan maddi teşvik sistemi daha fazla zarar görecekti.

Bu şekilde “komünizmin inşasının” başladığının ilan edilmesiyle çalışmaya uygulanan maddi teşvik mekanizmasının tamamı dönüştürülmüş ve zayıflatılmış oldu. Sosyalizmin bir mekanizması olan çalışmaya maddi teşvik uygulanmasının yerini, öznel ve ahlaki motivasyonlara dayanma şeklindeki komünist yöntem aldı. SBKP’nin 22. Kongresi tarafından kabul edilen programda bu durum açıkça yansıtılmıştır:

Komünizmin zaferi için mücadelede ideolojik çalışma, gittikçe artan bir biçimde güçlü

bir faktör haline gelir. Toplumun üyelerinin toplumsal bilinçleri ne kadar yüksek olursa, komünizmin maddi ve teknik temelini kurmada, emeğin komünist biçimlerinin geliştirilmesinde ve insanlar arasındaki yeni ilişkilerde, yaratıcı faaliyetleri o kadar çok ve daha geniş bir şekilde ortaya çıkar...

Parti; bu dönemdeki en önemli görevin, tüm çalışanların ideolojik bütünsellik ve komünizme bağlılık ruhuyla eğitilmeleri ve onlara emek için komünist bir tavır kazandırılması... bireyin bütünsel olarak uyumlu gelişiminin sağlanması; gerçekten zengin bir manevi kültür yaratılması olduğu görüşündedir. Parti, toplumun tüm üyelerinde, emek için komünist bir tavır geliştirilmesini temel eğitim görevi olarak görmektedir. Toplumun çıkarı için emek harcamak herkesin kutsal görevidir.

Komünizme geçişte toplumun ahlaki ilkeleri gittikçe daha fazla önem kazanır; ahlaki faktörün geçerlik alanı genişler ve insan ilişkilerinin yönetsel olarak kontrolünün önemi, buna uygun olarak azalır...

Parti, komünizmi inşa edenlerin ahlaki kurallarının şu ilkeleri içermesi gerektiğini savunur:

--- komünist davaya bağlılık, sosyalist anavatanı ve diğer sosyalist ülkeleri sevmek;

--- toplum yararına bilinçli emek sarf etmek...

--- herkesin kamu servetinin korunması ve artmasına ilgi göstermesi;

--- yüksek bir kamu görevi duygusu; toplum çıkarlarına zarar veren faaliyetlere karşı

hoşgörüsüz olmak;

--- kolektivizm ve yoldaşça karşılıklı yardımlaşma: hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için;

--- bireyler arasında insani ilişkiler ve karşılıklı saygının gelişmesi...;

--- toplumsal ve özel yaşamda doğruluk ve dürüstlük; ahlaki bakımdan temizlik, alçakgönüllülük ve gösterişlilikten kaçınma;

--- adaletsizliğe, asalaklığa, sahtekârlığa, kariyerizme ve paragözlü olmaya karşı tavizsiz bir tutum takınma;...(79)

Komünistler tarafından her zaman vurgulanmış olan bu ahlaki ilkelerin özellikle Parti programında böyle ayrıntılı olarak belirtilmesi, yalnızca hem toplum hem de devlet organları içerisinde bazı vurguncu ve kariyerist eğilimlerin artmasıyla birlikte, bunlarla mücadele etme gerekliliğini yansıtmakla kalmıyordu; bu, aynı zamanda Parti'nin önceliklerinde sosyalist maddi teşvik ilkelerinden, komünist bir anlayışla öznel ve ahlaki motivasyonları temel almaya doğru bir kayma olduğunu ortaya koyuyordu. Gelecekteki gidişatta görüleceği gibi bu kayma ironik olarak yavaş yavaş çalışmaya karşı bir kayıtsızlık ve tembelliğin, asalaklığın artmasına ve sonuçta da ekonomik büyümenin yavaşlamasına yol açtı. Bu sorunların üzerine bir de teknolojik yetersizlikler, üretimde kalitenin ve verimliliğin düşük olması, emperyalizmin dayattığı soğuk savaş ve silahlanma yarışına yapılan ağır harcamalar ve Sovyetler Birliği'nin diğer sosyalist ülkelere ve ulusal kurtuluş hareketlerine yardım etmek için kabul ettiği muazzam uluslararası taahhütler eklendiğinde, bu subjektivist (öznelci) politikaların sosyalist ekonomi üzerindeki çökertici etkileri daha da iyi anlaşılmaktadır. Çoğunlukla Brejnev dönemiyle ilintilendirilen 1970'lerdeki "durgunluk" olarak adlandırılan kriz, gerçekte doğrudan Sovyetler Birliğindeki sosyalist gelişme aşamasının 22. Kongre tarafından subjektivist (öznelci) bir biçimde değerlendirilmesi ve buna bağlı olarak o dönemde sosyalist sistemin önceliklerinde yapılan değişikliklerin bir sonucudur.

(devam edecek..)

Dipnotlar:

- (57) G. E. Schroeder ve B.S. Severin: Yeni Bir Bakış Açısından Sovyet Ekonomisi : ABD Kongresi Birleşik Ekonomi Komitesine Sunulan Raporların Özeti adlı kitaptan "Sovyet Tüketim ve Gelir Politikalarına Bir Bakış" başlıklı rapor. 14 Ekim 1976, s.629
- (58) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi, Foreign Languages Publishing House, Moscow, 1960 s.653 – 663
- (59) aynı yerde, s. 670
- (60) aynı yerde, s. 668 – 669
- (61) Murray Yanowitch "Sovyet Gelir Devrimi", Slavic Review, Cilt 22, No: 4 Aralık 1963, s.603-695
- (62) M.Bornstein ve D.F.Fusfeld ed. Sovyet Ekonomisi: Bir Okuma Kitabı, Homewood , Illinois, Richard D. Irwin Inc. 4 baskı, 1974 adlı yayında Emily Clark Brown "Sovyet İşgücü Pazarında Devamlılık ve Değişim" başlıklı makalesi, s.176
- (63) Schroeder ve Severin, aynı yerde, s.629
- (64) aynı yerde,
- (65) aynı yerde,
- (66) Bornstein ve D.F.Fusfeld, aynı yerde, s.302 – 303, Gertrude E. Schroeder "SSCB'de Tüketim: Bir Araştırma" başlıklı makalesi,
- (67) aynı yerde, s.304
- (68) Janet Chapman, aynı yerde, s.140
- (69) Gertrude E. Schroeder, aynı yerde, s.303
- (70) aynı yerde, s. 279 – 281
- (71) aynı yerde, s.276
- (72) aynı yerde, s.288
- (73) Kaynaklar: 1928 ve 1934 için rakamlar, A.Bergson, aynı yerde, Ek D, Tablo 9 ve 10, s. 227 ve 223, 1966 için rakamlar Sovyet Araştırmaları, cilt 22, No: 4, Nisan 1971, Tablo 28, s.506'da P.J.D.Wiles ve Stefan Arcowski, "Komünizm ve Kapitalizmde Gelir Dağılımı", Bölüm 2
- (74) Schroeder ve Severin, aynı yerde, s.629
- (75) Gregory ve Stuart, aynı yerde, s.378
- (76) Sovyetler Birliği Komünist Partisi Tarihi, aynı yerde, s.719
- (77) aynı yerde, s.752
- (78) SBKP'nin 22. Kongresinde kabul edilen Sovyetler Birliği Komünist Partisi Programı, 31 Ekim 1961; Leonard Schapiro ed. SSCB ve Geleceği: SBKP'nin Yeni Programının Analizi, Praeger, New York ve Londra 1963, Ek A, s.293
- (79) aynı yerde, s.303 – 304

“Kandil’i, Avrupa’sı Yok KCK Yürütme Konseyi Başkanlığı Var”

Burjuva devlet, öteden beri gerçekliğin doğru biçimde çırılçıplak bilinmesinden yani gerçekliğin zihinleri aydınlatan devrimci gücünden- hep ürkmüş: gerçeği çarpıtarak, işine gelmeyen yönleri gizleyip bulandırarak olan biteni eksik ve tek yanlı biçimde yansıtmayı bir strateji haline getirmiştir. Günümüzde en yoğun çarpıtmaları, en utanmazca yalanların sivri ucunu da özellikle Kürt özgürlük hareketine yöneltmiş durumdalar. Bir yandan iktidar sözcüleri, valileri ve emniyet yetkileri, bir yandan merkez, cemaatçi ve ulusalcı medyası. Bir yandan da öteki düzen partilerinin sözcüleri aracılığıyla gerçekliği tanınmaz, anlaşılmaz duruma sokmaktadırlar. Zihinleri bulandıran bu sistematik çarpıtmaların alabildiğine yoğunlaştırdığı zifiri karanlığın etkisini kırabilmek ve yaşanan süreci doğru yorumlayabilmek için Özgürlük hareketinin düşünce ve değerlendirmelerine ulaşabilmek gerekir. O nedenle de Söz ve Eylem olarak okurlarımıza; KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan’ın, ANF’ye verdiği mülakatta dile getirdiği güncel siyasal gelişmelere ilişkin değerlendirmelerini tam metin olarak olduğu gibi sunmayı, gerçeğe saygının bir gereği ve ilkesel bir görev saydık.

Behdinan – KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’a “Siz dışarıdan gelmişsiniz, ülkemizde işgal kuvvetisiniz. Terk edecek olan biri varsa, o da sizsiniz” şeklinde yanıt verdi. Karayılan, İmralı’da gelişen süreci de önemli gördüklerini ifade ederken, pratik adımlar atılmasını istedi. Karayılan, “Mevcut durumda AKP hükümetinde sorunun çözümüne dönük samimi ve güven veren bir yaklaşımı pek göremiyoruz” dedi.

KCK Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan, ANF’ye verdiği mülakatta güncel siyasal gelişmeleri değerlendirdi. Karayılan, “Eğer gerçekten bir çözüm süreci isteniyorsa artık bu psikolojik savaş üslubunu ve bakış açısını bir tarafa bırakmak gerekiyor. Bu konuda tarafların birbirine saygı duyması ve doğru tanımlaması önemlidir” mesajını verdi.

Türk Devleti ve Medyası Sadece Kendilerini Esas Alıyor

* Özellikle Türk basını ve hükümet yetkilileri tarafından HPG gerillalarının Çukurca ve Mardin’de gerçekleştirdikleri eylemlerin süreci sabote etmeye dönük eylemler olduğu dile getirildi. Bu yorumları nasıl değerlendiriyorsunuz; bu eylemler süreci bozmaya dönük eylemler mi?

Türk devleti, devlet yetkilileri ve basını sadece kendini esas almaktadır. Yani kendinden olanları insan sayma ama Kürtleri insan yerine koymama, kendilerinininkini can olarak görme ama Kürtlerinininkini ise can olarak görmeme tutumu vardır. Sürekli birileri çıkıyor ve “ortamı provoke eder mi” diye tartışıyor. Ama hiç kimse “bu Lice’deki olay neyin nesiydi, niye orada böyle bir katliam yapıldı” demiyor. Kaldı ki

orada kimyasal silah kullanma ihtimali de var ama kimse onu sormuyor. KCK tutuklamaları almış başını gidiyor; onu kimse sormuyor. Kürt sorununun çözüm sürecine dönük geliştirilen en büyük provokasyon KCK adı altında gerçekleştirilen Siyasi Soykırım Operasyonları'dır. "KCK Operasyonu" adı altındaki bu provokasyon devam ederken bir çözümün gelişme olasılığından nasıl bahsedebiliriz? Yine az önce de belirttiğim, hareketimize dönük gelişen saldırılar vardır. Bu olayları sıradan görüp, yani sadece kendi kayıplarını kayıp sayarak, başkasının kayıplarını ise görmeyen bir tutumla kimse doğruları bulamaz.

Çukurca ve Mardin'deki Misilleme Eylemleriydi

Keşke Çelê'deki (Çukurca) eylem olmasaydı ama keşke Lice'deki olay da olmasaydı. Çelê eylemi, Lice'de güçlerimize dönük gerçekleştirilen alçakça saldırının misillemesi olarak bölge gücünün geliştirdiği bir eylemdir. Fakat eylem ardından geri çekilme esnasında, bir boyutuyla talihsizlik, bir boyutuyla ise alınması gereken tedbirlerin yetersizliği olarak değerlendirileceğimiz nedenlerden dolayı, geliştirilen yoğun tank ve top atışları sonucu kayıpları fazla olan bir eylemdir. Devlet de bu eylemde fazla kayıp vermiştir fakat sadece bir kişiyi açıkladılar. Sonuçta bu, bir misilleme eylemidir.

Yine Mardin'de 1 polisin öldürülmesi olayı. Eğer sen Nusaybin'in orta yerinde, bir evin içinde bir insanı kuşatıp katletmezsen Mardin'de polisin vurulması olayı olmazdı. Bu da onun misillemesidir.

Yani "ben tutuklayacağım, ben vuracağım, karşıdaki de ses çıkartmayacak" biçiminde bir dayatmanın yeri yoktur. Yaşama, doğaya, etki-tepki ilişkisine aykırıdır. Sen saldırırsan karşı taraf da savunmasını yapar ve misilleme hakkını kullanır. Bu böyledir. Bunun böyle bilinmesi gerekmektedir. Dolayısıyla sözünü ettiğiniz eylemler Türk devletinin saldırılarına karşı yapılmış misillemeler olduğu gibi, süreci zorlama

gibi bir amacı da yoktur.

İmralı'da Gelişen Görüşme Süreci Önemli

**Sayın Abdullah Öcalan ile devlet yetkilileri arasında başlamış olan görüşme süreci devam ediyor. DTK Heyeti'nin Ada'ya gitmesinin ardından sınırlı da olsa basına yansıyan bir çerçeveye söz konusu. Bu sürece ilişkin neler belirtilebilir?*

Açık ki İmralı'da gelişen diyalog ve görüşme süreci önemli bir süreç. Ve eğer Türk devleti tarafından ciddi bir yaklaşım geliştirilirse bu süreç gerçekten bir demokratik çözüm sürecine dönüşebilir. Mevcut durumda koşullar buna müsaittir. Bizler, Kürt tarafı olarak her ne kadar mücadeleyle ve direnişle çözüm sürecini yaratma hedefi çerçevesinde bir konseptte sahip olsak da bu aşamada devletin Önderliğimize başvurup diyalog geliştirmesini önemli buluyoruz. Yine Sayın Ahmet Türk ve Sayın Ayla Akat'ın İmralı'ya giderek Önderliğimizle görüşmesini de önemli ve değerli buluyoruz. Bu kapsamda gelişecek olan çözüm sürecine dahil olma bakımından herhangi bir sorunumuz söz konusu değildir. Biz her zaman Önderliğimize tam olarak güvendik, şimdi de tam olarak güveniyoruz. Biz, Önderliğimizin Sayın Ahmet Türk ve Sayın Ayla Akat'la yapmış olduğu görüşmede ifade ettiği çerçeveyi doğru ve yerinde görüyoruz. Bize göre Önder Apo'nun bu görüşmede çizdiği çerçeve demokratik çözümün temel çerçevesi olabilecek bir çerçevedir.

Pratik Adımlar Atılmalı

Ama bu çerçevenin ruhuna uygun olarak pratik adımların atılması da önemlidir. Bu konuda hükümetin ve parlamentonun yapması gerekenler vardır. Neleri yapması gerektiği konusuna girmeyi burada gerekli görmüyorum. Önderliğimiz bu çerçeveyi ve nelerin yapılması gerektiğini koymuştur, ilgili taraflar da bilmektedir. Fakat özellikle sürecin bir diyalog sürecinden çıkıp bir çözüm ve müzakere

sürecine dönüşmesi için tarafların atması gereken adımları zamanında atması ve sorumlu yaklaşması burada büyük önem taşıyor. Bu konuda her iki tarafın atması gereken adımları atmayıp da sadece bir taraftan adımların atılmasını beklemek, herhalde doğru ve adil bir yaklaşım olamaz. Dolayısıyla bu konuda tarafların adil ve samimi yaklaşımları sürecin karakterini belirleyecek olan bir niteliktedir. Eğer hükümet ve bir bütünen devlet tarafı üstüne düşenleri yaparsa biz hareket olarak demokratik çözümün kalıcı bir çözüme ve barışa dönüşmesi için yapılması gerekenleri yapabilecek güç ve iradeye sahibiz.

Kandil'i, Avrupa'sı, Yok KCK Yürütme Konseyi Başkanlığı Var

** Ancak bu sürecin başlaması ardından, basında ve siyasette, hareketinizin içinde değişik tutumların olduğundan sizin Sayın Öcalan'ı esas alıp almayacağınıza kadar birçok tartışma yapıldı. Bunlara ne diyeceksiniz?*

Türk devleti, basın-yayın çevreleri ve zaman zaman da bizzat hükümet temsilcileri tarafından ifade edilen “PKK ne kadar İmralı'yı esas alır ya da almaz”, yine, “Kaç tane PKK var; Kandil var, Avrupa var, Kandil'in içinde farklı eğilimler var” türündeki söylemlerin hiçbirinin yeri yoktur. Çünkü bu tür söylemlerin hepsi, Özel Savaş Dairesi tarafından kara propaganda amaçlı üretilmiş söylemlerdir. Bugün hareketimizde böyle bir sorun yoktur. Hareketimizi yöneten 31 kişilik bir Yürütme Konseyi var, ben de bu Yürütme Konseyi'nin bir sorumlusuyum. Bizde oluşmuş bir Başkanlık sistemi var. Bugün hareketimizin bütün pratiği bu Yürütme Konseyi Başkanlığı sisteminin denetiminde, onayında ve perspektifleri temelinde gelişmektedir. Nereyle ilişki kurulacaksa, kime ne söylenecekse Başkanlık Kurumu'nun bilgisi dahilinde gelişmektedir. Bunun Kandil'i bunun Avrupa'sı yoktur. PKK Hareketi ve KCK sistemi tek vücuttur. Onun Başkanlık ile Konsey sistemi var ve diğer tüm bileşenleri disiplin içerisinde buna

göre hareket etmek durumundadır. Yekvücuttur ve kesinlikle Önder Apo çizgisini esas alır. Eğer gerçekten bir çözüm süreci isteniyorsa artık bu psikolojik savaş üslubunu ve bakış açısını bir tarafa bırakmak gerekiyor. Bu konuda tarafların birbirine saygı duyması ve doğru tanımlaması önemlidir. Eğer barış yapılmak isteniyorsa, o zaman savaş dili değil, barış dilini kullanmaları gerekiyor.

Ön Yargılarla PKK'ye Yaklaşarak Ortak Çözüm Mümkün Değil

Ben özellikle Türkiye toplumunun, STK'lerin, çözümden yana olan bütün demokratik çevrelerin ve herkesin Kürt sorununu ve onunla bağlantılı olarak PKK gerçeğini doğru tanımlarını çok önemli buluyorum. Bakınız daha 1988'de merhum M. Ali Birand her türlü riski göze alarak Beka Vadisi'ne gelip, PKK gerçeğini Türkiye toplumuna “nedir, ne değildir” babında tanıtmak istedi ve o zaman bilinen tepkilerle karşılaştı. Bugün o önyargılarla PKK'ye yaklaşarak, PKK'yle ortak bir çözümü geliştirmek mümkün değildir. Öyle psikolojik savaş amaçlı, işte “teröristtir, adam öldürür, kan döker, diktatördür, Stalinisttir” gibi söylemler tümüyle temelsiz, kara propaganda söylemleridir. Bunları bir tarafa bırakalım.

PKK Demokratik Bir Hareketir

Bir kere PKK'nin belli başlı özellikleri vardır. PKK demokratik bir harekettir. PKK'de bir tartışma kültürü vardır. PKK'de bugün yeni bir model, kolektif öncülük modeli gelişmektedir. Büyük bir paylaşım üslubu ve tarzı esas alınmaktadır. Eğer bugün Türkiye'de hangi parti, kendi içinde PKK modelini uygulamış olsa, Türkiye'nin en demokratik partisi olur. Çünkü PKK'de öyle dayatma, baskı değil, gönüllü katılım ve özgür tartışma vardır. Müthiş bir tartışma ve ortaklaşma kültürü söz konusudur. Bu anlamda Önderlik felsefesi temelinde bir derinleşme vardır.

İşte “para kaynakları var”, yok işte “çeşitli

kesimlere dayanan gruplar var” deniliyor. Böyle bir şey yok. Bir kere PKK’de kimsede para yoktur; sadece mali kurumda para vardır. Yine kimsenin mülkü yoktur. Kim bu partiye katılmışsa kendisine ait bir şey varsa getirip onu da partinin maliyesine vermiştir. Yani kimsenin kendine ait bir maddi değeri yoktur, onun yerine ortaklaşma vardır. PKK’de dervişane diyebileceğimiz bir mütevazı yaşam esastır. Bu ortamda kimsenin lüks ve özerk yaşaması söz konusu değildir. Dolayısıyla öyle denildiği gibi, “para trafiği” veya “kaçakçılık” diye bir şey PKK’de yoktur.

PKK Bugün Bölge Denkleminde Bir Güçtür

Yine PKK’de bölgecilik, parçacılık yoktur. Yani birisi diyelim ki Batı Kürdistanlıysa veya başka bir parçadansa ve bu kişi PKK’ye katılmışsa, oranın devletine ya da oranın güçlerine dayanıyor gibi bir durum söz konusu değildir. PKK’ye katılan herkes Kürdistanlıdır sadece. Herhangi grupların olduğu ve bunların şuraya buraya dayanması durumu yoktur. PKK ve onun geliştirdiği sistem, disiplinli bir sistemdir ve disiplin çerçevesinde rapor-talimat sistemini esas alan, güçlü denetimi bulunan bir örgütlenme yapısına sahiptir. En üstten en alta kadar herkesin kendisini tam katmasıyla kolektif bir örgütlenme düzeyi gelişmiştir.

Ama şu da bir gerçektir: PKK bugün bölge denkleminde bir güçtür. Dolayısıyla bölge güçleriyle ilişkileri elbette vardır. Ama bunların hepsi PKK merkezinin denetiminde sürdürülen ilişkilerdir ve Başkanlığın kontrolü ile denetimi kesinkestir. Yani beğenirsin beğenmezsin o ayrı bir şey ama PKK’nin kendine göre oluşturduğu bir hukuku ve bir ahlakı vardır, bir kararlaşma ve iradeleşme düzeyi söz konusudur.

Yine sözünü ettikleri Batı Kürdistanlı yani onların deyimiyle “Suriyeli Grup” ve başka gruplar varmış. Bunların hepsi üretilmiş olan şeylerdir. PKK’ye katılan birisi bir kere bölgecilik yapmaz, parçacılık yapmaz. Yapması

halinde bu, çizgi dışılık olur. Sen birine sormazsan nereli olduğunu bile bilemezsin. Kişinin söyleminde yerellik yoktur, ulusallık vardır. Sözü edilen Rojava’lı arkadaşlarımız bu hareketin militanlarıdır. Herkes gibi hepimiz emre amade militanlar topluluğuyuz. Bu halka karşı sorumluluklarımız vardır ve fedaice bir katılımı gerçekleştirmiş olan her birey, halka, topluma ve değer yargılarına karşı sorumluluklarının gereğini yerine getirmek durumundadır. Yani demek istediğim hareketimizde çok başlılık yoktur, bir bütünlük ve karar birliği vardır, tartışma, anlama ve kararlaşma tarzı söz konusudur.

Öteden beri partimiz hakkında devletin Özel Harp Teşkilatları ve PKK’ye karşı düşmanlığı meslek edinen bazı Kürt şahsiyetleri, PKK’nin sürekli iç infazlar yaptığını, Kürtleri öldürdüğünü sürekli propaganda ederler. Halbuki her PKK militanı, Kürt halkının özgürlüğü için hayatını ortaya koyan insandır. Ve az önce belirttiğim gibi PKK’de müthiş bir tartışma kültürü vardır. Belirtildiği gibi iç çatışma ve infaz yoktur. İç çatışma hiçbir zaman yaşanmamıştır. Ama geçmişte cezalandırılan kimse yok mudur? Vardır. Bunlar öyle saflarımızdayken cezalandırılmış degillerdir. PKK, lider kadrosunu öldürmeye gelen ve açığa çıkan ajanları bile öldürmemektedir. Cezalandırılan kişiler, saflardaki kişiler değildir. Saflardan kaçmış, karşı tarafa geçmiş, karşıt güçlerle işbirliği yaparak harekete musallat olan bazı kişiler hakkında cezalandırma kararı alınmış ve bu temelde geçmişte bazı uygulamalar yapılmıştır. Bu konuda yaşanan yetersizlikler de söz konusudur. Yeri geldiğinde PKK hareketi bütün bunları kendi yapısıyla ve kamuoyuyla paylaşmaktadır. Ama PKK’de esas olan şey fiziki tasfiye değil, eleştiri ve özeleştirisi sistemidir. Bütün bunlar gözardı edilerek sanki hemen iç infazlar yaşanıyormuş gibi bir resim çizilmesi yanlışır.

KCK Adına Öcalan’ın Görüşmesi Yeterlidir

** Bir önceki röportajımızda İmralı görüşme-*

lerine dönük sarf ettiğiniz kimi sözleriniz çeşitli kesimler tarafından “sizlerin de görüşmelere katılmak istediğiniz” biçiminde yansıtıldı. Bu konuda neler söyleyeceksiniz?

Şimdi bizim bazı söylemlerimize dayanarak “PKK ya da KCK de sürece dahil olmak istiyor” diyen çevreler oldu veya böyle konuşan kişiler var. Ancak öyle bir durum söz konusu değildir. Bizim adımıza, yani KCK adına Önder Apo’nun görüşmesi yeterlidir. BDP ayrı bir siyasi oluşumdur, o da kendi rolü çerçevesinde elbette sürece ve görüşmelere dahil olabilir ama bizim adımıza Önderliğimizin görüşmeler yapması kendi başına yeterlidir.

Biz, “biz de görüşmelere katılmalıyız” gibi bir şey söylemedik. Ancak bize düşen bölümleri, yani teknik ve uygulama sorunlarını çözmek üzere, İmralı’daki görüşmeler paralelinde elbette ki farklı departmanlar oluşturulabilir. Bunlar, gereği gibi yapılır.

“Önder Apo Bizlerle Direkt Diyaloga Geçebilmeli”

Bizim söylediğimiz şudur: “Stratejik kararlar ve değişim süreçlerinin uygulanması için Önderliğimizin bizlerle tartışabilme olanağının yaratılması gerekiyor. Yani Önder Apo bizlerle direkt diyaloga geçebilmelidir. Sadece dar yönetimle değil, geniş yönetim yapıyla, Kadın ve Gençlik hareketleri gibi bileşenlerle, yine gerilla güçleri ve komutanlıklar da söz konusudur. Eğer stratejik bir değişim söz konusuysa o zaman Önderliğin bizzat devreye girmesi gerekiyor.” Biz bunu söylüyoruz. Bunun doğru anlaşılması gerekiyor. Biz demiyoruz ki, “biz de ayrıca görüşmelere katılalım.”

Hayır, zaten devletin ilgili kurumu, çeşitli kanallarla bize de ulaşmaya çalıştı. Fakat biz yeşil ışık yakmadık. Öyle bir talebimiz de yoktur. Biz Önderliğimizin bizi tam olarak temsil edeceğine inanıyoruz. Ama Önderliğimizin, kararlarını veya görüşmelerde ulaşılan sonuçları, özellikle de stratejik değişim anlamına gelecek

konularda tüm yapıyı ikna etmesi gerekmektedir. Onun için de diyaloga geçmesi gereklidir. “Bu mümkün mü, değil mi” konusu da önemli ama eğer siz Önderliğimizi tüm bir hareket ve Kürt halkı üzerinde sözü geçerli olan bir lider olarak görüyorsanız, bu lider niye tecrit altında kalsın ki? Ancak onun sağlık, güvenlik ve serbest hareket etme olanaklarının yaratılmasıyla köklü ve kalıcı bir toplumsal uzlaşma zemini gelişebilir. Yoksa sen liderliğini tecrit altında tutacaksın, sadece bir TV vermekle yetineceksin, savaşçı güçlerini operasyona tabii tutacaksın, siyasi güçlerini de tutuklayacaksın, sonra da “çözüm geliştiriyoruz” diyeceksin. Böyle çözüm gelişmez. Bu ne biçim bir çözüm anlayışdır? Bu konuda bizlerin doğru anlaşılması önemlidir. Onun için bazı izahatları yapma gereğini duydum ve altını çizerek belirtiyorum; belirttiğim bu çerçeve tüm KCK sistemi için geçerlidir. İki de bir “değişik görüşler var” diyerek gerekçeler yaratılmamalıdır. Biz buradayız, hareketin tümünden sorumluyuz ve açıkça ifade ediyoruz: Önderliğimiz hareketimiz adına her türlü görüşme yapma gücüne ve iradesine sahiptir. Ancak Önderliğimizle görüşme olanaklarının yaratılması ve Önderliğimizin sürecin gelişmesi için bizzat katkı sunması gerekmektedir.

Başbakan İster Tanısın İster Tanımasın, TC’nin Bir Kürt Sorunu Var

** Başbakan’ın Kürt sorununu tanımadığını dile getirmesini böylesi bir süreçte nasıl değerlendirmek gerekir?*

İster tanı ister tanıma; TC Devleti’nin bir Kürt sorunu vardır. Bu tarihsel bir gerçekliktir. Bu sorun Kürtlerin bir sorunu değildir, Cumhuriyet’in bir sorunudur. Yani bu tanıyıp tanımayla ilgili bir şey değildir. Tanısın da tanımasın da bu sorun vardır. Bu cumhuriyetin kuruluş sürecinde, Kurtuluş Savaşı’nda iki halkın ortak mücadelesi vardır, Kürtlere verilen özerklik sözü vardır. Bu, Cumhuriyetin kuruluşunda bizzat Atatürk tarafından çeşitli vesilelerle ifade edilmiştir. Kaldı ki 1921 Anayasası’nın

salt Türklük üzerinden olmayan çerçevesi vardır. Yine 1922 9 Şubatı'nda Meclis'in aldığı karar vardır. Kürt reformu vardır. Bu çerçevede yapılan sözleşmeler var. Sözler verilmiş, ortak hareket edilmiş ama Lozan Anlaşması'ndan sonra TC Devleti'nin o zamanki liderleri sözlerine sahip çıkmamışlar ve Kürtlere sırtlarını dönmüşlerdir. Kürtler ise bunu kabul etmemiş ve isyana kalkışmışlardır. Süregelen çatışma süreci boyunca çeşitli katliamlar ve büyük trajediler yaşanmış, bu süreç günümüze kadar devam edip gelmiştir. Yani Cumhuriyet tarihi boyunca bu sorun vardır.

Gelinen bu aşamada Türk devletinin, çağdaş bir bakış açısıyla yaklaşp bu sorunu çözüme imkanı vardır. Çünkü PKK, Kürt sorununun çözüm perspektifini, öyle bağımsız devlet kurarak değil, mevcut sınırlar içerisinde demokratik özerk bir sistem temelinde kalmayı tercih ederek geliştirmiştir. Yani Önder Apo bugün Türkiye'deki tüm kültürlerin ve tüm toplumsal kesimlerin ortak yaşayabileceği, toplumsal barışın ve gönüllü birliğin olduğu bir sistemi Türkiye devletine sunuyor. Bizler de, Kürt halkı da bunu kabul etmektedir. Bu nedenle sorunun çözümü imkan dahiline girmiştir.

Bu Sorun Kürtlerin Bir Sorunu Değildir

Eğer devlet istese bu sorunu çözebilir ama çözmesi için öncelikle devletin karar alması gerekiyor. Yani öyle taktiksel, bazı dönemleri kurtarmaya dönük ya da oy hesabıyla yaklaşarak bu sorun köktenci bir biçimde çözülemez. Sorunu çözmek için Türk devletinin, hükümetiyle ve muhalefetiyle stratejik bir karar alması gerekmektedir. Bu sorun Kürtlerin bir sorunu değildir. Sadece bir hükümetin de sorunu değildir. TC Devleti'nin bir sorunudur. Dolayısıyla tüm kesimlerin katılım gösterdiği bir kararlılığa ihtiyaç vardır. Eğer devletin böyle bir kararı gelişirse, orada Önderliğimizle Türkiye'nin birliği ve bütünlüğü çerçevesinde Kürt haklarının da verilmesi temelinde barışçıl bir çözüm projesi

üzerinde uzlaşma olabilir. Bunun koşulları vardır. Ama bunun zihinsel alt yapısının devlette ve hükümette olması gerekiyor. Eğer Başbakan, "anadilde eğitim hakkı ülkeyi böler" derse biz sorunu nasıl çözeceğiz? Eğer TC Devleti Parlamentosu Kürt halkının varlığını kabul etmezse biz neyin barışını yapacağız? Kısacası ortada bir halk vardır, bir millet vardır; bu halkın halk olmaktan kaynaklı doğal hakları vardır. Kürt halkının bir halk olarak, bir millet olarak varlığı bir gerçektir. Bunun anayasal düzeyde kabul edilmesi çözümün temeli olmak durumundadır.

Türk devleti Güney Kürdistan'daki federal hükümeti tanıyor ve ileri düzeyde siyasi ve ekonomik ilişki geliştiriyorsa bu, oradaki Kürt halkının varlığının tanınmasıdır. Ancak o zaman Kürt milletinin Türkiye'de de yaşadığının anayasal düzeyde kabul görmesi gerekmez mi? Kısacası eğer Türk devleti ve hükümeti çağdaş bir bakış açısıyla yaklaşırsa Kürt sorunu çözülebilecek bir sorun durumundadır. Yani mevcut sınırlar içerisinde çözüme kavuşacak bir sorun durumundadır. Ama 1920'li '30'lu yılların o tekçi, faşizan bakış açısıyla yoğrulmuş toplum mühendisliği mantığıyla topluma yaklaşp toplumu kalıba sokmayı esas alan, dolayısıyla şiddetle, baskıyla, zoraki bir biçimde asimilasyonu dayatan bir mantık silsilesi çerçevesinde yaklaşılsa elbette ki sorunun çözümü güçleşir. Ama çağımızın evrensel normlarına göre yaklaşıldığında Kürt halkının ana dilde eğitim hakkını tartışmaya bile gerek olmayacaktır.

Önder Apo'nun çözüm için ortaya koyduğu çerçeve, Kürt haklarının verilmesi çerçevesidir. Türkiye sınırları içerisinde Kürt haklarının verilmesi; eşit-özgür bir yaşam sisteminin kurulması çerçevesidir. Elbette Kürt halkının kendi özgünlükleri vardır. Yasamasıdır, özerkliğidir bunlar elbette ki muhafaza edilecektir. Bunlar elbette ki olması gereken hususlardır. Kalkıp işte, "bağımsızlıktan vazgeçti, şimdi de özerklikten vazgeçti, o zaman silahlı mücadele niye" diye çıkarsama yapmak sorunu saptırmaktır. Kimse herhangi bir şeyden vazgeçmiyor. Bura-

da oluşan şey, iki halkın bir arada ortak yaşama formülasyonunun geliştirilmesidir. Bir halkın kendi kültürünü, kendi dilini, kendi toplumsal özgünlüğünü ve tarihsel gerçekliğini doğru yaşaması gerekmektedir. Bu da özgünlüğü ve özerkliği gerektirir. Bunun dışında bir formülasyon yoktur. Bunun dışındaki formülasyon, asimilasyon formülasyonudur.

Kısaca, sorunun çözümüne doğru yaklaşılsa, çözüm elbette ki mümkündür. Biz bu konuda 1921 Anayasası'nı önemli buluyoruz. Yine o zaman Meclis'te karar altına alınan Kürt reformunun da temel bir çerçeve yapılabileceğini düşünüyoruz. Madem Cumhuriyet'in kuruluşunda siyasi İslami çevreler dışlanmış ve Kürtler inkar edilmişse; bugün siyasi İslam bakiş açılı bir iktidar söz konusu olduğuna göre, egoist davranıp her şeyi kendine mal etmemesi gerekiyor. Bu düzeye gelmesinde Kürt halkının yürüttüğü mücadelenin de yeri vardır. Kürt halkı tekçi sisteme karşı hep direndi, sistem bu biçimde Ergenekonlaştı ve yıprandı. Siyasi İslam da bundan yararlanarak iktidara gelme koşullarını yakaladı. Ancak bu kez de, eski laik-Kemalist tekçi mantığın, olduğu gibi devralınıp sürdürülmek istenmesi sorunu çözüme götürmez. Toplumsal gerçekliği doğru okumak ve ona uygun bir yaklaşımla yaklaşarak sorunu çözmek mümkündür.

Mevcut Durumda AKP'nin Güven Veren Bir Yaklaşımı Yok

** Peki, bu konuda mevcut hükümette sorunun çözümüne dönük ciddi bir yaklaşım var mı?*

Türkiye'de sorunun çözümünde parlamento-nun rol üstlenmesi önemlidir. Yani parlamento-nun gerekli anayasal düzenlemeleri yapmasıyla kalıcı barış koşullarının temeli atılmış olunur. Ancak mevcut durumda AKP hükümetinde sorunun çözümüne dönük samimi ve güven veren bir yaklaşımı pek göremiyoruz. Özellikle hükümetin ve Başbakan'ın söylemi ve üslubu, yine İmralı görüşmelerinin açıklanmasından bu yana olan pratiği yan yana getirildiğinde ciddi

kuşkuları hissetmemek mümkün değildir. Her şeyden önce Başbakan'ın mevcut durumda bize dayatmak istediği şey ancak tamamen yenilmiş, mücadele ile kazanma şansını kaybetmiş bir örgüte ve halka dayatılacak olan şeylerdir. Yani tek taraflı bir biçimde, “gideceksiniz, silahlı mücadeleyi bırakacaksınız, bırakana kadar da bizim size karşı saldırılarımız devam edecektir” tarzındaki üslup, sorunu çözme üslubu değil, işi yokuşa sürme üslubudur.

PKK Tek Kişi de Kalsa Direnir, Asla Teslim Olmayı Kabul Etmez

Bir kere şunun doğru görülmesi lazım: PKK hareketi bugün Ortadoğu bölgesinde güçlü bir aktör haline gelmiştir. Bugün PKK güçlü bir pozisyonda olduğu gibi, PKK felsefesinde baskılar karşısında boyun eğme ve geri adım atma yoktur. Fakat şimdi AKP hükümetinin konsepti, baskı uygulama, zayıflatma ve böylece sonuca gitme konseptidir. Bu biçimde hiçbir sonuç alınamaz. Çünkü PKK tek kişi de kalsa direnir ve asla teslim olmayı kabul edemez. Ama Başbakan'ın bize dayattığı teslim olmadır. Geçmişten bu yana zaten Türk hükümetleri hep bunu yaptılar. Dersim'de de bu oldu, Şêx Said İsyanı'nda da bu oldu, Ağrı İsyanı'nda da bu oldu. En son Kenan Evren'den bu yana bize hep söylenen, “ya gelip teslim olacaksınız, ya yok olursunuz ya da çekip gidersiniz”dir.

Bu Nasıl Sevgi?

Şimdi Başbakan Erdoğan da bunun dışında bir şey söylemiyor. Aynı şeyi farklı bir üslupla dile getiriyor. Yani biraz daha işin kurnazlığına gidiyor. “Kürt kardeşlerimi seviyorum” diyor. Sen nasıl seviyorsun? Diliyle eğitim yapmasını yasaklamışsın. Kültürünü geliştirmeyi ve tarihini öğrenmeyi yasaklamışsın, ülkesinin adını yasaklamışsın. Şehirlerin, kasabaların, köylerin gerçek adlarını yasaklamışsın. Geçmişini unutturmak, kökünü kazıtmak istiyorsun. Bunun için devletin uyguladığı soykırım sistemi ni farklılaştırarak günlük olarak uyguluyorsun. On bin insanı salt Kürt olduğu için, “örgütlen-

me yapmışsın” diye tutukluyorsun. Şurada burada çocuklarını katlediyorsun. Salt onurlu ve kimlikli duruşa sahiptir diye onlara zulmü reva görüyorsun. Zorla, Türk olmasını dayatıyorsun, ardından da “kardeşlerim sizi seviyorum” diyorsun. Bu ne biçim sevmektir? Severeceğimi öldürme mi olur? Bununla kimi kandıracaksınız? Ortada ciddi bir sorun vardır, ciddi bir olgu vardır. Kürt milleti vardır, bu milletin hakları vardır. İki de bir “terör” deyip ortaya çıkıyorsun. Peki, kim kime karşı terör uyguluyor? Suriye’ye, “60 bin kişiyi devlet terörüyle öldürdünüz” diyor-sunuz. Peki, aynı şeyi siz de Türk devleti olarak yapmadınız mı? Siz de 40 bin kişiyi öldürmediniz mi? Tek farkı Suriye iki yılda yaptı, siz 20 yılda yaptınız. Kürt halkı devlet terörünün baskısı altındadır. Seviyorsanız bu baskı, bu zulüm niye?

Açık ki sömürgeci zihniyetin hakim olma ve buyruk verme tarzında yaklaşarak bu sorun çözülmez. Daha önceki hükümetler de bunu çok denediler. Onlar Kürt sorununu çözemediler, kendileri çözüldüler. Şimdi de aynı tarzda yaklaşılmamalıdır.

Tehdit Edeceğinize Adım Atın

Bütün bu gerçekler ışığında yaklaştığımızda AKP hükümetinin söylemleri ve pratikleri çok çelişkili ve hiçbir biçimde güven vermiyor. Bu noktada Paris saldırısının arkasındaki konseptin ve güçlerin açığa çıkarılması çok büyük önem taşıyor. Derin veya açık güçlerin devreye girip girmediğini anlamak gerekiyor. Fakat öncelikle AKP’nin bu konuda düşüncesi ve gerçek niyetinin açığa çıkması önemli olmaktadır. Daha hiçbir şey ortada yokken ve netleşmiş bir durum söz konusu değilken sanki AKP yapması gerekenleri yapmış gibi bir hava yaratılıyor. Yürütülen propaganda ve oluşturulan gündem ortamında sanki çözüm için AKP yapılması gereken her şeyi yapmış, sorun sadece İmralı’nın karar vermesine kalmış. Öyle değil, İmralı’nın karar vermesi için sizin adım atmanız lazım. Zaten İmralı’da Önderliğimiz de bunu söylü-

yor. İmralı mukteldir. Karar verebilir. Ve biz de bunu uygularız. Ama bunun için sizin atmanız gereken adımlar var. Tehdit edeceğinize, sürekli aşağılayacağınıza ve küfürler savuracağınıza, bu yüz yıllık sorunun nasıl çözüleceği konusunda karar almanız ve adım atmanız gerekiyor.

2012’de 324 Gerilla Hayatını Kaybetti

Belki yanlış bilgilendirmeler de olmaktadır. Bilemiyoruz. Çünkü geçen günlerde Başbakanın baş danışmanının bir konuşmasına rastladım. Diyor ki, “mevcut koşullar çözüm için uygundur.” Çözüm için daha olumlu parametrelerin varlığından bahsediyordu. Bu parametrelerden bir tanesini de “PKK zayıfladı” diyerek izah ediyordu. “PKK, 2012 yılını final yılı ilan etmiş, amaçladığını gerçekleştirememiş, 1450 kayıp vermiş, örgüt zayıflamış, bunun için çözüm parametreleri olgunlaşmıştır” diyordu. Şimdi bu mantık silsilesi ile yaklaşılsa çözüm gelişmez. Çünkü bu, gerçeklerin tamamen ters yüz edilmesidir. Halbuki gerçek şu; PKK 2012 yılını değil, 2012 yılında önümüzdeki süreci final süreci olarak ilan etti. Bu final süreci devam ediyor. Yani bir yıl için final yılı demedi. “Süreç, final sürecidir” dedi. Şimdi de söylüyor. Bu bir. İkincisi; PKK 2012 yılında son 15 yılın en kapsamlı direnişini ve savaşını yürüttü. Yani hem toplumsal açıdan hem gerilla açısından yetkin bir mücadele yürüttü. Ve bu mücadele ile önemli kazanımlar elde etti. Her şeyden önce Ortadoğu bölgesinde temel bir aktör olduğunu bir kez daha ortaya koydu. Yürüttüğü bütün bu kapsamlı savaş süreci içerisinde 324 şehit verdi.

Kimi Kimin Ülkesinden Kovuyor

Kendi ölüm rakamlarını 10 kat düşürerek PKK’ninkini de 5 kat yükselterek sonuçlara gitmek ve bunu da böyle propaganda konusu etmek gerçekleri tümüyle ters yüz etmek olduğu gibi karar almanın verisi haline getirmek ise çok tehlikeli ve yanlış kararların alınmasının işaretidir. Belki de Başbakan’a bunlar sunu-

luyor, Başbakan da böyle olduğunu anlayarak kalkıp bize, “haydi terk edin burayı” diyor ve bunu dayatıyor. Kim kimi ülkesinden kovuyor? Burası bizim ülkemizdir. Siz dışarıdan gelmişsiniz, ülkemizde işgal kuvvetisiniz. Terk edecek olan biri varsa, o da sizsiniz. Tamamen zora dayanıp sırtını dış güçlere vererek, NATO’ya vererek ve teknik gücüne dayanarak bir halkı dize getireceğinizi sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Bu halk dize getirilemez! Bu halk sizin karşınızda diz çökmez. Bu halk boyun eğmeyecektir, direnecektir, sonuna kadar direnecektir! Her şeyden önce sonuçların çarpıtılmaması gerekiyor. Her şeyi kendilerine göre yorumluyorlar, başarısız oluyorlar, başarısızlıklarını başarı gibi gösteriyorlar.

Siz ne yaptınız? Siz, yaz boyunca doğru dürüst bir operasyon yapabildiniz mi? Goman Tepesi’ni alma dışında Şemdinli’de nereye gidebildiniz? Siz, Cîlo’ya geldiniz mi, Çarçella’ya geldiniz mi, araziye çıkabildiniz mi? Hayır. O zaman başarı nerededir? PKK bu kadar zeminde denetim sağlamadı mı? Evet. PKK bunu daha ileri aşamalara taşıyacak bir birikimi ve sonuçları elde etti. Eğer bu akılla giderseniz 2013 yılı daha kapsamlı bir savaş yılı olur ve o zaman gerçekleri daha iyi görürsünüz. PKK şimdi 2013 yılında sonuç alıcı, kapsamlı bir hamleyi geliştirmenin bütün olanaklarını yakalamıştır. Açıkça söyleyeyim, PKK bazı teknik imkanları da yakalarsa sizin hiç hesap etmediğiniz, hiç düşünemediğiniz sonuçlarla karşı karşıya gelmeniz işten bile değildir. Eğer şiddette ısrar edilirse önümüzdeki süreçte yaşanacak gelişmelerle bunu herkes görür. Ama böylesi çok kapsamlı, hatta beraberinde aşırı yıkımları getirebilecek bir savaş süreci öncesinde eğer devlet gerçekten çözüme yaklaşacaksa biz çözüme varız. Yoksa biz sonuna kadar direneceğiz ve sonuç almayı hedefleyeceğiz. Şimdi bu kış ortasında habire sınıra güç yığmaktadırlar. Açık ki bu da yanlış bilgi ve değerlendirme temelinde şiddet ve baskı uygulamaya dönük bir hazırlıktır. Oysa bu eksendeki bir politika-

nın sonuç almayacağı defalarca ispatlanmış bir gerçektir. Ortadoğu’nun altüst oluş sürecinde bizim de edindiğimiz güç yoğunluğu ile birlikte sonuç alma koşullarımız bugün her zamankinden daha fazla vardır. Bizim öngördüğümüz direniş stratejisi sonuç alma şansına daha fazla yaklaşmıştır. Dolayısıyla biz öyle ucuz yaklaşımlarla ve tehditlerle bu gelişmelerden vazgeçemeyiz.

Bölge Kaynıyor, AKP Zorlanıyor, Biliyoruz

Açıkça söylüyorum; bölge kaynıyor. Bölgenin bu kaynama süreci içerisinde Türk devletinin de, AKP’nin de zorlandığını biliyoruz. Gerçek bu. Yani AKP’nin ABD, NATO projesi çerçevesinde Ortadoğu’da rol oynaması ve özellikle kendine dair bölgede model bir ülke veya bir bölgesel güç olması için PKK’nin yürüttüğü direnişin durması gerekiyor. Bunun Kürt haklarının verilmesi temelinde durdurulması mümkün ama bunu zorla asla durduramazsınız. Siz PKK’nin mevcut oluşturmuş olduğu direniş rezervlerini 30 yıl daha savaşsanız da ortadan kaldıramazsınız. Gelişmeleri doğru okumak bu noktada önemlidir. Çünkü doğru okunmazsa yanlış sonuçlara gidiliyor. Dolayısıyla şimdi AKP hükümetinin de tarihin bu önemli aşamasında mevcut gelişmeleri doğru görmesi, öyle abartılı rakamlarla kendisini yanıltma değil, gerçekçi çözüm perspektifine yaklaşması önemli olmaktadır.

Şimdi yoğun bir psikolojik atmosfer yaratılıyor. Bir nevi neredeyse çözümün eşiğine gelinmiş de, her şey Önder Apo’nun karar vermesine ve bir talimatına kalmış gibi gösteriliyor. Halbuki sorun bir halk sorunudur; bir dil ve bir kültür sorunudur. Halkın varlığının kabul görmesi sorunudur. Önderliğimiz de bu temelde karar verebilir. Şimdi herkese terörist diyecek, herkese kötü diyecek, sadece kendisini her şeyin üstünde ve doğru, pirüpak gösterecek. Hayır, siz bu ülkede bu kadar katliam yaptınız, bu kadar zulüm uyguladınız ve size karşı direnen

bir halk var. Gerçekleri bu temelde görmeli ve empati kurmalısınız.

Başbakan diyor ki, “1980’lerin işkence ortamında sadece Diyarbakır Zindanı’ndakiler değil, bizler de Türkiye zindanlarında yaşadık ama dağa çıkmayı düşünmedik.” Bülent Arınç’a cevaben böyle bir şey söylemişti. Ben de şunu söylüyorum; eğer dilin, kültürün ve gerçeğin yasaklanmış olsaydı, zorla seni Kürt yapmak isteselerdi, sen de dağa çıkmayı düşünebilirdin. Hiç kusura bakma, bu konuda Bülent Arınç’ın empati kurma çerçevesi daha doğrudur.

Kısacası Kürt halkına yapılan zulüm karşısında vicdanı olan hiçbir Kürdistanlının dağa çıkmaması mümkün değildir. Biz bir yaşam alanı yapmak için dağa çıkmamışız. Orada bir yaşam alanı gördüğümüz için değil, hayatımızı ortaya koyarak insanlığımızı ve onurumuzu korumak için başkaldırmayı ve dağa çıkmayı zorunlu görmüşüz. Halk olarak var olabilmek ve yok edilmemek için bu direniş gelişmiş ve bugün ileri bir düzeye ulaşmış bulunuyor. Bu ileri düzeyi de siz öyle bir çırpıda geriye götürmezsiniz.

Sonuç itibarıyla, biz, AKP’nin ve AKP yöneticilerinin yaklaşımlarında ve hükümetin yürüttüğü pratikte güven veren, sorunu çözüme doğru götürebilecek bir yaklaşımı görmüyoruz. Bu konuda tüm demokratik kamuoyunu, Türkiye’deki bütün çözümden yana olan kesimleri ve değerli halkımızı bilgilendirmek istiyoruz. Biz çözümden yanayız. Demokratik çözümü isteriz. Ama biz kimseye teslim olmayız. Biz halkımızın bir ulus olarak kabul görmesi ve bu ulusun liderliği olarak Başkan Abdullah Öcalan’ın da devlet tarafından doğru karşılanması ve çözümde rol üstlenmesi için gerekli olanakların yaratılması temelindeki bir çözüme varız. Ama bunu reddeden, Kürt halkını tanımayarak hareketimizi zayıflatmayı ve tasfiyeyi öngören bir anlayışa karşı da silahlı mücadele dahil her biçimde sonuna kadar direnebilecek ve bu savaşı başarıya taşıyabilecek güçte olduğumuza inanı-

yoruz. Bunun koşulları şimdi her zamankinden daha fazla vardır. Dolayısıyla barış isteniliyorsa, öncelikle gerçekçi bir çözüm projesinin ortaya konulması gerekmektedir.

Çözümünüz Nasılsa Açıklayın, Biz de Anlayalım

Her gün “bu sorunu çözeceğiz, çözeceğiz” diyorsunuz, buyurun projenizi açıklayın, nasıl çözmek istiyorsunuz, biz de anlayalım, Türkiye toplumu da, kamuoyu da anlasın. Çözümünüz nasıl bir çözümdür? Bunu açıklayın. Kapalı kutu gibi, sürekli çözümden bahsedip öbür taraftan da halka ve gerilla güçlerimize dönük saldırıları sürdürmek, nasıl bir çözüm mantığıdır, onu anlayamıyoruz. Ha şu var: Eğer diyorsanız ki, “bir taraftan görüşmeler olur, bir taraftan da çatışmalar olabilir”, doğrudur bazı ülke deneyimlerinde böyle bir durum da vardır. Yani görüşmeler olur ama çatışma, operasyon ve savaş da olur. O vakit provokasyondan bahsetmeyin. Siz Amed’deki bir cenaze töreni için bile neredeyse kıyamet koparacaktınız. “Süreç sabote edilecek” diye gündem oluşturdunuz. O zaman herkes mücadelesini yürütür, görüşmeler olur. Fakat sizin her saldırınıza karşı gerilla da misilleme hakkını kullanır. Biz bir gücüz ve bu güç kendini savunma hakkına sahiptir. Kısaca karmakarışık bir yaklaşımdan ziyade doğru dürüst bir çözüm çerçevesinde hareket edilmiş olursa bu konuda herhangi bir sorun yaşanmaz. Ama şimdi çözümden ziyade entegre stratejisinin çok boyutlu bir biçimde uygulandığı, yani bir taraftan hareketimizin tasfiyesi hedeflenirken, öbür taraftan da çözüm söyleminin gündemde tutulduğu görünen politika olmakta. Ancak bu politikayla kimse herhangi bir sonuç elde edemez ve herhangi bir sonucu elde etmesi de mümkün değildir.

** Başbakan Erdoğan’ın “PKK veya BDP Kürtleri temsil edemez” sözlerine ne diyeceksiniz?*

Şimdi zaten temel sorun devletin sömürgeci mantıkla Kürt halkının temsilcilerinin orta-

ya çıkmasını kabul etmemesi sorundur. Devlet hiçbir zaman Kürt halkının temsilcilerini tanımadığı gibi, temsilcilerini ya tutuklamış ya da idam etmiştir. Dolayısıyla bugün Erdoğan'ın çıkıp "ben kimseyi temsilci kabul etmem" demesi, öteden beri var olan sömürgeci mantığın devamı olmaktadır.

Sürekli, "aldığınız oy ortada" diyor. Bütün tedbirlerini almış, seçim barajı koymuş, devlet imkanlarını kullanıyor, Kürtleri temsil etme iddiasında olan siyasi partinin kolunu kanadını kesiyor, bütün yetkililerini içeri atıyor, her türlü baskıyı uyguluyor ve sonra da "aldığınız oy ortada" diyor. Her şeyden önce ben bütün AKP'lilere şunu söylemek istiyorum: CHP iktidarda olduğu dönemde CHP Kürdistan'da en yüksek oyu alan partiydi. Demokrat Parti iktidar olduğunda en yüksek oyu alan parti Demokrat Parti'ydi. Adalet Partisi de kendi iktidarı döneminde Kürdistan'da en yüksek oyu alan partiydi, ANAP da iktidar olduğunda Kürtlerden en yüksek oyu alan partiydi, şimdi siz de en yüksek oyu alan parti olabilirsiniz. Çünkü siz sömürgeci devletin bütün olanaklarını kullanıyorsunuz. Çünkü Kürdistan'da belli kesimlerin, devletin zorundan ve şiddetinden ürkmesi ve korkması durumu vardır. Yine belli bir kesimin ekonomik çıkarlarla yaklaşması durumu söz konusudur. Siz bütün bunlardan yaralanarak oy alabilirsiniz ama kimseyi kandıramazsınız.

Kürt halkının temsilcileri bellidir. Kendi halkının geleceği, kültürü ve dili için hayatını ortaya koyanlar, bedel ödeyenler ve bunun için destansı direnişleri yaratanlar bellidir. Yani siz Sakine Cansız'ı Kürt halkının gönlünden silemezsiniz. Siz Mahsum Korkmazları ve Mazlum Doğanları bu halkın gönlünden silemezsiniz. Dolayısıyla Kürt halkının temsilcisinin kim olduğunu Tayip Erdoğan değil Kürt halkının kendisi belirler. Bir taraftan demokratik olduklarını söylüyorlar ama öbür taraftan 40 ayrı anti demokratik şeyi üst üste koyarak ortalıkta tavra atıyorlar. Yani kimse, bu tür yaklaşımlarla kimsenin aldanacağını sanmasın. Bu tür yak-

laşımlarla kimse herhangi bir sonuç alamaz. Kürt Özgürlük Hareketi'ni temsil eden kurumlar kırk kanaat, zor bela büyük olanaksızlıklar ortamında direne direne ilk kez belli bir güç oluşturmuştur ve bugün Kürt ulusunun mücadelesinde oluşturduğu en yüksek düzeydedir. Dolayısıyla Kürt halkının artık temsil gücü açığa çıkmıştır. Bugün sömürgeci bir devletin başbakanı kalkıp da bunu belirleyemez. Ve bu gerçeğin üstünü de kimse örtemez.

Avukatların Tutuklanmasını Kınıyoruz

** Geçtiğimiz günlerde devlet güçleri tarafından birçok ilde eş zamanlı olarak gerçekleştirilen operasyonlarda aralarında Çağdaş Hukukçular Derneği'nin de bulunduğu birçok dernek, kültür merkezi, basın kuruluşu ve sivil kurumlara baskınlar düzenlendi. Bu baskınlarda onlarca kişi gözaltına alındı ve aralarında ÇHD Genel Başkanı Selçuk Kozağaçlı'nın da bulunduğu birçok kişi tutuklandı. Siz bu operasyonları nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Bugün Türkiye'de çeşitli kesimlere karşı sürdürülen operasyonlar vardır. Polis devleti şeklinde şekillenen, AKP'nin geliştirdiği mevcut devlet sistemi tüm muhalif kesimleri sindirmeyi öngören operasyonlar yapmaktadır. DHKP-C adı altında geliştirilen, içinde avukatların ve Grup Yorum üyelerinin de bulunduğu değişik kesimleri hedefleyen ve başta içinde ÇHD Genel Başkanı Selçuk Kozağaçlı olmak üzere 9'u avukat birçok kişinin tutuklandığı bu operasyonu kınıyoruz. Belli ki AKP, KCK operasyonu benzeri operasyonları tüm muhalefet kesimlerine yaymak istemektedir. Bu yüzden Türkiye sol çevrelerine karşı da zaman zaman bu tür yönelimler yapılmaktadır. Birçok suçsuz insanı ağır ithamlarla suçlayarak haksız yere tutuklamanın hukuk ve ahlakla hiçbir ilişkisi yoktur. Giderek tekleşmeye doğru giden mevcut iktidar anlayışına karşı Türkiye'de demokrasiden yana olan tüm kesimlerin ve sol-sosyalist grupların ortak mücadeleyi yükselterek bu tür uygulamaların önüne geçmesi ancak imkan dahilindedir..

Kapitalizm Kanla Beslenmeye Devam Ediyor

A.Kızıltoprak

Zonguldak Kozlu'da madende meydana gelen metan gazı patlaması sonucu 8 işçi hayatını kaybetti. Öyle ki yaşanan olaya bir iş kazası demek imkansız, açıkça bir cinayet olan bu olay kaçınıcı faciadır.

Ülkemizde son çeyrek asırda yaşanan kazaların yüzlercesinden birisi Kozludaki maden patlaması. Hatırlarsanız daha önce yine Zonguldak'ta yaşanan İş cinayetleri sonucunda utanmadan hükümet yetkilileri çıkıp, 'Bu işin kaderinde bu var' gibi saçma sapan laflar etmişlerdi. Yetmiyormuş gibi birde "güzel ölümler" gibi akıl mantık ve insanlıkla alakası olmayan cümleleri kurmaktan kendilerini alıkoymadılar.

Yaşanılan bu olayda da çıkıp, bir bakan göçükten son ölüyü de çıkardık sorun bitmiştir beyanını basın mensuplarına vermekte bir sakınca görmüyor. Yani dışarıda yüzlerce işçi yakını yaşam haberi beklerken, devletin bakanı kalkıp son ölüyü de bulduk sorun bitmiştir diyebiliyor. Cinayetin yaşandığı maden ocağı sözde defalarca denetlenmiş ama Maden ocağı sahibi patronlar, hükümete yakın olacak ki kapatılması gereken maden ocağının para cezası ile çalışmasına devam etmesi sağlanmıştır. Daha önce bu madende tespit edilen eksiklikler şöyle sıralanmıştı;

1. Enerji kablolarına gerekli şekilde bakım

yapılmayıp patlamalara yol açma ihtimalinin kaçınılmaz olduğu

2. Degaj sondajlarının olması gereken derinlikte yapılmadığı,

3. -630 kuyu dibi akrosaj lağımı arınının şistli ve ezik olduğu, arında çalışmanın stop edildiği, tavanda kavlak olduğu, arına kapak tutulmadığı, ilave bir tahkimat yapılmadığı, arında pilot sondaj bulunmadığı,

4. Dinamit ve kapsüllerin denetimsiz şekilde barındırıldığı, işçilerin patlayıcı aksesuarlarından bağımsız olarak taşıma yaptıkları

5. Arınlarda çalıştırılan biri kuruma ait 3 adet yükleyici makinenin yağ tanklarının çok yüksek derecede ısındığı, sıcaklık ve seviye sensörleri ile makineleri stop eden düzeneklerin devre dışı bırakıldığı, yağ tanklarındaki yağların eski ve seviyelerinin düşük olduğu tespitleri bulunmaktadır.

Bu kadar eksiğin tespit edildiği bir iş yerinin çalışmaya devam etmesinin birinci derece cinayete sebebiyet vermekten farkı nedir? Ve bu cinayete patron, devlet bürokrasisi, hükümet ve muhalefet partileri ortaktır.

Tüm bunların sorumlusunun devlet erki olduğu açıkken ve çözüm noktasında üretilecek olanın ihmali olanların yargılanması, cinayete sebep olanların yargılanması iken, bizim devlet-

lilerimizin çözümüne bakar mısınız? Madende çalışmak dikkat ve huzur gerektirir, bu sebeple madende çalışanların birçoğunun borçlu olduğu göz önünde bulundurulursa borçlu işçilerin bir yıl içinde borçlarını ödemedikleri takdirde işten çıkartılacaklarının söylenmesi işçi düşmanı politikaların yüzüsüzce dışa vurumundan başka bir şey değildir. Yani devlet otoritesi açlığa, yoksulluğa ve kölece çalışma koşullarına mahkum ettiği maden işçilerini şimdi işsizlikle tehdit ederek terbiye etmeye yöneliyor.

Biz yerin yüzlerce metre altından ateşi var eden madencilerin bu pervasızlığa boyun eğmeyeceklerini sanmayalım. Nasıl 1991 yılında madencileri yönlerini Ankara'ya çevirip yıkılmaz sanılan makamlarında oturanları yerinden ettiyse; bugün de madenciler tüm bu saldırılara ve iş cinayetlerine göz yummaya karşı direneceklerdir.

Son olarak bu yaşananların bir tercih olduğunu ve bu topraklarda işçi - emekçilerin sermaye sınıfı için bir değeri olmadığını Şili'deki maden patlamasından Şilili 33 maden işçisinin tam 69 gün sonra canlı olarak kurtarılması ile kıyaslayabiliriz. Tam 69 gün sonra ailelerine kavuşan madenciler bir yanda, son ceset bulunmuştur bu iş çözülmüştür diyen bir zihniyet bir yanda.

Madenlerin Gölgesinde Bakan Faruk Çelik

Patronlar düzeninin en büyük baskı araçlarından olan medya grupları, bilinçleri bulanırma ve yaşamın gerçeklerini çarpıtmak ve istedikleri gibi yönlendirmek adına görevlerini sadık birer hizmetkar gibi yerine getiriyorlar.

6 Ocak 2013 tarihinde çalışma ve sosyal güvenlik bakanı Faruk Çelik TV8 kanalında katıldığı bir hafta sonu programında devletin uyguladığı işçiyi emekçiyi yok etme programı dahilindeki kanunlarını makyajlayıp, çarpıtarak anlattı. Tabi bunu yaparken program sunucusunun yanlı sunumu sayesinde ekmeğine bal

sürülmüş bir fırsatçı gibi davranmayı ihmal etmedi.

Bakanın bahsettiği konuların başlıcaları şöyleydi; -İntibak Yasası ve S.G.D. Primleri -Kıdem tazminatlarının fona devri ve faydaları -İşçi sağlığı ve iş güvenliği kanunu

Faruk Çelik'in ısrarla işçi, emekçileri ve emeklileri enflasyona ezdirmedikleri sözünü yenilemesi; asgari ücrete 8,2 dolaylarında arttırdıklarını söylemesi gerçekten gülünçtür. 2012 yılı son çeyreğinde elektrik, su ve doğalgaz ücretlerine gelen zamların ortalamasının %20'lere ulaştığı ülkemizde konut, gıda vb, ihtiyaç maddelerinin durum zaten ortadadır. Hepimizin günlük hayatta yaşadığı bu sıkıntılar nasıl oluyor da utanmadan yokmuş gibi davranabiliyor bu devlet erkanı anlamak çok zor değil sanırım.

Bakanın Çelik konuşmasına devam ederken koskocaman bir ülke olduğumuzu, bu ülkede sadece asgari ücretlilerin ve emeklilerin olmadığını memurların, küçük esnafın, patronların ve farklı insan gruplarında olduğunu söylüyor biz bilmiyormuşuz gibi. Biliyoruz çünkü işçi ve emekçiler dışında herkese katmerli kayırmaların yapıldığı ülkemizde patronlara verilen teşviklerin, vergi indirimlerinin ve ucuz kredilerin de farkındayız. Ek olarak bu diğer grubun yola, hızlı trene, hava yoluna ve başka ihtiyaçlarının olduğunu da ekleyip bunları da yönetici olarak gözetmeleri gerektiğini söylüyor.

Biz bilinçli ve örgütlü işçileri olarak Bakan Çelik'e söyleyemediklerini ya da söylemek istemediği gerçekleri hatırlatalım ve söyleyecek sözümüzün masaya vuracak yumruğumuzun enselerinde olduğunu hatırlatalım.

-Biz bilinçli işçiler; İntibak yasasının, emeklilerin oyunu almak için yapılmış bir göz boyama olduğunu biliyoruz. Çünkü milyonlarca emeklinin hayatını devam ettirebilmek için ek işlerde çalışmaya devam ettiğini biliyoruz. Bu durumda çalışmalarından dolayı cezalandırıldıkları ve maaşlarının kesildiği de ortadayken, intibak yasasının kandırmaca olduğunu her yer-

de dile getirmek görevimizdir.

-Kıdem tazminatının fona devredilmesinin taşeron işçileri için faydalı olduğunu dile getiren, sendikalara ve işverenlere rağmen bunu gerçekleştireceklerini söyleyen bakana, yıllardır kurdukları fonların, ödenmeyen paralarının hesabını sormalıyız. Sonra yıllık bir brüt ücret olan kıdem tazminatının yeni tasarımı ile birlikte yıllık bir brüt ücretten çok aza tekabül ettiğini ve on beş yıl gibi bir süre bu fondan faydalanılamayacak olduğunu ne yapacağız, Faruk Çelik açıklamıyor. Efendim taşeronları bu kadar düşünüyorsa sayın bakan neden taşeronluk sistemini bitirmenin yolunu aramıyor sorusu akla gelmiyor sayılmaz. O sebeple kıdem tazminatlarının fona devrine karşı direnmeliyiz.

- Sayın patron işçi sağlığı ve iş güvenliği yasasını maden kazasının gölgesinde överek anlatıyor. Ama işyerlerinde yaşanan iş kazalarının denetimini ve önlenmesi için gerekli denetimlerinin neden yapılmadığını açıklamıyor. Utanmadan işçi haklarını gasp ederek palazlandırdıkları dolar milyarderlerinin bu işe karşı olduklarını ve bu yasanın işçi ölümlerini durduramayacağını kabullenemiyor. Bu tür yasaların hazırlanması ve sunumunun ancak işin tarafları ile mümkün olduğunu unutuyor. Çünkü bu yasalar patronlar meclisinde oluşturulup, geliştirilip topluma sunulurken işbirlikçi ve yardakçı

sarı sendikalardan fikir alınıp işçilerin zihinleri bulandırılarak kabul ettiriliyor. Bunun yanında sözde devrimci sendikalar mesai saatleri dışında yaptıkları birkaç cılız eylemden başka tepkilerini dile getirememiş ve işçi sınıfını bu konuda aydınlatamamıştır.

Sonuç Olarak

Sonuç olarak bizler bilinçli, örgütlü ve mücadeleci işçiler olarak kapitalizmin bugün gelmiş olduğu küreselleşme evresinde saflarımızı daha sıklaştırdık daha çok mücadele etmek zorundayız.

Dün yüzlerce ekonomik kazanım elde eden şanlı işçi sınıfımız, üzerindeki ölü toprağını atmaya başladığı bu dönemde yeni destanlar yazmaya hazırdır. Bizler kazanılmış haklarımızı korumak adına değil, kazanılmış haklarımızın üzerine işgününün kısaltılması, asgari ücretin yoksulluk sınırının üzerinde bir düzeye çekilmesi, güvenliksiz ve güvencesiz çalışmaların mevcut olduğu işyerlerinin kapatılması, örgütlenme hakkı önündeki tüm engellerin kaldırılması taleplerimizin kendi bilinçli ve örgütlü gücümüzden geldiğini bilerek; uluslararası bir örgütlenmenin mücadelesini vereceğiz.

Yaşasın işçi, emekçi yığınların uluslararası birlik mücadelesi.

“Dövüşenler Ölenlerin Tutmaz Yaşını”

Bu sayıda şiir köşesini, burjuvazinin 28 Ocak 1921’de Trabzon açıklarında hunharca ve acımasız bir sınıf kiniyle katlettirdiği, Karadeniz’in karanlık sularında boğdurduğu ONBEŞLER’e, Mustafa Suphi ve On dört Yoldaşına ayırdık. Ve elbette komünist hareketin bu ölülerini, sınıf kinimizi ve komünist yüreklerimizi yakıp kavuran ortak acımızı, ortak inanç ve duygularımız dile getiren Nâzım HİKMET’in şiirleriyle anacağız. Ve elbette ONBEŞLER’i anmanın biricik yolunun; onların, hayatlarını adadıkları ve uğruna hayatlarını verdikleri devrim davasını zafere ulaştırmak, yarım bıraktıkları türküyü tamamlamaktır. ONBEŞLER’i devam ettirmek istiyorsak, tam da şimdi işçi sınıfımıza ve Anadolu’nun tüm emekçi halklarına devrim mücadelesinde önderlik edebilecek yeteneklerle donanmış Bolşevik karakterde enternasyonalist bir Komünistler Partisini devrimci bir anlayışla inşa etmek; böylece Türkiye proletaryasının ve emekçi halklarımızın en etkili silahı -devrimci örgüt silahını- kuşanmasını sağlamaktır. ONBEŞLER’in; Türkiye’nin bütün gerçek komünistlerine devrettikleri kutsal ve acil görev budur.

28 Kanunisani

ta ta ta ta tata ta ta
tarih
sınıfların
mücadelesidir

1921
kanunisani 28
karadeniz
burjuvazi
biz

on beş kasap çengeline sallanan
on beş kesik baş
yoldaş

bunların sen
isimlerini aklında tutma
fakat
28 kanunisaniyi unutma!

“siyah gece
“beyaz kar
“rüzgâr
“rüzgâr”.

trabzondan bir motor açılıyor
sa-hil-de-ka-la-ba-lık!
motoru taşıyorlar
son perdeye başlıyorlar!

burjuva kemal'in omuzuna binmiş
kemal kumandanın kordonuna
kumandan kahyanın cebine inmiş
kahya adamlarının donuna
uluyorlar

hav... hav... hak... tü

yoldaş unutma bunu burjuvazi
ne zaman aldatça bizi

böyle haykırır:

- hav...hav...hak...tü

- gördün mü ikinci motörü?

- içinde kim var?

- arkalarından gidiyorlar.

- ikinci motör birinciye yetişti

- bordoları bitişti

- motörler sarsılıyor

- dalgalar sallıyor sallıyor dalgalar.

- hayır

iki motörde iki sınıf çarpışıyor

- biz onlar!

- biz silahsız onlar kamalı

- tırnaklarımız

- kavga son nefese kadar

- kavga

- dişlerimiz ellerini kemiriyor

kamanın ucu giriyor

- girdi...

- yoldaşlar, ey!

artık lüzum yok fazla söze:

bakın göz göze

- karadeniz

on beş kere açtı göğsünü,
on beş kere örtüldü.
onbeşlerin hepsi
bir komünist gibi öldü

Kalbim

Göğsümde 15 yara var!
Saplandı göğsüme 15 kara saplı bıçak!..
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!!

Göğsümde 15 yara var!
Sarıldı 15 yarama
kara kaygan yılanlar gibi karanlık sular!
Karadeniz boğmak istiyor beni,
boğmak istiyor beni,
kanlı karanlık sular!!

Saplandı göğsüme 15 kara saplı bıçak.
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!..

Göğsümde 15 yara var!
Deldiler göğsümü 15 yerinden,
sandılar ki vurmaz artık kalbim
kederinden!
Kalbim yine çarpıyor,
kalbim yine çarpacak!!
Yandı 15 yaramdan 15 alev,
kırıldı göğsümde 15 kara saplı bıçak..
Kalbim
kanlı bir bayrak gibi çarpıyor,
ÇAR-PA-CAK!!

Nâzım Hikmet